

Poročilo C4.1, Vol. 3, Zvezek 6

Podnebno ogledalo 2020

Večsektorski ukrepi

Končno poročilo

LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)

Poročilo Večsektorski ukrepi je šesti zvezek Podnebnega ogledala 2020, pripravljenega v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, Slovenska podnebna pot do sredine stoletja (LIFE ClimatePath2050 »*Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target*«, LIFE16 GIC/SI/000043). Projekt izvaja konzorcij, ki ga vodi Institut »Jožef Stefan« (IJS), s partnerji: ELEK, načrtovanje, projektiranje in inženiring, d. o. o., Gradbeni Inštitut ZRMK (GI ZRMK), d. o. o., Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) in zunanji izvajalci.

ŠT. POROČILA/REPORT No.:

IJS-DP-13189

DATUM/DATE:

6. junij 2020

AVTORJI/AUTHORS:

mag. Andreja Urbančič
Tadeja Janša, *mag. posl. ved*
Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., M.Sc.*
mag. Barbara Petelin Visočnik
Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el., vsi IJS*
mag. Tomaž Fatur, *za IJS*

REPORT TITLE/NASLOV POROČILA:

Deliverable C4.1 Vol.3/6: The Third Climate Action Mirror and Accompanying Reports, Part 6: Multisectoral Measures, final report

Poročilo projekta št. C4.1, volumen 3/zvezek 6: Podnebno ogledalo 2020, Zvezek 6: Večsektorski ukrepi, končno poročilo

Vsebina

UVOD	4
1 ZELENA GOSPODARSKA RAST	6
1.1 PREGLED STANJA – KAZALCI ZA SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV	6
1.2 PRIPOROČILA.....	8
1.3 KAZALCI	13
1.4 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	34
2 USPOSABLJANJE, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN PROMOCIJA	65
2.1 PREGLED STANJA.....	65
2.2 PRIPOROČILA.....	65
2.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	67
3 OSTALI VEČSEKTORSKI UKREPI	82
3.1 PREGLED STANJA.....	82
3.2 PRIPOROČILA.....	82
3.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	84
4 SPREMLJANJE IZVAJANJA OP TGP IN MEDNARODNO POROČANJE	102
4.1 PREGLED STANJA IN PRIPOROČILA	102
4.2 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	103
5 ORGANIZACIJA IZVAJANJA	105
5.1 KADROVSKE ZMOGLJIVOSTI	105
5.2 KOORDINACIJA IZVAJANJA.....	105
5.3 SODELOVANJE DELEŽNIKOV	106
5.4 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	107
6 OZNAKE, SLIKE IN TABELE	110
6.1 SEZNAM OZNAK IN KRATIC	110
6.2 SEZNAM SLIK	111
6.3 SEZNAM TABEL	112

Uvod

V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050¹ je bilo pripravljeno **Podnebno ogledalo 2020**, dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2019. Pripravljene strokovne podlage hkrati vključujejo vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Četrtega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP.

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP;
- **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področjih zmanjševanja emisij TGP ter povečevanja energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije (OVE) v bruto rabi končne energije. Vključeni so tudi pregled financiranja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP, prikaz kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij ter energetske-podnebni cilji do leta 2030;
- **Zvezek 2: Promet**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju prometa. Pregled vključuje tudi analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2018, pregled izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letu 2019 in priporočila za njihovo izvajanje v prihodnjem letu;
- **Zvezek 3: Stavbe**, v katerem je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju stavb. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezek 2;
- **Zvezek 4: Kmetijstvo**, ki vključuje celovit prikaz stanja na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju kmetijstva. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot Zvezka 2 in 3;
- **Zvezek 5: Ostali sektorji**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorjih industrija neETS – raba goriv in procesne emisije, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF);
- **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**, v katerem je prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP z ukrepi, ki so namenjeni več sektorjem. Vključena so področja zelene gospodarske rasti, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostalih večsektorskih ukrepov;
- **Zvezek 7: Emisije TGP in sektor EU-ETS**, kjer je za sektor, ki sicer ni vključen v OP TGP, je pa pomemben s stališča zmanjševanja emisij TGP, pripravljen pregled kazalcev ter stanja in izvajanja ukrepov v tem sektorju.

1 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target)

Pričujoči dokument je **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**. V njem so povzeti:

- **Pregled stanja na področju zelene gospodarske rasti**, v katerem so vključeni pregled kazalcev za spremljanje izvajanja ukrepov za leto 2018, glavne ugotovitve spremljanja izvajanja instrumentov iz OP TGP v letu 2019 in njihovo predvideno izvajanje v obdobju 2020–2021 ter priporočila za izboljšanje izvajanja obstoječih ukrepov.
- **Pregled stanja na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije** ter **pregled stanja na področju ostalih večsektorskih ukrepov**, ki oba vključujeta glavne ugotovitve spremljanja izvajanja instrumentov iz OP TGP v letu 2019 in njihovo predvideno izvajanje v obdobju 2020–2021 ter priporočila za izboljšanje izvajanja obstoječih ukrepov.
- **Pregled stanja na področju spremljanja izvajanja OP TGP in mednarodnega poročanja ter organizacije izvajanja.**

1 Zelena gospodarska rast

Cilj je podpreti prehod v gospodarstvo, katerega rast ne temelji na povečani rabi naravnih virov in energije, ampak z učinkovitostjo in inovacijami zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, izboljšuje konkurenčnost in spodbuja večjo varnost oskrbe z energijo.

1.1 Pregled stanja – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov

OP TGP uvodoma usmerja izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij k doseganju večjih razvojnih učinkov vloženih javno finančnih sredstev in k izboljšanju stroškovne učinkovitosti izvajanja ukrepov. Sočasno se zasledujejo cilji za kakovostno dolgoročno trajnostno rast gospodarstva ter za prehod v nizkoogljično gospodarstvo. Slednji v celoti ločuje gospodarsko rast od emisij toplogrednih plinov.

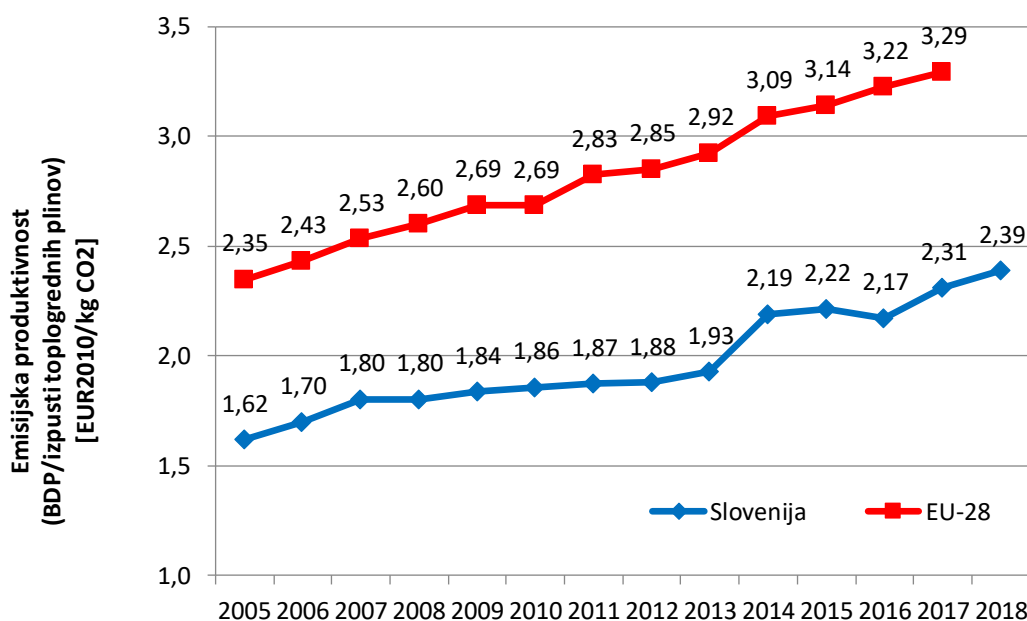
Hkrati je pomembno slediti tudi usmeritvam **Strategije razvoja Slovenije (SRS)**, ki prehod v **nizkoogljično krožno gospodarstvo uvršča med razvojne cilje države**, kar je ključno za dolgoročno zmanjševanje emisij TGP.

Kazalci za spremljanje učinkov zelene gospodarske rasti kažejo na počasen napredek, v nekaterih primerih celo nazadovanje v primerjavi s predhodnim opazovanim letom.

Za spremljanje okoljske učinkovitosti gospodarstva se uporablja kazalec emisijska produktivnost, ki primerja gospodarsko rast z rastjo emisij TGP. Tudi SRS med cilje uvršča **izboljšanje emisijske produktivnosti (razmerja med BDP in emisijo toplogrednih plinov)**, kar je pomembno, saj ta indikator sočasno sledi ciljema izboljšanja konkurenčnosti družbe in zmanjšanja emisij TGP². **Emisijska produktivnost v Sloveniji se je že drugo leto zapored izboljšala, in sicer na 2,39 EUR/kg CO₂, vendar pa so se emisije v letu 2018 nekoliko povečale** (Slika 1). Dosežen napredek je v primerjavi v drugih državah EU prepočasen, Slovenija doseže le 70 % emisijske produktivnosti EU. Za izhod iz krize bo potrebno dodatno okrepiti povezavo med ukrepi za razvoj gospodarstva in ukrepi za zmanjšanje emisij TGP.

2 SRS pri tem uporablja nekoliko drugačen indikator emisijske produktivnosti, kot ga uporabljamo pri spremljanju OP TGP, vsak od njiju pa ima svoje prednosti. Cilj, ki je na področju produktivne rabe ogljika določen v Strategiji razvoja Slovenije 2030 (SRS), je leta 2030 doseči raven povprečja EU, pri čemer SRS upošteva primerjavo glede na standarde kupne moči (za podrobnosti glej poglavje 1.3.1 https://www.gov.si/assets/Vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf).

V SRS je kazalec emisijske produktivnosti definiran kot razmerje med BDP z upoštevanjem standarda kupne moči in emisijami TGP. V OP TGP je kazalec, ki sloni na metodologiji OECD, soroden, le da je BDP upoštevan v stalnih cenah. Pri spremljanju izvajanja OP TGP ohranjamo kazalec, kot je bil prvotno definiran, zato, ker je takšen kazalec pri analizi scenarijev in izdelavi projekcij emisij TGP bolj uporaben.

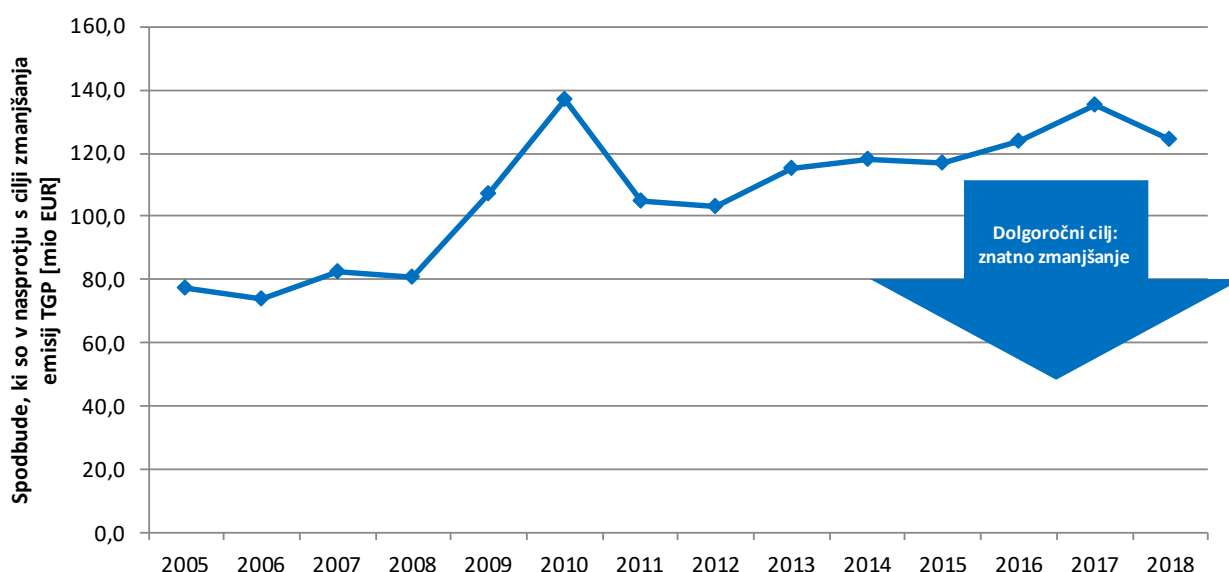

Slika 1: Emisijska produktivnost v obdobju 2005–2018 v Sloveniji in EU-28 (Vir: IJS-CEU)

Ocenjena vrednost **implicitne stopnje obdavčitve energije v Sloveniji se je v letu 2018 zmanjšala in je nekoliko nižja (1 %) od EU-28**. Kazalec implicitne stopnje obdavčitve energije je sicer precenjen, saj ne upošteva vračil in oprostitev plačila nekaterih davkov in dajatev na energente (glej poglavje 1.3.2).

Spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP – oprostitve plačila trošarine za rabo fosilnih goriv, so se od leta 2011 vztrajno povečevale, v letu 2018 so se prvič zmanjšale in so ocenjene na 124,3 milijonov evrov (Slika 2). Znesek oprostitev je zelo visok. Zaradi tovrstnih spodbud, ki so v nasprotju s cilji, je potrebno izvajati dodatne ukrepe, kar pa pomembno **podraži doseganje ciljev**³. **Najbolj problematična ostajajo vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen (za tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov), ki predstavljajo največji del v skupnem obsegu spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP (35 %).**

³ Ukrepi, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, pomembno vplivajo na javnofinančne odhodke, zlasti dolgoročno, saj se povečujejo škode, ki nastanejo kot posledica podnebnih sprememb in bodo pretežno bremenile proračun in/ali zmanjšale prilive vanj. Zaradi spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, so potrebni dodatni ukrepi, ki so praviloma dražji. Po drugi strani pa ukinjanje spodbud, ki s v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, krči javnofinančne prihodke, ki nastanejo kot posledica tovrstnih spodbud (večji nakupa goriv v Sloveniji). Za dolgoročno vzdržne javne finance bo potrebno biti pripravljen na tovrsten izziv, kjer Slovenija lahko utira pot pri pripravi ustreznih politik in tehtanju vseh vplivov na javne finance (prihodkov, odhodkov, dolgoročnih, kratkoročnih) ter okoljskih in drugih učinkov.

Slika 2: Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

Zadnji podatki za leto 2017 kažejo, da se je število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev povečalo za dobre 4 %. Delež zaposlenih v tem sektorju se je glede na vse zaposlene v Sloveniji povečal za 0,1 odstotne točke.

V letu 2018 se je indeks eko-inovacij zmanjšal, vendar je še vedno nad povprečjem EU-28. V Sloveniji podporno okolje za eko-inovacije⁴ v opazovanem obdobju nekoliko niha.

1.2 Priporočila

Veliko sprememb pri ukrepanju na področju podnebnih sprememb obeta novi Evropski zeleni dogovor⁵, ki je bil sprejet konec leta 2019. Dogovor zajema širok spekter ukrepov za zmanjševanje vpliva na podnebne spremembe in za doseganje neto ničelnih emisij. Med njimi je pod drobnogled postavljena tudi ozelenitev javnih financ, kar pa neposredno vpliva na dogajanje na področju zelene gospodarske rasti. Pomemben napredek je bil narejen tudi v Sloveniji s sprejetjem *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)* za obdobje 2021–2030, v katerem sta naslovljena tudi CO₂ dajatev in postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP⁶, ob upoštevanju dolgoročne javnofinančne vzdržnosti.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 01/2020

Ob nastalem gospodarskem krču (pandemija COVID-19) je potrebno nadaljevati z ukrepi in še naprej slediti ciljem zmanjševanja emisij TGP za zmanjševanje podnebnih in s tem

⁴ Kazalec: Spodbujanje eko-inovacij za prehod v NOD

⁵ The European Green Deal, COM(2019) 640 final, 11. 12. 2019
(https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf)

⁶ Vlada RS, februar 2020
(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

povezanih finančnih tveganj in škod v prihodnje. Usmerjevalna vloga CO₂ dajatve pri tem postaja vse pomembnejša. Kot dodatno pomoč gospodarstvu, bo smiselno pripraviti shemo oprostitev, vezano na doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP in/ali izvajanje ukrepov, pri čemer se bo treba nasloniti na izkušnje iz preteklosti, ko je bila tovrstna shema že uveljavljena, da se doseže čim večje učinke in zmanjša administrativno breme.

IZVAJALEC MOP, MF

UTEMELJITEV Gospodarstvo je v začetku leta 2020 močno prizadela pandemija COVID-19, ki je vplivala tudi na razmere na trgu. Spremembe razmer na trgu se kažejo tudi v povečani brezposelnosti prebivalcev, kjer bi država z oblikovanjem novih zelenih delovnih mest lahko zagotovila zmanjšanje brezposelnosti in hkrati učinkovito usmerjala javne finance. Ne gre za nove ukrepe, temveč za okrepitev obstoječih. Ob trenutnih razmerah, kjer si želimo stabilnosti, je zato potrebno zmanjšati finančno tveganje in učinkovito usmerjati javne finance. Pri tem je usmerjevalna vloga CO₂ dajatve zelo pomembna: potrebno je zagotoviti, da se vloga CO₂ dajatev ne izniči oz. je potrebno zagotoviti kontinuiteto v smislu »onesnaževalec plača«. Neustrezen odziv in oblikovanje CO₂ dajatve v trenutnih razmerah lahko povzroči povečanje rabe energentov, ki imajo večji negativni vpliv na okolje in povzročajo več emisij TGP, na gospodarstvo pa imajo le kratkoročne učinke, medtem ko dolgoročno povečujejo finančna, zdravstvena in okoljska tveganja v prihodnjih letih. S tem nastane dodatno finančno breme za državo, saj so potrebni dodatni ukrepi za omejevanje posledic emisij TGP. Ocene stroškov posledic podnebnih sprememb kažejo, da so za okrog 10-krat večji od stroškov za preprečevanje. Javna sredstva, ki se zagotavljajo kot odziv ob pandemiji COVID-19, je zato treba usmerjati v preprečevanje in nikakor ne v povečevanje podnebnih sprememb.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 02/2020

Nadaljevati je treba z izvajanjem aktivnosti za zelenitev nacionalnega proračuna in njihovo nadgradnjo v skladu z NEPN in smernicami Evropskega zelenega dogovora v Sloveniji. Za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je treba oblikovati trajnostne proizvodne in potrošne vzorce (v skladu z Strategijo razvoja Slovenije), hkrati pa zagotoviti pravičen prehod za vse in zmanjšati spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP.

IZVAJALEC MF, MOP, MKGP, MzI, MGRT

UTEMELJITEV Projekt Zelene proračunske reforme (ZPR) je zaključen, nadaljnje delo ozelenitve javnih financ bo potekalo v okviru NEPN in Evropskega zelenega dogovora, ki načrtuje številne ukrepe (tudi na področju javnih financ) za zmanjševanje vpliva na podnebne spremembe in za doseganje neto ničelnih emisij. Pri tem se je smiselno osredotočiti na usmerjanje proizvodnih in potrošnih vzorcev skladno z razvojnimi okoljskimi cilji SRS: »Nizkoogljično krožno gospodarstvo« in drugimi, kar je ključno za

dolgoročno zmanjševanje emisij TGP, saj imajo ukrepi krožnega gospodarstva, snovne učinkovitosti in učinkovite rabe virov (uporaba nizkoogljičnih materialov, daljša življenjska doba – zagotavljanje kakovosti, ponovna uporaba in recikliranje idr.) celo večji razvojno/okoljski potencial od sedaj uveljavljenih ukrepov OP TGP. Potrebno je zagotoviti izvedbo priporočil projekta ZPR in nadaljnje ambiciozno ukrepanje v okviru Evropskega zelenega dogovora.

Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, so se sicer v zadnjem opazovanem letu zmanjšale, vendar je potrebno poskrbeti za nadaljnje zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem cilja zmanjševanja emisij TGP. **Te spodbude zelo podražijo stroške izvajanja OP TGP**, saj so zaradi njih emisije večje in zato so za doseganje zastavljenih ciljev TGP **potrebni dodatni ukrepi in finančna sredstva**. Okolju škodljive spodbude povzročajo večjo količino odpadkov, emisij, obsežnejše pridobivanje virov ali negativne učinke na biotsko raznovrstnost. Spodbujajo lahko neučinkovite prakse in ovirajo vlaganje podjetij v zelene tehnologije. Postopno zmanjševanje okolju škodljivih spodbud ali nadomestitev okolju škodljivih spodbud z okolju neškodljivimi spodbudami bo zagotovilo gospodarske, socialne in okoljske koristi ter omogočilo boljšo konkurenčnost.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 03/2020

1. Pri izvajanju ukrepov je potrebno zagotoviti bolj ciljno usmerjanje razpisov v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu (skladno z nameni posameznih skupin ukrepov, *npr. koda 68, Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi*).
2. Postaviti je potrebno konkretne cilje v zvezi s preходом v nizkoogljično gospodarstvo oziroma podnebno nevtralno družbo za posamezne ukrepe oz. razpise. Razpise je smiselno usmeriti v ožja področja, ki bodo podpirala napore za povečanje izrabe OVE (*npr. razvoj proizvodnje sinteznih goriv, naprave za pretvorbo OVE – tako za proizvodnjo električne energije kot tudi toplote...*), razvoj materialov, ki imajo znatno nižji ogljični odtis (različne vrste cementov, nadomeščanje materialov z lesom, novi nizkoogljični materiali...), razvoj izdelkov, ki bodo porabili manj energije in v življenjski dobi znatno znižali ogljični odtis. Kazalnike spremljanja je treba enakovredno prilagoditi glede na primerjalne podatke (*npr. delež predvidenega znižanja ogljičnega odtisa v primerjavi s klasičnimi tehnologijami, izdelki, materialom, ali kapaciteta naprav za proizvodnjo energije iz OVE*).
3. Pri tem bo potrebno zagotoviti ustrezno koordinacijo pristojnih akterjev za doseganje podnebnih ciljev ter upoštevanje že sprejetih nacionalnih strateških dokumentov, kot je NEPN.
4. Ta priporočila (in *npr. priporočila iz NEPN-a*) je nujno treba upoštevati v novi finančni perspektivi, kjer bo ključno to, da se za vse ukrepe, namenjene prehodu v podnebno nevtralno družbo in vzpostavitvi nizkoogljičnega krožnega gospodarstva, določi kvantitativne cilje zmanjšanja emisij. Spodbude je treba ciljno usmeriti v materiale,

tehnologije, izdelke in storitve, ki podpirajo izvedbo ključnih zavez (doseganje deleža OVE, nadomeščanje fosilnih goriv, uporaba materialov z nižjim ogljičnim odtisom, določitev in doseganje deleža sredstev, namenjenega prehodu v NOD,...).

5. Področje prehoda v podnebno nevtralno družbo mora postati eno od prioritetenih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem. Povečati je treba število inovativnih projektov, ki bodo v fazi razvoja razviti do stopnje, ko bodo primerni za demonstracijski ali pilotni projekt.

IZVAJALEC SVRK, MGRT, Mzi, MIZŠ, ARRS, MOP

UTEMELJITEV Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 065 (Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu in odpornosti na podnebne spremembe) v Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo vključeno. Ker gre pri kohezijskih sredstvih za usmeritev, ki je bila neposredno postavljena kot zahteva (20 % sredstev je potrebno usmeriti v projekte povezane s podnebnimi cilji), bi bilo potrebno tovrstna sredstva namensko usmerjati prav tja.

Sedaj postavljeni cilji (npr. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Potrebni so konkretni cilji zmanjšanja emisij TGP, podobno kot v prednostni osi 4. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki.

Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled nad aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev, ki so za obdobje 2021–2030 navedeni v Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN).

Preveriti je potrebno usklajenost sprejetih dokumentov z izvedbenimi aktivnostmi, npr. v Programu izvajanja finančnih spodbud MGRT se deklarativno navaja usmeritev spodbud za nizkoogljično gospodarstvo, kar bi bilo potrebno prepoznati tudi kot ključno usmeritev v razpisih. Prav tako bi se bilo potrebno v programih izvajanja finančnih spodbud MGRT (in tudi SVRK, MOP) neposredno navezati na izpolnjevanje zahtev drugih sprejetih dokumentov na nacionalni ravni, ki se nanašajo na področja, ki jih pokriva MGRT (npr. NEPN).

Spodbujanje prehoda v NOD mora vključevati bolj ciljno usmerjene spodbude, ki bodo podpirale slovenske obveznosti doseganja ciljev NEPN in drugih strateških dokumentov, hkrati pa omogočale razvoj gospodarstva na področjih novih materialov, izdelkov, tehnologij in storitev z nižjim ogljičnim odtisom. Pri razvoju materialov je kazalec lahko npr. razlika pri ogljičnem odtisu na enoto proizvoda, pri izdelkih delež znižanja rabe energije/emisij novega izdelka v primerjavi s klasičnim, pri novih gorivih delež znižanja emisijskega faktorja (plinskega goriva v primerjavi z zemeljskim plinom, tekočega v primerjavi z plinskim oljem), pri tehnologijah delež znižanja emisij. Prav tako je lahko kazalec tudi delež sredstev za zelene tehnologije/izdelke/procese/goriva. Pri tem bo potrebno uskladiti strateške usmeritve pametne specializacije, ki ni tako ciljno usmerjena v zelene tehnologije in tehnologije prehoda v NOD.

Ugotavlja se, da področje prehoda v podnebno nevtralno družbo, kljub številnim sprejetim ukrepom, strateškim dokumentom in usmeritvam na svetovni, evropski in nacionalni ravni, v Sloveniji še vedno ni prioriteto pri programiranju in usmerjanju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. V skladu s sprejetimi obveznostmi je doseganje ciljev možno le ob izjemno aktivni politiki raziskav in razvoja v smeri podnebno nevtralne družbe. Prav tako je opazen razkorak pri spodbujanju financiranja novih zelenih prebojnih tehnologij na ravni začetnih raziskav (nižji TRL) ter spodbujanju rezultatov tovrstnih raziskav in razvoja za postavitev demonstracijskih in pilotnih projektov, kjer ni potrebne kontinuitete in predvsem spremljanja uspešnosti raziskav, ki lahko za slovensko gospodarstvo postanejo prebojne.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 04/2020

Višino okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida je potrebno postopoma povečevati, skladno s cilji NEPN (5 % letno, do leta 2030). Cena CO₂ dajatve se bo povečevala skladno s ceno ETS kuponov.

IZVAJALEC MOP

UTEMELJITEV Višina dajatve je določena v *Uredbi o okoljski dajlatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida* in znaša 17,3 €/t CO₂. V NEPN-u je načrtovano, da se bo višina dajatve povečevala, in sicer skladno s ceno emisijskih kuponov. Zaenkrat je še negotovo, koliko se bodo cene emisijskih kuponov povečale, saj na dogajanje v gospodarstvu trenutno močno vpliva pandemija COVID-19. Cena ETS kuponov na trgu trenutno niha, vendar je kljub temu pričakovati njeno postopno višanje.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 05/2020

Priporočamo, da se nadgradi načrtovanje porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe: za posamezne ukrepe, sofinancirane iz sklada, je treba zastaviti konkretne

cilje (zmanjševanja emisij TGP ali druge ustrezne količinske cilje) in zagotoviti spremljanje učinkov.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	SedANJI sistem načrtovanja sredstev Sklada za podnebne spremembe ne zagotavlja ustreznega spremljanja učinkov razpisanih sredstev.
PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 06/2020	
V Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na področju energijskega označevanja okoljsko primerne zasnove proizvodov niso nikjer strnjeno povzete, zato bi bilo treba v okviru Portala Enegetika (https://www.energetika-portal.si/) tak pregled pripraviti in ga redno osveževati. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI, Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za infrastrukturo
<u>UTEMELJITEV</u>	Nadzor energijskega označevanja, ki ga izvaja Tržni inšpektorat RS, je pokazal, da je poznavanje zahtev glede energijskega označevanja še vedno slabo, in sicer predvsem zato, ker prodajalci zahtevam, določenim z delegiranimi uredbami, zaradi pogostih sprememb težko sledijo. To ob nadzorih od inšpektorata zahteva tudi informiranje in izobraževanje zavezancev glede posameznih zahtev energijskega označevanja.

1.3 Kazalci

Doseganje ciljev OP TGP na področju zelene gospodarske rasti spremljamo s petimi kazalci:

- **[PO22_VSI SEKTORJI] Emisijska produktivnost** (poglavje 1.3.1), ki se ne nanaša neposredno na instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov, na kazalec vplivajo vsi ukrepi;
- **[PO23_VEČ SEKTORSKI] Implicitna stopnja obdavčitve energije** (poglavje 0), ki vključuje naslednja instrumenta iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida;
 - spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov⁷ na energente.
- **[PO24_VSI SEKTORJI] Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP** (poglavje 1.3.3), ki vključuje naslednji instrument iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - postopno zmanjševanje spodbud fosilnim gorivom.
- **[PO25_VEČ SEKTORSKI] Zelena delovna mesta** (poglavje 1.3.4), ki se ne nanaša neposredno na instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov;

⁷ OP TGP naslavlja spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov in taks na energente (kar zajema davke in dajatve).

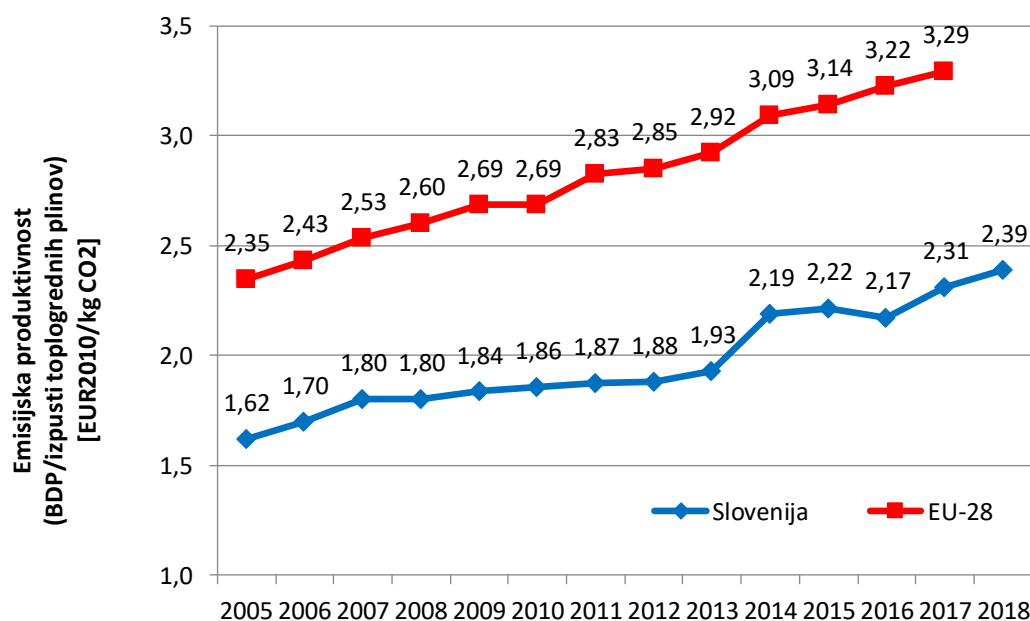
- **[PO26_VSI SEKTORJI] Spodbujanje ekoinovacij za prehod v nizko ogljično družbo** (poglavje 1.3.5), ki vključuje naslednje instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD;
 - razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij.

1.3.1 [PO22_VSI SEKTORJI] Emisijska produktivnost

KLJUČNO SPOROČILO

Emisijska produktivnost⁸ v Sloveniji se je leta 2018 izboljšala. V primerjavi z EU je napredek na področju emisijske produktivnosti v Sloveniji še vedno prepočasen. Kljub napredku v zadnjih dveh letih je potrebno še dodatno okrepiti povezavo med razvojem gospodarstva in ukrepi za zmanjšanje emisij TGP.

Slika 3: Emisijska produktivnost v Sloveniji in EU v obdobju 2005–2018 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU)

V Strategiji razvoja Slovenije 2030 (SRS) je zastavljen cilj izboljšanja emisijske produktivnosti, in sicer je cilj za leto 2030 doseganje povprečja EU. SRS spremlja emisijsko produktivnost nekoliko drugače, saj v kazalcu upošteva BDP na podlagi standardov kupne moči. Slovenija je leta 2017 še vedno zaostajala za EU povprečjem, vendar se je razlika glede na to povprečje nekoliko zmanjšala. Leta 2018 se je emisijska produktivnost ponovno izboljšala. Cilj, zastavljen za kazalec v SRS, ni vrednostno opredeljen, zasleduje pa cilj doseganja povprečja EU.

Definicija

Ključni cilj kazalca emisijske produktivnosti je spremljanje okoljske učinkovitosti gospodarstva. Izboljšanje emisijske produktivnosti pomeni dvojni izziv: obvladovanje podnebnih sprememb ob vzporednem gospodarskem razvoju. Emisijska produktivnost je izražena z bruto domačim proizvodom na enoto emisij TGP.

⁸ Kazalec emisijske produktivnosti spremlja tudi SURS: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/si/30_Okolje/30_Okolje_27_okolje_01_27752_kaz_zelene_rasti/2775201S.px/

Emisijska produktivnost se izračuna kot količnik med bruto domačim proizvodom v stalnih cenah in vsemi emisijami toplogrednih plinov, povzročenimi z izvajanjem gospodarske dejavnosti in rabe energije v gospodinjstvih. Pri tem emisije TGP in ponori CO₂, ki izhajajo iz rabe tal, spremembe rabe tal in gospodarjenja z gozdovi, niso vključene.

Cilji

Cilj 2030 za Slovenijo je določen v Strategiji Razvoja Slovenije 2030⁹, in sicer je glavna usmeritev zasledovanje povprečja EU.

Komentar

Emisijska produktivnost se je do leta 2015 stalno izboljševala. Večje izboljšanje kazalca je bilo v letu 2014, kar pa je deloma posledica zmanjšanja emisij v tem letu (mila zima, manjše obratovanje termoelektrarn). V zadnjih letih se je rast nekoliko umirila in v letu 2016 celo nazadovala. V letu 2017 in 2018 zopet beležimo rast emisijske produktivnosti. Pred tem so emisije TGP od začetka devetdesetih let do leta 2008 postopno naraščale, v tem obdobju se je produktivnost rabe ogljika izboljševala na račun ugodnih gospodarskih gibanj. V obdobju po letu 2008 se je produktivnost rabe ogljika še vedno izboljševala, kljub krčenju gospodarske aktivnosti, vendar je bilo izboljšanje kazalca veliko počasnejše.

Znatno izboljšanje v letih 2006 in 2007 je bilo posledica hitre rasti gospodarske aktivnosti (BDP) ob zmerni rasti emisij TGP (v povprečju se je BDP v teh letih povečal za več kot 6 %, rast emisij pa je bila manj kot 1 %). Izboljšanje v letu 2013 in 2014 je bilo posledica znatnega zmanjšanja emisij (v vseh sektorjih, razen v predelovalnih dejavnostih) ob skoraj nespremenjeni rasti BDP.

Rezultati emisijske produktivnosti v Sloveniji so bili leta 2018 doseženi zaradi višje gospodarske rasti (4,1 %), kljub nekoliko višjim emisijam TGP (0,8 %). Kazalec emisijske produktivnosti v Sloveniji se je v obdobju 2005–2018 izboljšal za 47 %, v zadnjem letu pa za 3 %.

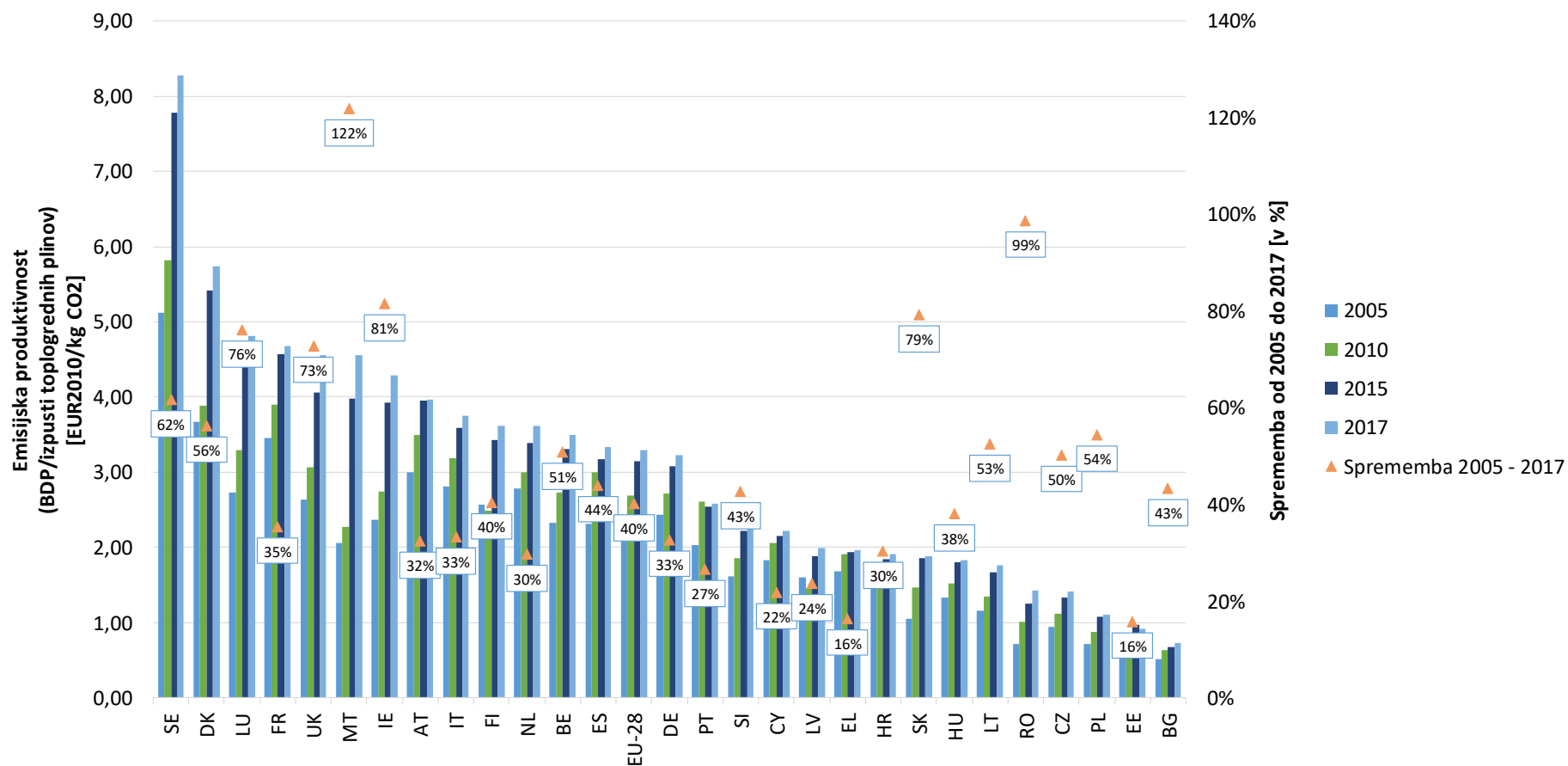
V prihodnje je pomembno, da se kazalec izboljšuje in zagotavlja razklop med rastjo BDP in TGP. Cilj je znatno zmanjšanje emisij TGP ob hkratni gospodarski rasti.

Tabela 1: Emisijska produktivnost v Sloveniji

	2005	2010	2015	2018
Emisijska produktivnost v Sloveniji [EUR ₂₀₁₀ /kg CO ₂ ekv]	1,62	1,86	2,22	2,39

V OP TGP je zastavljen cilj izboljšanja emisijske produktivnosti, ciljna vrednost pa ne. Kazalec OP TGP je enak kazalcu, ki ga spremlja EUROSTAT.

9 Strategija razvoja Slovenije:
http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

Slika 4: Spremembe emisijske produktivnosti v obdobju 2005 do 2017 po državah članicah (Vir: EEA, Eurostat, IJS-CEU)

Emisijska produktivnost na osnovi standarda kupne moči

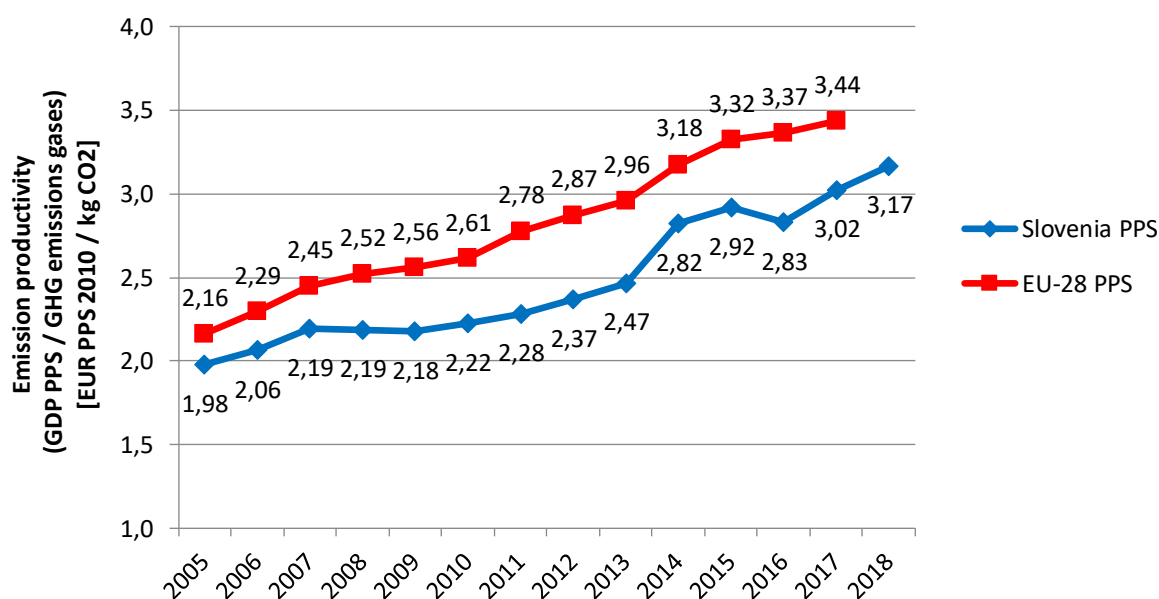
V okviru Strategije razvoja Slovenije je določen kazalnik emisijska produktivnost, pri katerem se zasleduje vrednost povprečja EU-28 v letu 2030. Kazalec emisijska produktivnost na osnovi standarda kupne moči se nekoliko razlikuje:

- namesto BDP-ja v stalnih cenah za primerjavo uporablja BDP v standardih kupne moči;
- zajema tudi emisije iz mednarodnega letalstva, ki sicer niso vključene v ciljne emisije TGP pogodbenic Pariškega sporazuma.

Vsak od kazalcev ima svoje prednosti. Kazalec OP TGP je lažje primerljiv z OECD metodologijo, ki uporablja BDP v stalnih cenah. Poleg tega je kazalec OP TGP (z BDP v stalnih cenah) uporaben v analizah scenarijev in projekcijah, saj omogoča lažje preverjanje doseganja ciljev. Primerjava na podlagi BDP kupne moči torej prikazuje nekoliko drugačne rezultate, deloma izenačuje razlike med državami in sicer tiste, ki so vezane na gospodarsko aktivnost.

Smiselno je spremljati oba, prvega zaradi primerljivosti z mednarodno objavljenimi kazalci, drugega pa zaradi cilja Strategije razvoja Slovenije 2030. Zaradi uporabe različnih metodologij v kazalcu je torej smiselno ločeno spremljanje obeh različic kazalca emisijske produktivnosti.

Analiza obeh kazalcev v letu 2018 kaže na izboljšanje, tudi emisijska produktivnost Slovenije merjena z upoštevanjem standarda kupne moči, se je v tem letu izboljšala.

Slika 5: Emisijska produktivnost na osnovi standarda kupne moči (Vir: EEA, IJS-CEU)

METODOLOŠKA POJASNILA

- **Sektor:** vsi sektorji
- **Vrsta indikatorja glede na klasifikacijo EEA:** odziv
- **Časovni okvir:** letni
- **Enota:** EUR₂₀₁₀/kg CO₂ ekv

Cilji in pravna podlaga

Cilji so povzeti po **Strategiji Razvoja Slovenije 2030**

(http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf)

Metodologija izračuna

OECD uporablja kazalec emisijske produktivnosti (EUR₂₀₁₀/kg CO₂ ekv) za spremljanje zelene rasti v posameznih državah. Metodologija izračuna kazalca je opredeljena na straneh OECD: »Greenhouse gas productivity« kot količnik med DBP v stalnih cenah in emisijami TGP, izraženih v CO₂ ekvivalentu:

- bruto domači proizvod (EUR₂₀₁₀);
- skupne emisije toplogrednih plinov brez upoštevanja emisij rabe tal, spremembe rabe tal in gospodarjenja z gozdovi (kg CO₂ ekv).

Potrebne nadaljnje ocene, če kazalec ne sledi cilju

V primeru večjih odstopanj v smeri razvoja kazalca je potrebna analiza posameznih delov kazalca in sicer: rast BDP (tudi sektorsko) in rast letnih emisij TGP (tudi po sektorjih).

Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov

Pregled virov in razpoložljivosti podatkov za kazalec emisijske produktivnosti je prikazan v tabeli (Tabela 2).

Tabela 2: Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za kazalec emisijske produktivnosti

Podatek	Enota	Vir	Razpoložljivost	Datum zajema
Bruto domači proizvod	EUR ₂₀₁₀	SURS	Nacionalni računi za preteklo leto so objavljeni v avgustu tekočega leta	4. 6. 2020
Emisije toplogrednih plinov	kg CO ₂ ekv	ARSO	Prva verzija: 15. januar za leto X – 2 Končna verzija: 15. marec za leto X – 2	4. 6. 2020

Emisijska produktivnost SKM: 4. 6. 2020

Podatki za obdobje: 2005–2018

Geografska pokritost: Slovenija, EU

Informacije o kakovosti za ta kazalec:

Pri pridobivanju podatkov in pri metodologiji za izračun kazalca ni vrzeli. Strategija razvoja Slovenije 2030 za kazalec emisijske produktivnosti ne opredeljuje vrednostnega cilja. Kazalca se metodološko nekoliko razlikujeta, vendar je kljub temu smiselno spremljanje obeh kazalcev. V spremljanju OP TGP ohranjamo kazalec nespremenjen, ker omogoča povezovanje ex ante in ex post analiz. Za kvantitativno opredelitev cilja bi potrebovali tudi ciljno vrednost BDP za leto 2030, ki pa za enkrat ni opredeljena v nobenem od strateških dokumentov.

Datum zadnje osvežitve kazalca: 4. 6. 2020

Avtorica: Tadeja Janša, IJS-CEU, pripravila v sklopu projekta [LIFE ClimatePath2050](#)

Vrzeli pri izračunavanju kazalca

Pri pridobivanju podatkov in pri metodologiji za izračun kazalca ni vrzeli.

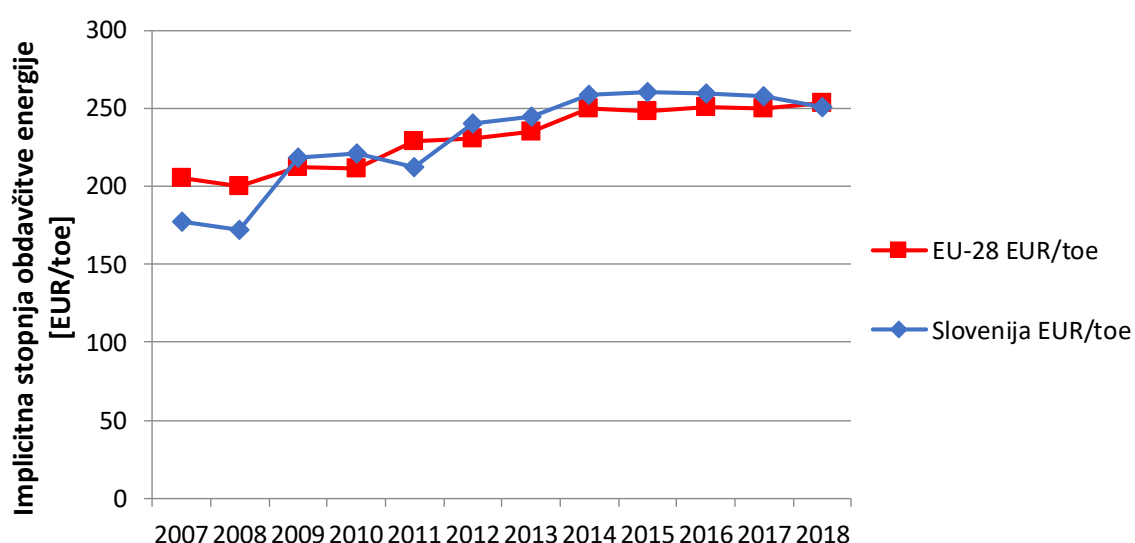
Strategija razvoja Slovenije 2030 za kazalec emisijske produktivnosti ne opredeljuje vrednostnega cilja. Kazalca se metodološko nekoliko razlikujeta, vendar je kljub temu smiselno spremljanje obeh kazalcev. V spremljanju OP TGP ohranjamo kazalec nespremenjen, ker omogoča povezovanje ex ante in ex post analiz. Za kvantitativno opredelitev cilja, bi potrebovali tudi ciljno vrednost BDP za leto 2030, ki pa za enkrat ni opredeljena v nobenem od strateških dokumentov.

1.3.2 [PO23_VEČSEKTORSKI] Implicitna stopnja obdavčitve energije

KLJUČNO SPOROČILO

Implicitna stopnja obdavčitve energije se je nekoliko zmanjšala, in sicer je bila v primerjavi z letom prej leta 2017 nižja za 0,5 %, leta 2018 pa za dobra 2 %. Leta 2018 je bila prvič po daljšem obdobju nižja od povprečja za EU-28 (za 1 %). Pred letom 2009, ko se je znatno povečala, je bila opazno nižja od povprečja EU. Razloge za razlike gre iskati predvsem v razlikah v strukturi rabe energije, kjer je izrazito večji delež tekočih goriv za pogon motornih vozil, in v višini obdavčitve posameznih energentov. Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena, spremljamo vrednost kazalca glede na raven v EU.

Slika 6: Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU (Vir: Eurostat, IJS-CEU)

Definicija

Implicitna obdavčitev energije je kazalec, ki spremlja napredek pri doseganju ciljev strategije EU za trajnostni razvoj. Z implicitno stopnjo obdavčitve energije merimo, kako je z davki obremenjena končna energija¹⁰. V državah EU so davki na energijo pomemben ekonomski instrument za doseganje ciljev prehoda v nizkoogljično družbo.

Sprememba v vrednosti kazalca je lahko odraz več dejavnikov. Za razumevanje medletnih sprememb v kazalcu je potrebna analiza sprememb v strukturi rabe virov energije in analiza sprememb v višinah obdavčitve posameznih virov. Kazalec omogoča tudi ocenjevanje vloge fiskalne politike pri spremembah povpraševanja po energiji.

Omejitev kazalca je, da izračun kazalca temelji na davčnih prihodkih od prodane energije. Davčni prihodki temeljijo na načelu nastanka poslovnega dogodka in ne na načelu plačila

¹⁰ Implicitna stopnja obdavčitve energije:
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/ten00120_esmsip2.htm#meta_update1571313891547

davčnemu organu. Izračun davčnih prihodkov po tem načelu ne daje informacije o tem, koliko so znašali dejansko plačani davki na energijo in koliko je dejansko obremenjena energija z davki. Kazalec implicitne stopnje obdavčitve energije je precenjen, saj ne upošteva vračil in oprostitev plačila nekaterih davkov/trošarin na energente.

Kazalec implicitna obdavčitev energije je opredeljen kot razmerje med davčnimi prihodki od prodaje energije in končno rabo energije v posameznem koledarskem letu. Davčni prihodki od prodaje energije so izraženi v evrih (deflacionirani s cenovnim deflatorjem za domačo končno porabo) in rabo končne energije v toe.

Cilji

Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena.

Komentar

Ciljne vrednosti stopenj obdavčitve energije niso postavljene. Smiselno je, da je vrednost kazalca v Sloveniji primerljiva implicitnim stopnjam obdavčitve energije EU-28. Direktiva o obdavčitvi energije določa minimalne stopnje obdavčitve energentov in električne energije. Predpisane minimalne obdavčitve morajo odražati konkurenčnost različnih energentov. Strategija trajnostnega razvoja EU priporoča, da bi morale države članice preusmeriti obdavčitve z dela na porabo energije in/ali na onesnaževanje, da bi prispevali k ciljem EU – povečanje zaposlenosti in zmanjšanje negativnih vplivov na okolje.

Vrednost implicitne stopnje obdavčitve energije v Sloveniji je bila leta 2017 višja za 3 %, leta 2018 pa nižja za 1 % od povprečne stopnje obdavčitve držav EU-28. Leta 2005 je bila obdavčitev energije za 15 % pod povprečjem EU. Do večjih sprememb pri obdavčitvi energentov je prišlo v letu 2009, od takrat naprej je obdavčitev na porabljeno enoto energije višja od povprečja EU (z izjemo let 2011 in 2018). Razlog za spremembo je bilo povišanje trošarin na pogonska goriva in kurilno olje ter spremenjena struktura rabe energije. V obdobju po letu 2009 ni bilo večjih medletnih sprememb. Implicitna stopnja obdavčitve v Sloveniji za leti 2017 in 2018 kaže rahlo zmanjšanje glede na leto poprej, in sicer za 0,5 oz. 2 %, kar lahko pripišemo dejstvu, da se je raba pogonskih goriv zmanjšala bolj kot raba ostalih energentov.

Tabela 3: Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU

EUR/toe	2005	2010	2015	2018
EU-28	194	211	248	253
Slovenija	165	221	261	251

METODOLOŠKA POJASNILA

- **Sektor:** oskrba z energijo, industrija, široka raba, promet
- **Vrsta indikatorja glede na klasifikacijo EEA:** odziv
- **Časovni okvir:** letni
- **Enota:** EUR/toe

Cilji in pravna podlaga

Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena.

Metodologija izračuna

Metodologija izračuna kazalca je opredeljena na straneh EUROSTAT-a: implicitna stopnja obdavčitve energije (EUR/toe), [tsdcc360](#), »Implicit tax rate on energy«. Vse vrednosti kazalcev, objavljenih na EUROSTAT, so osvežene za obdobje do zadnjega objavljenega leta, zato so podatki nekoliko različni od predhodno objavljenih. V tem poročilu so zato osvežene celotne časovne vrste.

Prihodki iz davkov na energijo temeljijo na standardu nacionalnih računov. Poročani prihodki temeljijo na načelu nastanka poslovnega dogodka in ne na načelu plačila davčnemu organu. Davki na energijo obsegajo davke na energente, ki se uporabljajo za prevoz in za stacionarne vire. Največ prihodkov predstavljajo davki na bencin in dizelsko gorivo.

Končna raba energije obsega rabo energije v prometu, industriji, storitvah, gospodinjstvih in kmetijstvu, brez transformacij energije. Izražena je v tonah naftnega ekvivalenta.

Potrebne nadaljnje ocene, če kazalec ne sledi cilju

Pri večjih medletnih spremembah v kazalcu je potrebno analizirati posamezne dele kazalca in sicer: spremembe davčnih prihodkov od prodaje energije, spremembe stopnje obdavčenja posameznih energentov ter strukturo rabe energije.

Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov

Pregled virov in razpoložljivosti podatkov za kazalec implicitna stopnja obdavčitve energije je prikazan v tabeli (Tabela 4).

Tabela 4: Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za implicitno stopnjo obdavčitve energije

Podatek	Enota	Vir	Razpoložljivost	Datum zajema
Implicitna stopnja obdavčitve energije	EUR/toe	EUROSTAT	EUROSTAT objavlja izračun kazalca v drugi četrtini leta za dve leti nazaj	23. 3. 2020

Podatki za obdobje: 2005–2018

Geografska pokritost: Slovenija, EU

Informacije o kakovosti za ta kazalec:

V metodologiji ni vrzeli. Vrzel je v podatkih, saj kazalec za izračun implicitne stopnje obdavčitve energije, ne upošteva vračil in oprostitev plačila nekaterih davkov/trošarin na energente in je zato precenjen. Podatkovna vrzel velja za raven EU in Slovenijo.

Datum zadnje osvežitve kazalca: 23. 3. 2020

Avtorica: Tadeja Janša, IJS-CEU, pripravila v sklopu projekta [LIFE ClimatePath2050](#)

Vrzeli pri izračunavanju kazalca

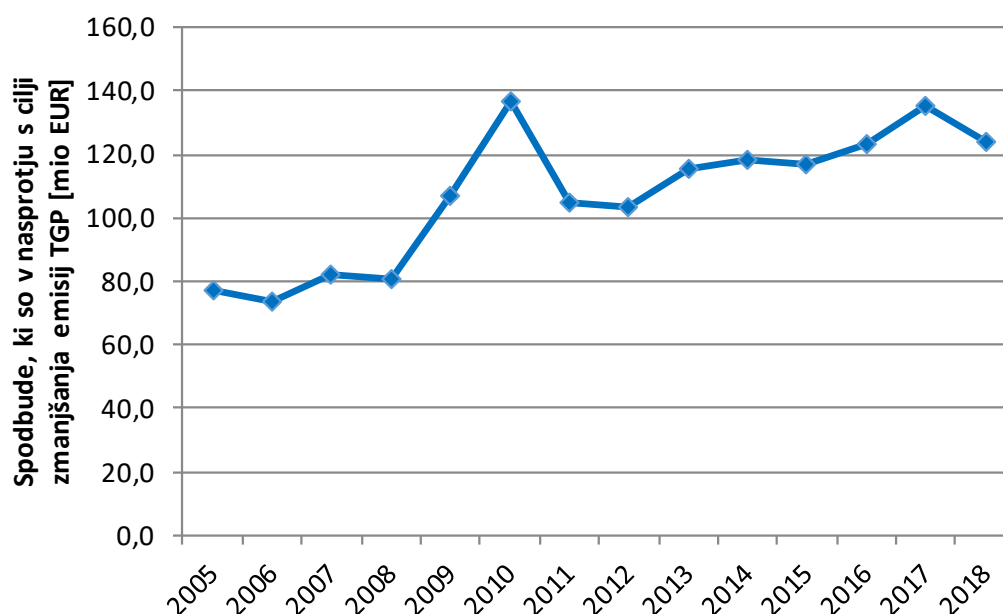
V metodologiji ni vrzeli. Vrzel je v podatkih, saj kazalec za izračun implicitne stopnje obdavčitve energije, ne upošteva vračil in oprostitev plačila nekaterih davkov/trošarin na energente in je zato precenjen. Podatkovna vrzel velja za raven EU in Slovenijo.

1.3.3 [PO24_VSI SEKTORJI] Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP

KLJUČNO SPOROČILO

Spodbude, ki so v nasprotju z doseganjem cilja zmanjševanja emisij TGP, so zadnja leta vztrajno rastle, v letu 2018 pa je prišlo do njihovega zmanjšanja za 8 %. Ciljna vrednost ni zastavljena, zasleduje se usmeritev »postopno znatno zmanjšanje okolju škodljivih spodbud«. Izstopajo vračila trošarin za dizelsko gorivo, ki so se glede na predhodno leto sicer zmanjšale, vendar še vedno predstavljajo 35 % v skupnem znesku vseh spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjševanja emisij TGP. Spodbude usmerjajo potrošnike k večjim emisijam TGP, zato so za doseganje ciljnega zmanjšanja emisij TGP potrebni dodatni ukrepi, ki so praviloma tudi dražji.

Slika 7: Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

Definicija

Spodbujanje izdelkov in proizvodnje, ki so škodljivi za okolje, ne prispeva k doseganju ciljev zmanjševanja emisij TGP, celo usmerja potrošnike k njihovem povečevanju. Je tudi v nasprotju z načelom »onesnaževalec plača«. Gospodarstvo je najučinkovitejše, če so okoljski stroški v celoti vključeni v ceni proizvodov, stroške pa plačuje onesnaževalec. V primeru spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjševanja emisij TGP, okoljske stroške nosi celotna družba.

Enotne definicije, kaj so spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, ni. S strani OECD je sprejeta definicija, da so spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, posledica vladnih ukrepov posameznih držav, ki preko davčnih spodbud zvišujejo prihodke ali

znižujejo stroške potrošnikom in proizvajalcem, pri čemer nastaja okoljska škoda (povečuje se količina odpadkov, povečujejo se emisije, drugo onesnaževanje ali izkoriščanje naravnih virov).

Cilji

Cilj, ki se ga zasleduje, je zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Dolgoročni cilj je ukinitvev teh spodbud, do leta 2030 pa njihovo znatno zmanjšanje (cilj NEPN¹¹). Ciljna vrednost kazalca za leto 2020 ni določena.

Komentar

Vrednost spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, se je po padcu v letu 2011 postopno, a vztrajno dvigovala do leta 2017. Leta 2018 se je vrednost spodbud zmanjšala za 8 %. Najbolj problematično ostaja vračilo trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen (za tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov) ter oproščeno plačilo trošarine od uporabe fosilnih goriv, ki se uporabljajo za proizvodnjo električne energije ter soproizvodnjo električne energije in toplote.

Struktura spodbud, ki niso v skladu s cilji zmanjševanja emisij TGP, se je v opazovanem obdobju spreminjala. Za leto 2018 znaša ocenjena vrednost spodbud 124,3 mio EUR, od tega:

- 42,09 mio EUR (45 %) delnih vračil trošarine na dizelsko gorivo za komercialni namen,
- 43,62 mio EUR (31 %) oprostitvev plačil trošarine pri proizvodnji električne energije in toplote,
- 20,15 mio EUR (16 %) delnega vračila trošarine za uporabo kmetijske mehanizacije in
- 18,39 mio EUR (14 %) delnega vračila trošarine v industriji (gradbeništvo).

V zadnjem opazovanem letu (2018) so se spodbude po posameznih gorivih in namenih minimalno spremenile, večji upad spodbud je bil pri zemeljskemu plinu (oprostitvev plačil trošarine za proizvodnjo energije). Še vedno izstopajo vračila trošarin za dizelsko gorivo, ki so glede na predhodno leto zmanjšala, vendar še vedno predstavljajo 35 % v celotnem znesku spodbud. Obseg delnih vračil (trošarine na dizelsko gorivo za komercialni namen) se je v letu 2018 zmanjšal, kljub temu, da se je količina prodanega goriva povečala, zmanjšanje je posledica nižjih zneskov trošarin.

Glede obdavčenja je Vlada deloma omejena, v skladu z evropsko zakonodajo (t.i. Direktivo 2003/96/ES o obdavčitvi energentov) so za vse države članice EU obvezne nekatere oprostitve trošarine. Za njihovo zmanjševanje bo potrebno spreminjanje pravnega reda EU. Slovenija pa uveljavlja tudi nekatere oprostitve trošarin, ki so po evropski zakonodaji opcijske in predstavljajo večji del zgoraj navedenega zneska¹².

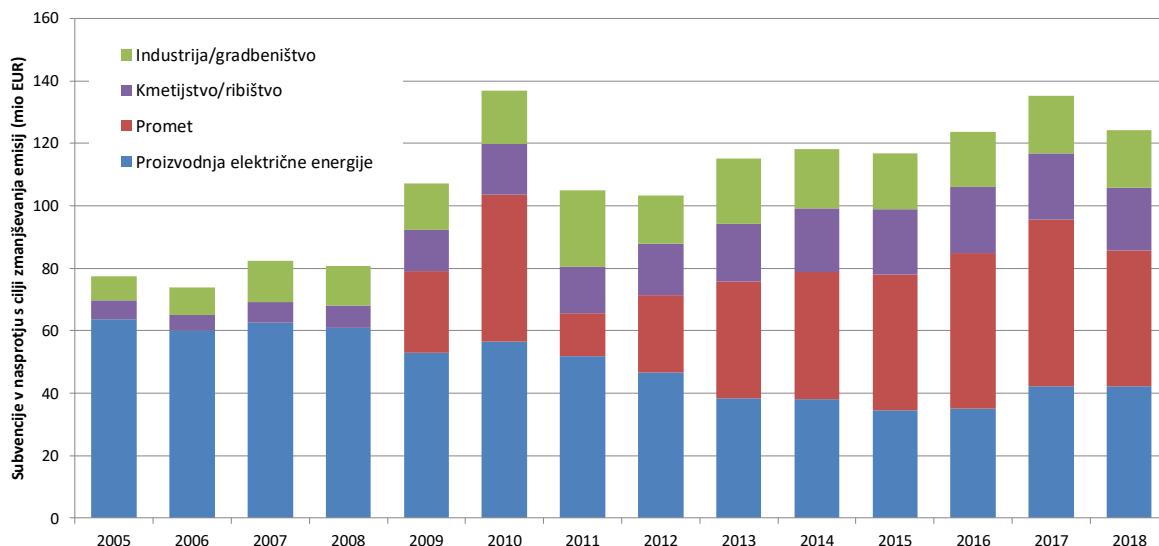
11 Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

12 V skladu z evropsko zakonodajo (t.i. Direktivo 2003/96/ES o obdavčitvi energentov) so za vse države članice EU obvezne naslednje oprostitve trošarine: na pogonska goriva v letalskem in pomorskem prometu, na goriva, ki se uporabljajo za dvojno rabo, na goriva, ki jih porabljajo diplomatska in konzularna predstavništva in mednarodne organizacije.

Slovenija pa uveljavlja tudi nekatere oprostitve trošarin, ki so po evropski zakonodaji opcijske, te so: oprostitvev za goriva za proizvodnjo električne energije ter soproizvodnjo toplote in električne energije, delno vračilo trošarine za dizelsko gorivo, ki se porabi za t.i. komercialni namen, delno (50-odstotno) vračilo trošarine za energente za pogon statičnih delovnih strojev, strojev v

Tabela 5: Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP

Leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Slovenija [mio EUR]	77,4	74,0	82,3	80,6	107,3	136,8	105,0	103,3	115,2	118,3	116,8	123,6	135,2	124,3

Slika 8: Struktura spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

METODOLOŠKA POJASNILA

- **Sektor:** vsi sektorji
- **Vrsta indikatorja glede na klasifikacijo EEA:** stanje
- **Časovni okvir:** letni
- **Enota:** mio EUR v tekočih cenah

Cilji in pravna podlaga

Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena. Stremi se k vedno nižjim spodbudam, ki so v nasprotju z zmanjševanjem emisij TGP.

Metodologija izračuna

Pri izračunu kazalca spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP (mio EUR v tekočih cenah), je bila uporabljena modificirana metodologija OECD: »Inventory of Estimated Budgetary Support and Tax Expenditures for Fossil Fuels 2013«. Pri izračunu kazalca se upošteva:

- podpora proizvodnji električne energije iz domačih virov za zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo;
- oprostitve plačila trošarine za energente (premog, naftni derivati, zemeljski plin), ki se uporabljajo pri soproizvodnji električne energije in toplote;
- stroški zapiranja Rudnika Trbovlje Hrastnik (RTH);
- vračilo trošarine na dizelsko gorivo pri tovornih vozilih;
- delno vračilo trošarin na goriva pri uporabi kmetijske mehanizacije (70-odstotno povračilo, vendar največ do normativne porabe goriva glede na rabo kmetijskih in gozdnih zemljišč);
- 50 % povračilo trošarin na goriva, ki jih uporablja delovna mehanizacija.

Pri izračunu kazalca se je nekoliko spremenil zajem podatkov in zato ne vključuje tudi izjeme plačil trošarin pri uporabi goriva diplomatskih vozi.

Glede na metodologijo OECD, v izračunu niso upoštevane naslednje podpore, ker niso v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP:

- izjeme plačil okoljske dajatve za CO₂ zaradi vključitve v shemo prostovoljnih sporazumov niso upoštevani;
- izplačila iz naslova obratovalnih podpor za soproizvodnjo toplote in električne energije z visokim izkoristkom na zemeljski plin in druga fosilna goriva;

gradbeništvo in strojogradnja, železniškem prometu ter žičnic in strojev ter naprav na smučiščih ter delno (70-odstotno) vračilo trošarine za energente za pogon kmetijske mehanizacije.

- podpora za sanacijo Naftne Lendava;
- plačila za železniški potniški promet.

Primarni podatki se pridobijo neposredno pri pristojnih institucijah.

Potrebne nadaljnje ocene, če kazalec ne sledi cilju

V kolikor se okolju škodljive spodbude ne zmanjšujejo, je nujno identificirati področja z največjim povečanjem spodbud.

Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov

Pregled virov in razpoložljivosti podatkov za kazalec je prikazan v tabeli (Tabela 6).

Tabela 6: Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP

Podatek	Enota	Vir	Razpoložljivost	Datum zajema
Podpora proizvodnji električne energije iz domačih virov za zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo	EUR	MZI	Tekoče leto za leto X – 1	9. 1. 2020
¹³ Oprostitev plačila trošarine za energente, uporabljene pri proizvodnji električne energije ter za soproizvodnjo električne energije in toplote (premog, naftni derivati, zemeljski plin) Oprostitev plačila trošarine za rabo električne energije	GJ, sm ³ , 1.000 l kg MWh	FURS	Junija tekočega leta za leto X – 1	9. 1. 2020
Stroški zapiranja rudnika RTH	EUR	MZI	Tekoče leto za leto X – 1	31. 12. 2018
Vračilo trošarine na dizelsko gorivo pri tovornih vozilih	EUR	FURS	Tekoče leto za leto X – 1	19. 12. 2019
¹⁴ Delno vračilo trošarin na goriva pri uporabi kmetijske mehanizacije	EUR	FURS	Tekoče leto za leto X – 1	27. 12. 2019
Vračilo trošarin na goriva, ki jih uporablja delovna mehanizacija, in vračilo trošarin na goriva pri uporabi kmetijske mehanizacije	EUR	FURS	Tekoče leto za leto X – 1	19. 12. 2019
Vračilo trošarin za industrijsko rabo	EUR	FURS	Tekoče leto za leto X – 1	30. 12. 2019
Vračilo trošarin za ribiške ladje	EUR	FURS	Tekoče leto za leto X – 1	7. 1. 2020

Podatki za obdobje: 2005–2018

Geografska pokritost: Slovenija

Informacije o kakovosti za ta kazalec:

Metodologija še ni uveljavljena v Sloveniji in tudi mednarodno je še v razvoju. Smiselna bi bila širša strokovna razprava. Pojavljajo se celo dileme in različne interpretacije, katera izmed podpor ima škodljiv okoljski učinek (npr. zemeljski plin). Redno spremljanje kazalca se vzpostavlja s spremljanjem izvajanja OP TGP. Viri in zbiranje podatkov so razpršeni. Na voljo so vrednostni podatki, razen pri oprostitvah plačila trošarine. Pri oprostitvah plačila trošarine so na voljo podatki o količinah oproščenih energentov. Izračun višine oprostitve je ocenjena vrednost, izračunana kot produkt med oproščenimi količinami goriv v danem letu x in višino trošarine, določene v *Zakonu o trošarinah* oziroma po *Uredbi o določitvi zneska trošarine za energente*. V spremljanje ni več vključena izjema plačila trošarine za gorivo diplomatov, saj se je spremenil zajem podatkov, ki ne omogoča več spremljanja v ustrezni obliki. Vrzel je tudi pri opredelitvi količinskega cilja, saj OP TGP opredeljuje le usmeritev.

Datum zadnje osvežitve kazalca: 15. 1. 2020

Avtorica: Tadeja Janša, IJS-CEU, pripravila v sklopu projekta [LIFE ClimatePath2050](#)

13 Proizvajalec zaradi tovrstnih oprostitvev ni stimuliran k zamenjavi energenta, s katerim bi povzročil manj emisij TGP. Ukrep tako slabo usmerja k doseganju cilja zmanjšanja emisij TGP.

14 Podatki o vračilih in oprostitvah so v celoti zajeti s strani pristojne institucije – podatki o vračilih in delnih vračilih so vrednostno ovrednoteni v €, oprostitve so izračunane na podlagi količine in višine trošarine za posamezne energente.

Vrzeli in priporočila za odpravo vrzeli

Metodologija še ni uveljavljena v Sloveniji in tudi mednarodno je še v razvoju. Smiselna bi bila širša strokovna razprava. Pojavljajo se celo dileme in različne interpretacije, katera izmed podpor ima škodljiv okoljski učinek (npr. zemeljski plin).

Redno spremljanje kazalca se vzpostavlja s spremljanjem izvajanja OP TGP. Viri in zbiranje podatkov so razpršeni. Na voljo so vrednostni podatki, razen pri oprostitvah plačila trošarine. Pri oprostitvah plačila trošarine so na voljo podatki o količinah oproščenih energentov. Izračun višine oprostitve je ocenjena vrednost, izračunana kot produkt med oproščenimi količinami goriv v danem letu x in višino trošarine, določene v *Zakonu o trošarinah* oziroma po *Uredbi o določitvi zneska trošarine za energente*. V spremljanje ni več vključena izjema plačila trošarine za gorivo diplomatov, saj se je spremenil zajem podatkov, ki ne omogoča več spremljanja v ustrezni obliki.

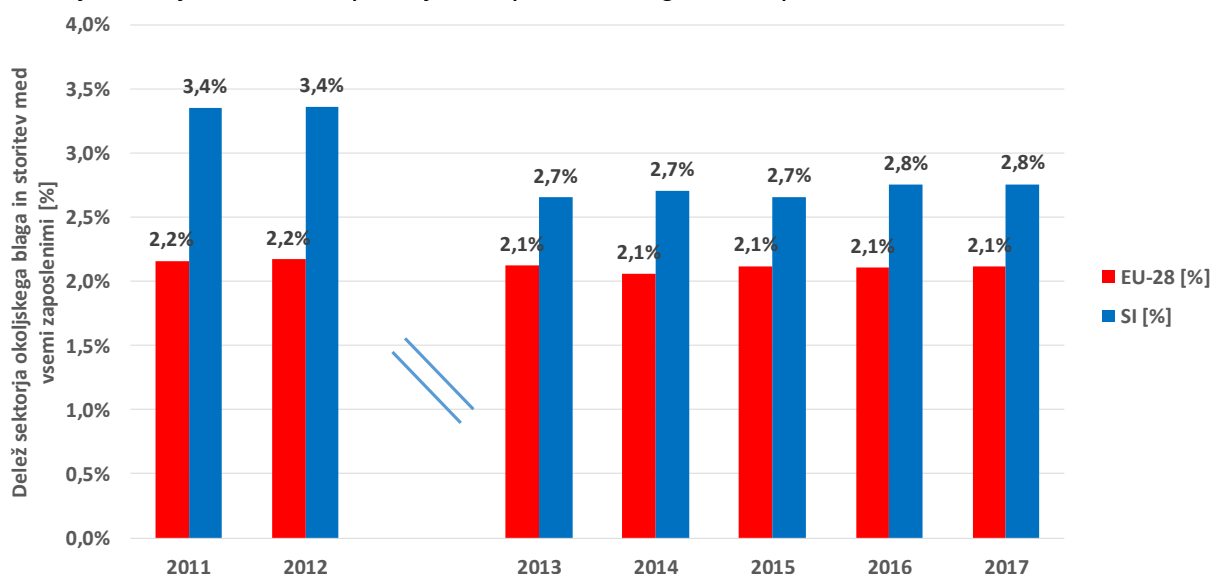
Vrzel je tudi pri opredelitvi količinskega cilja, saj OP TGP opredeljuje le usmeritev.

1.3.4 [PO25_VEČSEKTORSKI] Zelena delovna mesta

KLJUČNO SPOROČILO

Leta 2017 se je število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev povečalo za več kot 4 %. Delež zaposlenih v tem sektorju glede na vse zaposlene v Sloveniji je v zadnjih dveh letih ostal nespremenjen. Cilj Slovenije je povečanje števila zelenih delovnih mest. Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena, zato v okviru spremljanja izvajanja OP TGP primerjamo stanje v Sloveniji s stanjem v EU in spremljamo spremembe glede na preteklo leto.

Slika 9: Delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev med vsemi zaposlenimi v Sloveniji in EU-28. Podatki do leta 2012 in po letu 2013 niso primerljivi zaradi spremembe v metodologiji (Vir: SURS, Eurostat, IJS-CEU).

Definicija

Kazalec je namenjen spremljanju učinka podnebne politike na trg delovne sile. Ker gre za kompleksne vplive, je smiselno spremljanje učinkov podnebne politike na zaposlenost v širšem okviru okoljskih politik. V splošnem izvajanje okoljskih politik vpliva tako na zaposlenost, kot tudi na porazdelitev in kakovost delovnih mest.

Cilji

Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena. Stremi se k vedno večjemu številu zelenih delovnih mest.

Komentar

Nova metodologija spremljanja zaposlitev na področju okoljskega blaga in storitev prinaša boljše spremljanje zaposlitev, in sicer ločeno po predelovalnih dejavnostih in po okoljskih domenah od leta 2013 naprej. Iz spremljanja je razvidno, da je bilo v Sloveniji leta 2017 v sektorju okoljskega blaga in storitev 25.691 zaposlenih, kar je za 4 % več kot leto pred tem.

Zaposlenih v sektorju okoljskega blaga na področju upravljanja z energetskimi viri je bilo leta 2017 skupaj 7.134, med njimi jih je bilo največ zaposlenih v gradbeni dejavnosti (45 %).

Tabela 7: Število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev na področju upravljanja z energetskimi viri (Vir: SiSTAT)

Število zaposlenih	2013	2014	2015	2016	2017	2016/2017
B Rudarstvo	36	2	2	4	5	18 %
C Predelovalne dejavnosti	1.597	1.556	1.555	1.505	1.508	0 %
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	2.894	3.487	2.628	2.748	2.425	-12 %
F Gradbeništvo	2.710	2.128	2.417	2.857	3.197	12 %
Skupaj	7.238	7.173	6.602	7.113	7.134	0 %

V Sloveniji je leta 2017 delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev znašal 2,8 %, v EU pa 2,1 %. Deleža zaposlenih v tem sektorju glede na vse zaposlene se znotraj EU-28 in Slovenije ne spreminjata veliko. V letu 2017 se je ta delež v Sloveniji sicer nekoliko povečal, in sicer za 0,1 odstotne točke.

METODOLOŠKA POJASNILA

- **Sektor:** sektor okoljskega blaga in storitev
- **Vrsta indikatorja glede na klasifikacijo EEA:** odzivi
- **Časovni okvir:** letni
- **Enota:** število zaposlenih

Cilji in pravna podlaga

Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena.

Metodologija izračuna

Kazalca število delovnih mest v sektorju okoljskega blaga in storitev ter število zaposlitev na področju upravljanja z energetskimi viri po dejavnostih sta predmet statističnih raziskovanj SURS in EUROSTAT, kjer so na voljo tudi metodološka pojasnila.

Delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev za EU je izračunan iz podatkov EUROSTAT-a kot razmerje med številom zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev zaposlenih (Employment in the environmental goods and services sector ([env_ac_egss1](#))) in številom zaposlenih skupaj (Employment (main characteristics and rates) – annual averages ([lfsi_emp_a](#))).

Vir podatkov za število zaposlenih v Sloveniji v sektorju okoljskega blaga in storitev je SURS (baza SiSTAT:

[Zaposlenost v sektorju okoljskega blaga in storitev \(PDM\), Slovenija, letno](#)) sicer je delež za Slovenijo izračunan na enak način.

Potrebne nadaljnje ocene, če kazalec ne sledi cilju

Ob zmanjševanju zaposlenosti v sektorju okoljskega blaga in storitev je potrebna analiza zaposlenosti po posameznih dejavnostih.

Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov

Pregled virov in razpoložljivosti podatkov za kazalec zelena delovna mesta je prikazan v tabeli (Tabela 8).

Tabela 8: Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za zelena delovna mesta

Podatek	Enota	Vir	Razpoložljivost	Datum zajema
Število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev po dejavnosti, Slovenija	število	SURS (SiSTAT: Število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in	Za leti 2011 in 2012 so objavljeni podatki po stari metodologiji.	23. 3. 2020

		storitev po dejavnosti in po okoljskih domenah, Slovenija, letno)	Od leta 2013 naprej se spremljajo podatki po novi metodologiji.	
Število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev po dejavnosti, EU-27/EU-28	število	EUROSTAT: (Employment in the environmental goods and services sector, env_ac_egss1)	Podatki so na voljo samo za nekaj držav in EU, od leta 2013 se podatki spremljajo tudi za Slovenijo.	23. 3. 2020
Število zaposlenih, Slovenija in EU-27/EU-28	število	EUROSTAT: (Employment (main characteristics and rates) – annual averages, lfsi_emp_a) / zaposleni skupaj)	Letno	23. 3. 2020

Podatki za obdobje: 2011–2017

Geografska pokritost: Slovenija, EU

Informacije o kakovosti za ta kazalec:

Statistika računov sektorja okoljskega blaga in storitev v Sloveniji je postala redna. EUROSTAT ima objavljene podatke o stanju le do leta 2016 in delno leta 2017. Vzpostavitev metodologije spremljanja zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev po okoljskih domenah omogoča kvalitetnejšo spremljanje učinka podnebne politike in izvajanja ukrepov zmanjševanja emisij TGP na nove (zelene) zaposlitve.

Datum zadnje osvežitve kazalca: 23. 3. 2020

Avtorica: Tadeja Janša, IJS-CEU, pripravila v sklopu projekta [LIFE ClimatePath2050](#)

Przeli pri izračunavanju kazalca

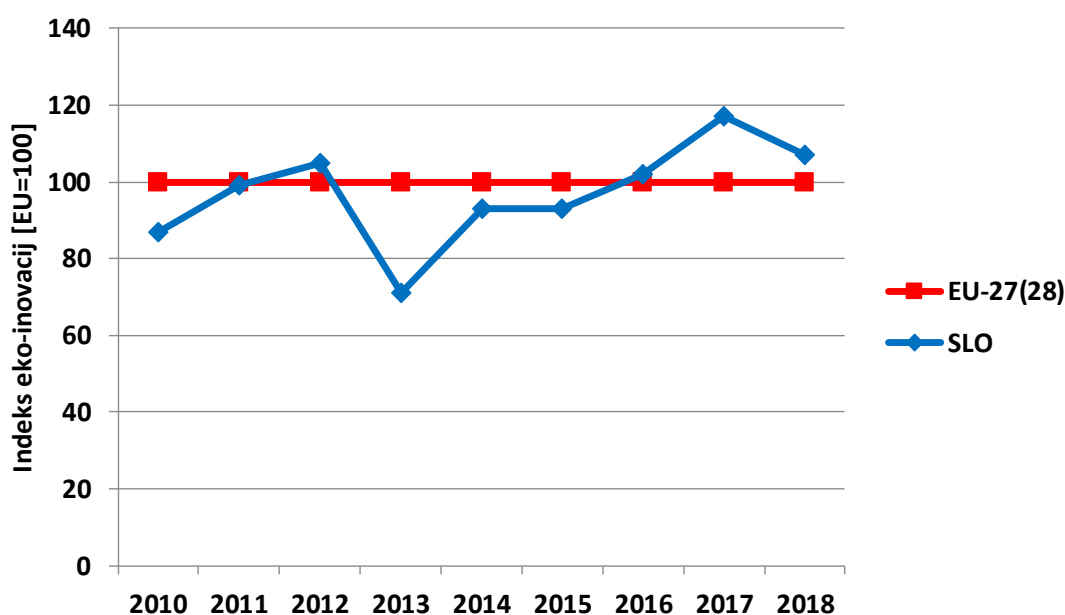
Statistika računov sektorja okoljskega blaga in storitev v Sloveniji je postala redna. EUROSTAT ima objavljene podatke o stanju le do leta 2016 in delno leta 2017. Vzpostavitev metodologije spremljanja zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev po okoljskih domenah omogoča kvalitetnejšo spremljanje učinka podnebne politike in izvajanja ukrepov zmanjševanja emisij TGP na nove (zelene) zaposlitve.

1.3.5 [PO26_VSI SEKTORJI] Spodbujanje eko-inovacij za prehod v nizko ogljično družbo

KLJUČNO SPOROČILO

V letu 2018 kaže kazalec na nekolikošen upad indeksa eko-inovacij. Še vedno pa Slovenija v eko-inovativni dejavnosti nekoliko presega povprečje EU. Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena. Kazalec skozi celotno opazovano obdobje odraža nihanje pri spodbujanju eko-inovacij v Sloveniji v primerjavi z EU.

Slika 10: Indeks eko-inovacij Slovenije in EU (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU)

Definicija

Z razvojem eko-inovacij se preko uporabe novih in komercialno uspešnih proizvodov, procesov in storitev zmanjšujejo okoljski vplivi, in sicer zmanjšujejo se emisije toplogrednih plinov. Pri eko-inovacijah se pričakuje, da je v uporabi vsaj dve leti, preden se njen učinek odrazi na izboljšanje stanja okolja.

Eko-inovacija je vsaka oblika inovacije, katere rezultat ali cilj je znaten ali viden napredek v smeri trajnostnega razvoja z zmanjšanjem negativnih vplivov na okolje, boljše odzivanje na okoljske pritiske ali doseganje učinkovitejše ali odgovornejše rabe naravnih virov.

V okviru spremljanja izvajanja časovnega okvira za Evropo so bili izdelani kazalci uspešnosti, s katerimi se spremlja izvajanje strategije. V okviru sistema kazalcev uspešnosti je za spremljanje napredka na področju eko-inovacij razvit kazalec napredka eko-inovacij (Eco-Innovation Scoreboard). Kazalec sestavljen iz 16. kazalcev, ki opisujejo različne vidike inovativnosti in okoljske usmerjenosti družbe. Kazalec meri, kako visoko se posamezna država uvršča pri razvoju eko-inovativnega okolja glede na povprečje EU.

Cilji

Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena. Stremi se k vedno boljšemu rezultatu.

Komentar

Indeks eko-inovacij Slovenije se je leta precej 2018 znižal, vendar je že tretje leto zapored nad povprečjem EU. Skozi daljše opazovano obdobje se kaže nihanje pri spodbujanju eko-inovacij v Sloveniji v primerjavi z EU.

Tabela 9: Indeks eko-inovacij (Vir: EUROSTAT)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
EU-27(28)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Slovenija	87	99	105	71	93	93	102	117	107

METODOLOŠKA POJASNILA

- **Sektor:** vsi sektorji
- **Vrsta indikatorja glede na klasifikacijo EEA:** stanje
- **Časovni okvir:** letni
- **Enota:** odstotek od EU povprečja (indeks EU=100)

Cilji in pravna podlaga

Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena. Stremi se k vedno višjemu rezultatu.

Metodologija izračuna

Kazalci eko-inovativnosti so izračunani enkrat letno s strani Eko-Innovation Observatory. Rezultate objavlja EUROSTAT¹⁵ in so izračunani kot netehtano povprečje 16 podkazalcev. Kazalec za posamezno državo prikazuje uspešnost države pri uvajanju in razvoju eko-inovativne dejavnosti v primerjavi s povprečjem EU.

Potrebne nadaljnje ocene, če kazalec ne sledi cilju

Ciljna vrednost kazalca do leta 2020 ni določena. Usmeritev je, da je indeks eko-inovacij čim višji in večji ali enak vrednosti 100, oziroma povprečni inovativni aktivnosti držav EU.

Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov

Pregled virov in razpoložljivosti podatkov za kazalec spodbujanje eko-inovacij je prikazan v tabeli (Tabela 10).

Tabela 10: Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za indeks eko-inovacij

Podatek	Enota	Vir	Razpoložljivost	Datum zajema
Indeks eko-inovacij	Odstotek od EU povprečja. EU povprečje je enako 100 (indeks EU=100)	EUROSTAT	Koledar objave ni na voljo	24. 3. 2020

Podatki za obdobje: 2010–2018

Geografska pokritost: EU

Informacije o kakovosti za ta kazalec:

Indeks objavlja EUROSTAT enkrat letno. Sporočilna vrednost kazalca, ki ga objavlja EUROSTAT, je omejena. Indeks za posamezno državo prikazuje inovacijska odstopanja v eko-inovacijski aktivnosti posamezne države glede na povprečje EU. Omejitev kazalca je, da ne moremo identificirati razlogov za odstopanja, saj je kazalec sestavljen iz 16 podkazalcev inovativne in okoljske aktivnosti. Prav tako ne moremo spremljati medletnega napredka v eko-inovativni aktivnosti za posamezno državo, razen v primerjavi s povprečjem EU. Za spremljanje eko-inovativne aktivnosti v Sloveniji bi bilo potrebno pripraviti izračune indeksov eko-inovacij glede na bazno leto 2010.

Datum osvežitve kazalca: 24. 3. 2020

Avtorica: Tadeja Janša, IJS-CEU, pripravila v sklopu projekta [LIFE ClimatePath2050](#)

15 Eco-innovation index: https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_rt200

Vrzeli pri izračunavanju kazalca

Indeks objavlja EUROSTAT enkrat letno. Sporočilna vrednost kazalca, ki ga objavlja EUROSTAT, je omejena. Indeks za posamezno državo prikazuje inovacijska odstopanja v eko-inovacijski aktivnosti posamezne države glede na povprečje EU. Omejitev kazalca je, da ne moremo identificirati razlogov za odstopanja, saj je kazalec sestavljen iz 16 podkazalcev inovativne in okoljske aktivnosti. Prav tako ne moremo spremljati medletnega napredka v eko-inovativni aktivnosti za posamezno državo, razen v primerjavi s povprečjem EU.

Za spremljanje eko-inovativne aktivnosti v Sloveniji bi bilo potrebno pripraviti izračune indeksov eko-inovacij glede na bazno leto 2010.

1.4 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju zelene gospodarske rasti so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 11).

Tabela 11: Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE TER TRŽNI PRODOR NIZKOOGLJICNIH TEHNOLOGIJ IN IZDELKOV					
Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude), demonstracijski	MGRT, SVRK, MIZŠ	da
	AN URE				
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	SVRK, MGRT	da
	AN URE				
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
Finančne spodbude za demonstracijske projekte	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MGRT, MOP, MzI	da
	AN URE	✓			
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
DAVKI IN TAKSE					
Okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida	OP TGP		davčna politika	MOP, FURS, MF	da
	AN URE	✓			
	OP EKP				
	AN OVE				
Projekt Zelena proračunska reforma (Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področjih: davkov in taks)	OP TGP	✓	davčna politika, ekonomski	MF (in MOP, MKGP, MzI, MGRT)	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE				
Spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov na energente	OP TGP	✓	davčna politika	MF	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE	✓			
Postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP	OP TGP	✓	ekonomski	MF	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE				
ZELENO JAVNO NAROČANJE IN JAVNO NAROČANJE INOVACIJ					
Razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij	OP TGP	✓	predpisi	MJU, MF	/
	AN URE	✓			
	OP EKP	✓			
	AN OVE	✓			

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE					
Energijsko in okoljsko označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave	OP TGP	✓	predpisi	MzI DE, Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za infrastrukturo	da
	AN URE	✓			
	OP EKP				
	AN OVE				

1.4.1 Nepovratne finančne spodbude za raziskave in inovacije ter tržni prodor nizkoogljičnih tehnologij in izdelkov

SPODBUJANJE RAZISKAV IN INOVACIJ ZA PREHOD V NOD		
SPLOŠEN OPIS		
OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NR-1, NR-2 OP EKP: prednostna os 1, prednostna naložba 1.2, specifični cilj 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski (podjetja, pravne osebe)	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude), demonstracijski	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MGRT, SVRK, MIZŠ	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>povečanje snovne učinkovitosti in drugi elementi krožnega gospodarstva</u> ☒	
KRATEK OPIS	Finančne spodbude za raziskave in inovacije, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: 1 Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva s prednostno naložbo 1.2 Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem) s specifičnim ciljem 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij. Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo v okviru prednostne naložbe: 065 Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu, kjer je koeficient za izračun prispevka k podnebnim ciljem 100 %. V okviru področja sta bila pripravljena dva sklopa razpisov, in sicer za pilotno/demonstracijske projekte ter za raziskovalno razvojne projekte. V okviru spodbujanja pilotno/demonstracijskih projektov sta bila objavljena dva javna razpisa, in sicer: - DEMO PILOTI I leta 2017, z odločitvami o financiranju v letu 2018 in	

	• DEMO PILOTI II v leta 2018, s sklepi o financiranju v letu 2019. Podpora projektom na razpisu DEMO PILOTI II 2018 pomeni spodbujanje razvojne in inovacijske dejavnosti podjetij v obliki pilotnih in demonstracijskih projektov, ki imajo širši obseg učinkov, kot je obseg na ravni projektnih partnerjev. Pričakuje se, da bodo ti projekti ključno vplivali na inovacijsko aktivnost podjetij, njihovo usposobljenost, pridobivanje referenc in izboljšanje njihovega konkurenčnega položaja. To ima pozitiven vpliv na celotno Slovenijo in vsa področja Strategije pametne specializacije, zato so ti projekti tudi v strateškem interesu Republike Slovenije. Prav slednje je tudi razlog, da je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) po identifikaciji kar 32-ih kvalitetnih demonstracijskih in pilotnih projektov, Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) zaprosilo za povečanje razpoložljivih sredstev na tem razpisu s predvidenih 53 mio EUR na 73 mio EUR. V okviru spodbud za raziskovalno razvojne projekte je bil leta 2017 objavljen javni razpis »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« s tremi roki odpiranja, v posameznih letih 2017, 2018 in 2019. V slednjem je bil novembra leta 2019 postavljen tretji rok za odpiranje, vendar bodo odločitve o financiranju zaradi velikega števila vlog znane šele pred poletjem 2020. Namen razpisa »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« je spodbujanje raziskovalno razvojnih in inovacijskih dejavnosti v podjetjih ali konzorcijih podjetij v okviru inovativnih raziskovalno razvojnih projektov za razvoj novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev na prednostnih področjih S4. Projekti se spodbujajo z namenom pospeševanja inovacij, skrajšanja časa od ideje do trga, pridobitve referenc ter krepitve konkurenčnega položaja podjetij in njihovega pozicioniranja v obstoječih in novih verigah vrednosti ter povečanja naložb zasebnega sektorja v raziskave in inovacije. Poleg spodbujanja domačih RRI projektov se v okviru programa EUREKA spodbuja tudi izvajanje mednarodnih RRI projektov. Prvotno je bilo za financiranje ukrepa s kodo 065 predvidenih manj sredstev, vendar so se sredstva povečala zaradi številnih kvalitetnih vlog podjetij. Poleg virov MGRT, ki je bil izhodiščni vir sredstev za omenjene razpise, so bila tem sredstvom dodana tudi sredstva iste kode ukrepa s strani MIZŠ.
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)
Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA

Razpis **DEMO PILOTI II** je bil sicer objavljen v letu 2018, vendar so bila sredstva dodeljena v sredini leta 2019. Po izvedenem postopku vrednotenja vlog, so bila zaradi velikega zanimanja podjetij za tovrstne spodbude, posebej v manj razviti regiji Vzhodna Slovenija, sredstva povečana s 56.602.502 na 73.139.828 evrov in se tem podprtih 32 kakovostnih projektov ter posledično 184 podjetij. Od vseh sredstev je 67,1 milijonov evrov namenjenih kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, kar je ključno za odpravljanje razvojnih razlik v primerjavi s kohezijsko regijo Zahodna Slovenija.

Pomemben prispevek k realizaciji ciljev *Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)* pomeni tudi dejstvo, da je vrednotenje vlog v okviru razpisa pokazalo, da v Sloveniji obstaja razvojni potencial za prav vsa področja Strategije pametne specializacije. Ministrstvo je s tem razpisom potrdilo projekte na vseh devetih področjih S4. Od 32 projektov jih je bilo največ, 10, uvrščenih v področje pametne specializacije Pametna mesta in skupnosti, 7 v Tovarne prihodnosti, 4 v področje Krožno gospodarstvo, 4 v Mobilnost ter 3 v področje Pametne stavbe z lesno verigo, skupaj 28 od 32 projektov (ostali projekti so s področja hrane, turizma, medicine in materialov). To so področja, v katerih je večina projektov usmerjena v različne aktivnosti, pristope in rešitve na področju prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo. V primerjavi s preteklimi razpisi so bila v tokratnem razpisu izrecno navedena področja z večjo težo pri ocenjevanju, in sicer s kriteriji digitalno, krožno, (S)Industrija 4.0, ki pripomorejo tudi k prehodu v NOD.

V okviru **spodbud za raziskovalno razvojne projekte** je bil v letu 2017 objavljen javni razpis »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« s tremi roki odpiranja, v posameznih letih 2017, 2018 in 2019. Zadnje odpiranje je potekalo 18. 11. 2019, odločitve o financiranju pa bodo zaradi velikega števila vlog znane šele maja ali junija 2020. V razpisni dokumentaciji je bil kriterij »prispevek k prehodu v krožno in nizkoogljično gospodarstvo« projekta vrednoten s 8,75 %, projekti pa tudi niso izkazovali nikakršnih konkretnih prispevkov znižanja emisij TGP oziroma drugih kazalnikov trajnosti in energetske učinkovitosti. Za projekte iz tretjega odpiranja bo na voljo okrog 14 mio EUR sredstev.

Poleg spodbujanja domačih RRI projektov se v okviru programa EUREKA spodbuja tudi izvajanje mednarodnih RRI projektov. Predmet javnega razpisa je sofinanciranje slovenskega dela mednarodnih raziskovalno-razvojnih projektov, ki so potrjeni na zasedanjih programa EUREKA. Končni cilj vsakega projekta, da bi lahko prejel oznako EUREKA, mora biti nov izdelek, postopek ali storitev. Na voljo je največ 300.000 evrov sofinanciranja za projekt, ki traja skupno 36 mesecev, oziroma največ 100.000 evrov za 12 mesecev izvajanja projekta, v kolikor se projekt izvaja v kohezijski regiji Zahodna Slovenija. Za projekte, ki se bodo izvajali v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, višina sofinanciranja ni omejena.

Prav tako se krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij spodbuja skozi bilateralne razpise, npr. INTERREG, kjer je eno od prednostnih področij tudi Varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov.

DOSEŽENI UČINKI

Ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov uporablja sredstva s kodo ukrepa 065 (koeficient 100 % za izračun prispevka k podnebnim ciljem) in bi moral biti glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. Iz nabora izbranih projektov je po lastni subjektivni oceni pri DEMO PILOTIH II tretjina projektov usmerjenih v NOD, kjer bi lahko pričakovali učinek na zmanjšanje emisij TGP in s tem prispevek k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila kvantitativna, zato je njihov prispevek nemogoče oceniti.

Prav tako so vsi projekti, ki so bili izbrani na razpisu, praviloma večletni, kar pomeni, da se bodo zaključili v letih 2020, 2021, vrednotenje projektov pa bo izvedeno šele po tem.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Glede na že izvedene razpise in porabo predvidenih sredstev ni načrtovano, da bi bili v prihodnjem obdobju pripravljeni razpisi za demonstracijske pilotne projekte na področju prehoda v NOD. Sedaj odobreni projekti se bodo izvajali do leta 2021, 2022 oziroma 2023, zato bo mogoče vrednotiti izvedene ukrepe glede na rezultate projektov šele po koncu izvajanja operacij (projektov).

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo ter nadgradilo, in sicer z naslednjimi poudarki:

- bolj ciljna usmeritev v raziskave in inovacije (tudi na humanističnih in družboslovnih ter družboslovno-naravoslovnih področjih), ki prispevajo k doseganju dolgoročnih podnebnih ciljev;
- povečanje obsega sredstev in njihovo zagotavljanje tudi v prihodnjem finančnem obdobju (predvidljivost in stalnost instrumentov) ter nadaljevanje razvoja različnih finančnih instrumentov (npr. SID banka);
- spodbujanje prijav slovenskih podjetij na razpise za raziskovalne in inovacijske projekte;
- prednostno spodbujanje raziskav in razvoja projektov na področjih izkoriščanja odvečne toplote, proizvodnje in rabe nizkoogljičnih goriv (sintetični plin, H₂, reciklirana ogljična goriva idr.), pridobivanja geotermalne električne energije, kaskadne rabe toplote in hladu, ukrepov URE, pametnih omrežij in skupnosti, ukrepov za izboljšanje snovne učinkovitosti in izkoriščanja OVE v industriji ter njihov razvoj do stopnje, primerne za demonstracijske in pilotne postavitev;
- preučitev možnosti podpore sodelovanja Slovenije z EIT Climate – KIC pri projektu Deep Demonstration.

PREDVIDENI UČINKI

Enako, kot to že velja za financirane projekte, do sedaj izvedeni razpisi ne predvidevajo kvantitativnih meril za doseganje učinkov v zvezi s podnebnimi cilji, hkrati pa je le manjši del projektov sploh usmerjen k temu. Med merili je pri razpisih doseganje okoljske trajnosti ovrednoteno s sorazmerno nizko utežjo, pri čemer pa naj bi projekti odgovarjali na izzive prehoda v krožno gospodarstvo.

OP EKP v svoji zasnovi ni predvidel kazalnikov, ki bi nakazovali na posredno ali neposredno znižanje emisij TGP ter povečanje energetske in snovne učinkovitosti, zato razpisi niso bili pripravljani na način, ki bi omogočal spremljanje učinkov projektov. Po drugi strani pa je potrebno omeniti, da je pri raziskovalno razvojnih projektih težko pričakovati neposredni prispevek k podnebnim ciljem, kar pripravo ustreznih kazalnikov dodatno otežuje.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 065 (Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu in odpornosti na podnebne spremembe) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo vključeno. Ker gre pri kohezijskih sredstvih za usmeritev, ki je bila neposredno postavljena kot zahteva (20 % sredstev je potrebno usmeriti v projekte povezane s podnebnimi cilji), bi bilo potrebno tovrstna sredstva namensko usmerjati prav tja. Iz tega sledijo naslednja priporočila:

1. Področje prehoda v podnebno nevtrarno družbo mora postati eno od prioritarnih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem.
2. Pri programiranju ukrepov za obdobje 2021–2027 je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov, npr. koda ukrepov 065 bi morala biti praviloma usmerjena v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu.
3. V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo. Sedaj postavljeni cilji (npr. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Cilji lahko vključujejo npr. delež sredstev, usmerjenih v zelene tehnologije, razvoj materialov, ki bodo nadomeščala ogljično bolj potratne (npr. les namesto drugih materialov, novi materiali z manj vključenega ogljika pri proizvodnji), razvoj proizvodnje novih OVE – sintezna goriva in s tem povezana konkretna znižanja emisij na enoto goriva in podobno.
4. Preveriti je potrebno usklajenost sprejetih dokumentov z izvedbenimi aktivnostmi, npr. v Programu izvajanja finančnih spodbud MGRT se deklarativno navaja usmeritev spodbud za nizkoogljično gospodarstvo, česar pa se v razpisih ne prepozna kot ključno usmeritev.

VIRI PODATKOV

- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

21. april 2020

SPodbujanje podjetništva za prehod v NOD

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NR-3 OP EKP: prednostna os 3, prednostna naložba 3.1, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	finančni (ekonomske spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	SVRK, MGRT, SPIRIT, Slovenski podjetniški sklad, SID banka	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>povečanje snovne učinkovitosti in drugi elementi krožnega gospodarstva</u> ☒	
KRATEK OPIS	Finančne spodbude za razvoj podjetništva, ki se uporabljajo za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi 3. Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast, prednostne naložbe 3.1. Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti malih in srednje velikih podjetij (MSP). Predvidena sredstva za celotno obdobje znašajo po osnovnem dokumentu OP EKP 86,4 milijonov evrov. Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo zlasti v okviru prednostnih naložb: • 068 Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi; 100% prispevek k doseganju podnebnih ciljev • 069 Podpora okolju prijaznim proizvodnim procesom in učinkoviti rabi virov v MSP; 40% prispevek k doseganju podnebnih ciljev • 071 Razvoj in spodbujanje podjetij, specializiranih za storitve, ki prispevajo k nizkoogljičnemu gospodarstvu in odpornosti proti podnebnim spremembam; 100% prispevek k doseganju podnebnih ciljev. Ciljne skupine so MSP v vseh fazah razvoja in potencialni podjetniki. Ukrepi so praviloma dovoljena državna pomoč, v izjemnih primerih so kategorizirani kot de minimis sredstva. Glede na izvajanje aktivnosti se ugotavlja, da MGRT v okviru svojih razpisov na področju spodbud za MSP za namene izboljšanja energetske in snovne učinkovitosti podjetij sredstev ne namenja širše, temveč le v tri usmerjena področja: • spodbude za podjetja v panogi lesarstva,	

	• podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti, • spodbujanje ustanovitve učnih laboratorijev. Leta 2019 so bile spodbude namenjene izključno lesarski industriji in energetski prenovi turističnih destinacij, pri čemer so bili drugi sektorji s stališča spodbujanja prehoda v nizkoogljično družbo prezrti. Ugotavljamo, da se instrument »Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD« ni izvajal skladno z načrtovanimi aktivnostmi v OP EKP in je podjetjem ustrezne spodbude za prehod v NOD zagotavljal le v zelo v omejenem obsegu, čeprav je bil predviden kot eden ključnih mehanizmov spodbujanja prehoda. SPIRIT Slovenija in Podjetniški sklad sta v Sloveniji izvajala podporne aktivnosti za podjetja pri njihovem prehodu v sodobno organizacijsko in poslovno strukturo. Podjetja bodo lahko povečevala svojo konkurenčnost z različnimi spodbudami za uporabo orodij, certifikatov, razvoj podpornega okolja in podobno. Na trgu se je leta 2019 pojavil nov instrument financiranja projektov, in sicer t. i. zelena obveznica, ki jo je izdala SID banka z namenom financiranja, med drugim, tudi projektov energetske učinkovitosti v podjetjih, izdelkov, proizvodnih tehnologij in postopkov, ki ustrezajo ekološko učinkovitemu in/ali krožnemu gospodarstvu, in drugih trajnostno naravnanih aktivnosti. V letu 2019 je bilo financiranih prvih 10 projektov, njihov prispevek k trajnostnim vidikom pa bo šele ocenjen, saj mora banka enkrat letno pripraviti oceno okoljskih učinkov, merjeno z ustreznimi kazalniki.
--	---

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA

/

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE

/

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK

IZVAJANJA

V letu 2019 se je instrument na področju neposrednih spodbud podjetjem za prehod v NOD, kot je bilo predvideno v OP EKP, omejil le na dva razpisa na področju lesarstva in enega na področju turizma.

Razpis »Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 3.0«, ki je bil objavljen 1. 1. 2019, je namenjen uvajanju novih ali izboljšanih izdelkov na področju predelave in obdelave lesa in lesnih tvoriv (delež lesa več kot 50 %). Javni razpis je med drugim namenjen tudi spodbujanju učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije ter izvedbi ukrepov za izboljšanje učinkovite rabe virov, ki bodo prispevali k prehodu Slovenije v krožno gospodarstvo. Namen razpisa je izvajanje operacij v podjetjih na področju rabe

lesa, ki vključujejo učinkovito ravnanje z viri (material, voda, poraba energije, spodbujanje uporabe lesnih ostankov itd.), zato so do sredstev upravičene le organizacije iz lesnih panog C16 Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva, in C31 Proizvodnja pohištva.

Razpis »Spodbude na področju polproizvodov iz lesa 2.0« (P4L), ki ga je objavil Slovenski podjetniški sklad 12. 6. 2019, je namenjen spodbujanju uvajanja ali povečevanja proizvodnje polproizvodov na področju predelave oziroma obdelave lesa ter zapolnjevanju manjkajočih členov in tesnejšemu povezovanju gozdno-lesne verige. Razpis je namenjen le MSP iz kohezijske regije Vzhodna Slovenija, ki imajo registrirano dejavnost C16 Obdelava in predelava lesa ali C31 Proizvodnja pohištva. Razpis je namenjen nakupu novih strojev in opreme, nakupu programske opreme ter stroškom plač in povračilom stroškov v zvezi z delom za novo zaposlene. Ponuja nepovratno finančno pomoč v višini od 250.000 do 2.500.000 evrov v obdobju 2 let. V kriterijih izbora je vpliv operacije na okolje – manjša poraba energije, surovin/materialov – ocenjen z vplivom 10 %. Predvidenih sredstev je skupaj 8.369.659 evrov, za leto 2019 je bilo namenjenih 3.952.839 evrov, preostanek pa za vloge v okviru še dveh odpiranj leta 2020.

Predmet javnega razpisa **»Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti«**, ki je bil objavljen decembra 2019, je sofinanciranje projektov za uvajanje ukrepov snovne in energetske učinkovitosti oziroma rabe obnovljivih virov energije v mikro, malih in srednje velikih podjetjih (v nadaljnjem besedilu: MSP) s področja turizma. Okvirna skupna višina sredstev, ki je na razpolago za izvedbo predmetnega javnega razpisa, je 21.555.330 evrov v letih 2020, 2021 in 2022, od tega za kohezijsko regijo Vzhodna Slovenija 18.088.731 evrov in kohezijsko regijo Zahodna Slovenija 3.466.599 evrov. V okviru javnega razpisa so predvidena tri odpiranja, in sicer dve v letu 2020 in eno v letu 2021.

Slovenski podjetniški sklad v podporo podjetjem pri uvajanju primerne podpornega okvirja poslovanju ponuja **financiranje vavčerjev za pridobitev certifikatov kakovosti**. Spodbude zajemajo sofinanciranje upravičenih stroškov pridobivanja oz. vzdrževanja certifikatov za sisteme vodenja in proizvodov, ki so pridobljeni na podlagi mednarodnih/evropskih/enakovrednih slovenskih standardov. Za področje URE, zmanjševanja emisij in krožnega gospodarstva se tako lahko pridobi spodbude za ISO 50001, EMAS, ECOLABEL... Kot v primeru nekaterih drugih razpisov, so od septembra 2019 dalje do sredstev javnega poziva upravičeni le MSP, ki imajo sedež na programskem območju kohezijska regija Vzhodna Slovenija.

Razpis, ki ga izvaja SPIRIT Slovenija, **»Spodbujanje trajnostne poslovne strateške transformacije in razvoj novih poslovnih modelov v slovenskih podjetjih za lažje vključevanje v globalne verige vrednosti«**, je namenjen prehodu podjetij v trajnostno naravnana podjetja, npr. skozi spremljanje in poročanje o ogljiknem odtisu podjetja. Spodbude do 100.000 evrov so namenjene vključitvi MSP in velikih podjetij v proces trajnostne poslovne strateške transformacije, v katerem bodo pripravila trajnostne poslovne strategije in nove poslovne modele ter predloge izvedbenih projektov za uresničevanje trajnostnih poslovnih strategij. V letu 2019 sta bili dve odpiranji, še tri odpiranja pa so predvidena v letih 2020 in 2021.

Na trgu se je leta 2019 pojavil nov instrument financiranja projektov, in sicer t. i. zelena obveznica, ki jo je izdala SID banka. Zelena obveznica temelji na obliki in načinu financiranja okoljskih projektov s pomočjo kapitalskega trga. Sredstva, zbrana z izdajo zelene obveznice, se lahko uporabijo za ekološko učinkovite produkte, tehnologije in procese, preprečevanje onesnaževanja in nadzor, trajnostno upravljanje življenjskih naravnih virov, trajnostno upravljanje vodnih virov, obnovljivo energijo, energetske učinkovitost in čisti transport. Podatki o

obsegu financiranja v letu 2019 niso znani, banka bo do poletja pripravila prvo poročilo o okoljskih učinkih projektov. Financirajo se projekti URE, izrabe OVE, zmanjšanja onesnaževanja, čistega transporta in drugi okoljski projekti.

DOSEŽENI UČINKI

Ker so neposredne zahteve po izboljšanju energetske učinkovitosti, povečanju deleža OVE in prispevku k podnebnim ciljem vključene le pri spodbujanju energetskih prenov turističnih zmogljivosti, so ti učinki tudi merljivi samo za to področje, vendar zaradi izvajanja projektov in poročanja s kazalci v obdobju po koncu investicije, podatki še niso na voljo.

Ostali projekti niso pripravljeni tako, da bi omogočali spremljanje neposredno doseženih učinkov za doseganje podnebnih ciljev. Med merila za izbiro je bil sicer uvrščen kriterij navedbe prijavitelja glede vpliva na okolje, zmanjšanja rabe energije in podobno, vendar brez kazalnikov za poročanje o tem.

Spodbude na področju lesarstva zmanjšujejo emisije TGP posredno, in sicer zaradi manjšega ogljičnega odtisa izdelkov, vendar ni ustreznih meril in podatkov za takšno spremljanje.

Kot primer dobre prakse tako izpostavljamo merila za dodeljevanje sredstev v primeru razpisa za turistične zmogljivosti, kjer morajo podjetja že pri prijavi določiti rezultate za naslednje kazalnike:

- število objektov, ki so pridobili mednarodno uveljavljeni okoljski certifikat ali znak kakovosti za turistične kapacitete,
- manjša raba energije za objekt,
- učinkovitejša raba vode v objektu,
- učinkovitejše ravnanje z odpadki v objektu.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

V letih 2020 in 2021 se bo obseg financiranja zmanjševal, saj gre za zadnje razpise v okviru obdobja kohezijske politike 2014–2020.

Javni razpis »Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti« je bil objavljen šele decembra 2019 in predvideva dve odpiranji v letu 2020 ter eno v letu 2021. Okvirna skupna višina sredstev za ta tri odpiranja znaša 21.555.330 evrov. Za lesno panogo je za razpise na področju lesne verige v prednostni osi 3 predvidenih še okoli 6,3 milijonov evrov sredstev.

Razpis »Spodbude na področju polproizvodov iz lesa 2.0« iz leta 2019 ima predvideni še dve odpiranji v letu 2020, od 8.369.659 evrov je za leto 2020 na voljo še 4.416.821 evrov sredstev.

Podporni mehanizmi za podjetja bodo na voljo tudi v letih 2020 in 2021, tako vavčer Slovenskega podjetniškega sklada (odprt do marca 2023) kot tudi razpis SPIRIT Slovenija »Spodbujanje trajnostne poslovne strateške transformacije in razvoj novih poslovnih modelov v slovenskih podjetjih za lažje vključevanje v globalne verige vrednosti«, ki je namenjen vključitvi MSP in velikih podjetij v proces trajnostne poslovne strateške transformacije. Razpis ima predvidena še tri odpiranja, in sicer junija in septembra 2020 ter aprila 2021.

Zelena obveznica SID banke je instrument, ki je namenjen triletnemu ciklu izdaje, zato se v letih 2020 in 2021 pričakuje financiranje novih projektov.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo ter nadgradilo, in sicer z naslednjimi poudarki:

- priprava sheme spodbujanja inovacij in demonstracijskih projektov s področja URE, OVE, rešitev za prehod v podnebno nevtrarno in krožno gospodarstvo ter drugih ukrepov zmanjšanja emisij TGP v industriji; pri tem je treba prednostno

spodbujati projekte na področjih izkoriščanja odvečne toplote, proizvodnje in rabe nizkoogljičnih goriv (sintetični plin, H₂, reciklirana ogljična goriva idr.), pridobivanja geotermalne električne energije, kaskadne rabe toplote in hladu, ukrepov URE, pametnih omrežij in skupnosti, ukrepov za izboljšanje snovne učinkovitosti in izkoriščanja OVE v industriji;

- preučitev ustrezne organizacijske oblike uspešnega izvajanja demonstracijskih projektov;
- vzpostavitev spodbud za prijavo slovenskih podjetij na razpise EU za razvojne in demonstracijske projekte.

PREDVIDENI UČINKI

Glede na to, da za večino projektov (razen za energetske prenovе v turizmu) ni navedenih kazalcev za prispevek k doseganju podnebnih ciljev, bodo učinki težko določljivi. Kazalniki že v izhodiščnem programskem dokumentu OP EKP niso bili predvideni, zato jih vključujejo le nekatere vloge upravičencev, ki so v vlogah za svoje cilje navedli tudi merljive učinke. Spremljanje projektov se izvaja na ravni sprejetih in vnaprej določenih kazalnikov iz OP EKP, dodatni kazalniki niso bili predvideni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 068 (Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo primerno vključeno. Pri specifičnem cilju 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP so spodbude (v luči prispevka k doseganju podnebnih ciljev) namenjene izboljšanju energetske in snovne učinkovitosti podjetij. Izvajali naj bi se ukrepi za spodbujanje učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije, kot so npr. spodbujanje energetske učinkovitosti procesov v podjetjih, predstavitveni projekti ter podporni ukrepi, povezani z energetske učinkovitostjo, podpora rabi lokalnih virov obnovljive energije, kot so biomasa, sonce, geotermalna energija. Zasnova OP EKP je predvidela, da se spodbude namenijo široki populaciji MSP, vendar so bila izbrana tri področja brez jasne razlage za takšno odločitev, zato je opazno pomanjkanje spodbud za MSP z namenom energetske učinkovitosti kot enega od prispevkov k podnebnim ciljem.

1. Pri programiranju ukrepov naslednje finančne perspektive 2021–2027 je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov, npr. koda ukrepov 068 bi morala biti praviloma usmerjena v projekte spodbujanja MSP za energetske učinkovitosti oziroma s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu. Sedaj pripravljeni razpisi so zastavljeni preširoko, da bi lahko določili njihov prispevek k podnebnim ciljem.
2. Lesarstvo kot panoga je prepoznana kot tista, za katero je potrebno pripraviti več ciljno usmerjenih pobud, vendar bi bilo to smiselno izvajati v okviru drugih razvojnih in trajnostnih zavez in virov financiranja, ne da bi s tem zmanjševali sredstva namenjena drugim MSP.
3. V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s konkretnimi prispevki k URE/OVE/zmanjševanju TGP. Sedaj postavljeni cilji (npr.) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev. Pri izvajanju ukrepov se dogaja, da upravičenci v vlogah cilje opredelijo natančneje, nekateri bolj splošnim, kar kaže na potrebo po sistemski ureditvi v okviru vsakega razpisa. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki.
4. Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Struktura, ki bi to omogočala na dovolj visoki strokovni in politični ravni, tudi v letu 2020 še ni vzpostavljena.
5. Zaradi zahtev OP EKP in različne razvitosti dveh slovenskih regij prihaja do paradoksa, da sredstev za kohezijsko regijo Zahodna Slovenija v letu 2019 pri nekaterih razpisih ni bilo več. Ta problem je potrebno nasloviti tako pri pripravi naslednje finančne perspektive 2021–2027 kot

tudi na nacionalni ravni, saj gre za pomemben presedan, da podjetja na razpisih niso obravnavana enakopravno.

VIRI PODATKOV

- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Posredovani podatki o razpisih s strani MGRT, Služba za razvojna sredstva
- Javni razpisi MGRT
- Javni razpisi Slovenskega podjetniškega sklada
- Javni razpisi SPIRIT Slovenija
- Zelena obveznica SID banka
(<https://www.sid.si/primeri-dobre-prakse/zelena-obveznica-sid-banke>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

22. april 2020

FINANČNE SPODBUDE ZA DEMONSTRACIJSKE PROJEKTE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NI-5, NS-5 AN URE: I.4, J.2 OP EKP	
UČINEK V SEKTORJU	industrija	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MGRT, MOP, MZI	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	V OP TGP so načrtovane finančne spodbude za izvajanje demonstracijskih projektov na področju zmanjševanja emisij TGP v industriji, v AN URE pa razvojna shema in druge spodbude gospodarstvu pri vstopu zelenih energetskih izdelkov na trg. MGRT je v okviru OP EKP prednostna os 1. Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva (prednostna naložba 1.2., Spodbujanje naložb podjetij... 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij) predvidel izvedbo demonstracijskih projektov za podjetja. V okviru razpisanih sredstev, je MGRT objavil dva javna razpisa pilotno / demonstracijskih projektov, in sicer: • DEMO PILOTI I leta 2017, z odločitvami o financiranju v letu 2018 in • DEMO PILOTI II v leta 2018, ss sklepi o financiranju v letu 2019. Podpora projektom na razpisu DEMO PILOTI II 2018 pomeni spodbujanje razvojne in inovacijske dejavnosti podjetij v obliki pilotnih in demonstracijskih projektov, ki imajo širši obseg učinkov, kot je obseg na ravni projektnih partnerjev. Pričakuje se, da bodo ti projekti ključno vplivali na inovacijsko aktivnost podjetij, njihovo usposobljenost, pridobivanje referenc in izboljšanje njihovega konkurenčnega položaja. To ima pozitiven vpliv na celotno Slovenijo in vsa področja Strategije pametne specializacije, zato so ti projekti tudi v strateškem interesu Republike Slovenije. V okviru OP EKP, prednostne osi <i>Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja</i>, so predvidene tudi finančne spodbude za demonstracijske projekte na področju stavb. Predvidena je izvedba petih pilotnih projektov celovite	

	energetske prenove različnih tipov stavb v javnem in stanovanjskem sektorju po merilih skoraj nič energijske prenove (stavbe osrednje oz. ožje vlade, stavbe kulturne dediščine, večstanovanjske stavbe). Namen demonstracijskih projektov je, da vpeljujejo nova znanja in postopke pri izvajanju prenov. Preverja se primernost financiranja po modelu energetskega pogodbenišтва. Konec leta 2019 je bil objavljen javni razpis »za sofinanciranje demonstracijskih projektov javne večstanovanjske gradnje ob upoštevanju načel trajnostne gradnje z lesom«, financiran iz Sklada za podnebne spremembe, namenskih sredstev za demonstracijske projekte. Razpis je bil odprt do konca januarja 2020, podatkov o rezultatih zaenkrat še ni.
--	--

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA

/

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE

/

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK

IZVAJANJA

Razpis **DEMO PILOTI II** je bil sicer objavljen v letu 2018, vendar so bila sredstva dodeljena v sredini leta 2019. Po izvedenem postopku vrednotenja vlog, so bila zaradi velikega zanimanja podjetij za tovrstne spodbude, posebej v manj razviti regiji Vzhodna Slovenija, sredstva povečana s 56.602.502 na 73.139.828 evrov in se tem podprtih 32 kakovostnih projektov ter posledično 184 podjetij. Od vseh sredstev je 67,1 milijonov evrov namenjenih kohezijski regiji Vzhodna Slovenija, kar je po mnenju pristojnega ministrstva MGRT ključno za odpravljanje razvojnih razlik v primerjavi s kohezijsko regijo Zahodna Slovenija.

Pomemben prispevek k realizaciji ciljev *Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)* pomeni tudi dejstvo, da je vrednotenje vlog v okviru razpisa pokazalo, da v Sloveniji obstaja razvojni potencial za prav vsa področja Strategije pametne specializacije. Ministrstvo je s tem razpisom potrdilo projekte na vseh devetih področjih S4. Od 32 projektov jih je bilo največ, 10, uvrščenih v področje pametne specializacije Pametna mesta in skupnosti, 7 v Tovarne prihodnosti, 4 v področje Krožno gospodarstvo, 4 v Mobilnost ter 3 v področje Pametne stavbe z lesno verigo, skupaj 28 od 32 projektov (ostali projekti so s področja hrane, turizma, medicine in materialov). To so področja, v katerih je večina projektov usmerjena v različne aktivnosti, pristope in rešitve na področju prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo. V primerjavi s preteklimi razpisi so bila v tokratnem razpisu izrecno navedena področja z večjo težo pri ocenjevanju, in sicer s kriteriji digitalno, krožno, (S)Industrija 4.0, ki pripomorejo tudi k prehodu v NOD. Projekti bodo potekali do leta 2021 oziroma leta 2022, ko bodo tudi znani rezultati in učinki operacije.

Na področju stavb je bil do konca leta 2019 v okviru OP EKP zaključen še tretji pilotni projekt, in sicer pilotni projekt celostne energetske prenove z več upravljavci

po principu JZP (Šmarje pri Jelšah). 1,8 milijona evrov vredna investicija je bila podprta z 0,3 milijona evrov nepovratnih sredstev.

**DOSEŽENI
UČINKI**

Ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov uporablja sredstva s kodo ukrepa 065 (koeficient 100 % za izračun prispevka k podnebnim ciljem) in bi moral biti glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila kvantitativna, zato je njihov prispevek nemogoče oceniti.

S pilotnim projektom na področju stavb v okviru OP EKP, ki je bil zaključen leta 2019, je bilo doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 0,6 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 0,2 kt/leto

Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji. Podatki še niso dokončni.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

**PREDVIDENO
IZVAJANJE**

V letih 2020 in 2021 na področju demonstracijskih projektov, financiranih v okviru spodbujanja razvojno-inovacijskih potencialov podjetij za prehod v nizkoogljično krožno družbo na ravni OP EKP, ni predvidenih novih razpisov. Trenutno izbrani projekti, ki so se začeli v letu 2019, bodo potekali do leta 2022, zato bo mogoče izvedene ukrepe vrednotiti šele po tem obdobju.

V letu 2020 je kot finančni vir predviden tudi Sklad za podnebne spremembe, ki ima sredstva predvidena tudi za podporo raziskavam in inovacijam na področju podnebnih sprememb. Podpora naj bi bila prednostno namenjena projektom za razvoj, pilotni preizkus in demonstracijo nizkoogljičnih tehnologij ter storitev z možnostjo znatnih prihrankov pri emisijah TGP s sočasnimi pozitivnimi učinki na okoljsko (celotno), ekonomsko in socialno razsežnost trajnostnega razvoja, zlasti glede nadgradnje v večje projekte, predvidoma upravičene za kandidiranje za sredstva Sklada za inovacije EU. Natančnejši pogoji izvedbe še niso znani.

V Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN) je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo ter nadgradilo, in sicer z naslednjimi poudarki:

- priprava sheme spodbujanja inovacij in demonstracijskih projektov s področja URE, OVE, rešitev za prehod v podnebno nevtrarno in krožno gospodarstvo ter drugih ukrepov zmanjšanja emisij TGP v industriji; pri tem je treba prednostno spodbujati projekte na področjih izkoriščanja odvečne toplote, proizvodnje in rabe nizkoogljičnih goriv (sintetični plin, H₂, reciklirana ogljična goriva idr.), pridobivanja geotermalne električne energije, kaskadne rabe toplote in hladu, ukrepov URE, pametnih omrežij in skupnosti, ukrepov za izboljšanje snovne učinkovitosti in izkoriščanja OVE v industriji;
- preučitev ustrezne organizacijske oblike uspešnega izvajanja demonstracijskih projektov;
- vzpostavitev spodbud za prijavo slovenskih podjetij na razpise EU za razvojne in demonstracijske projekte;
- področje prehoda v podnebno nevtrarno družbo mora postati eno od prioritarnih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravlja MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem.

Na področju stavb bo v okviru OP EKP leta 2020 predvidoma končan še pilotni projekt energetske prenove petih stavb kulturne dediščine Ministrstva za kulturo. Projektu bo namenjenih dobrih 1,6 milijona evrov nepovratnih sredstev. V pripravi je tudi izvedba petega pilotnega projekta, vendar zaenkrat še ni znano, ali bo

izvedena v OP EKP načrtovana celovita energetska prenova večstanovanjske stavbe po merilih skoraj nič-energijske prenove ali pa bo tematika pilotnega projekta spremenjena.

PREDVIDENI UČINKI OP EKP v svoji zasnovi ni predvidel kazalnikov, ki bi nakazovali na posredno ali neposredno znižanje emisij TGP ter povečanje energetske in snovne učinkovitosti, zato razpisi niso bili pripravljeni na način, ki bi omogočal spremljanje učinkov projektov. Projekti, ki so financirani v okviru razpisov DEMO PILOTI I in II, se še niso zaključili in doseganje ciljev še ni bilo pregledano.

S pilotnim projektom na področju stavb v okviru OP EKP, ki bo zaključen 2020, bo predvidoma doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 3,5 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 0,9 kt/leto

Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji. Podatki še niso dokončni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

1. Pri programiranju ukrepov za obdobje 2021–2027 je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov, npr. koda ukrepov 065 bi morala biti praviloma usmerjena v razvojne projekte s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu.
2. V zvezi s spremljanjem projektov je potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo. Sedaj postavljeni cilji (npr. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev.
3. Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled na aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev. V OP TGP in AN URE je npr. eksplicitno navedeno izvajanje demonstracijskih projektov v povezavi z URE/OVE/zmanjšanjem emisij TGP, vendar dejansko izvedeni ukrepi niso ciljno naravnani.
4. Demonstracijske projekte je potrebno uvrstiti tudi v programe financiranja raziskav in razvoja preko MIZŠ in dati večjo prioriteto projektom, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.
5. Čim prej je potrebno začeti z izvajanjem zadnjega pilotnega projekta na področju stavb, ki je predviden za sofinanciranje v okviru OP EKP.

VIRI PODATKOV

- OP TGP
- AN URE
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, številka: 3030-14/2015/8
- Javni razpis »DEMO PILOTI I in II, javni dostopi, www.eu-skladi.si
- MzI DE, Projektna pisarna za energetska prenova
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

23. april 2020

1.4.2 Davki in takse

OKOLJSKA DAJATEV ZA ONESNAŽEVANJE ZRAKA Z EMISIJO OGLJIKOVEGA DIOKSIDA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	AN URE: H.2
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP, FURS, MF
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒
KRATEK OPIS	Okoljska dajatev se plačuje za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida za fosilna goriva, zlasti rabo za ogrevanje in v prometu. Višina dajatve je sorazmerna z emisijo CO₂ v gorivu in daje cenovni signal, ki usmerja porabnike, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami. Ukrep je bil uveljavljen leta 1997. Od takrat so se večkrat spremenili nabor sektorjev in toplogrednih plinov za katere se dajatev plačuje, ter višina dajatve. V preteklosti je bila uveljavljena tudi shema oprostitve dajatve ob izvajanju ukrepov za zmanjšanje emisij TGP.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO) Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Ur. L. RS, št. 48/18)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije (AN OVE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Višina dajatve je določena v <i>Uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida</i> in znaša 17,3 €/t CO ₂ . Leta 2018 je bila sicer uveljavljena nova uredba, vendar se višina dajatve od prejšnje veljavne uredbe iz leta 2016 ni spremenila.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE Leta 2020 je bil sprejet Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), v katerem so načrtovane spremembe, in sicer povečanje CO₂ dajatve za 5 % letno, s čimer bi se cena dajatve približala ceni ETS kupona. Spremembe se bodo, vsaj v letih 2020 in 2021, zelo verjetno izvajale nekoliko drugače od načrta, saj je v začetku leta 2020 gospodarstvo prizadela pandemija COVID-19, kar je zaznamovalo tudi trg emisijskih kuponov – zaradi zmanjšane povpraševanja in pričakovanj se je trg emisijskih kuponov odzval in se cena ETS kupona hitro spreminja.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Gospodarski krč, ki je nastal kot posledica pandemije COVID-19, se kaže tudi na trgu emisijskih kuponov – zmanjšanje povpraševanja, cena ETS kupona močno pada. Poleg nastale gospodarske krize je potrebno s sistematičnimi ukrepi še naprej slediti ciljem zmanjševanja emisij TGP za zmanjševanje podnebnih in s tem povezanih finančnih tveganj in škod v prihodnje. Usmerjevalna vloga CO₂ dajatve pri tem postaja vse pomembnejša. Kot dodatno pomoč gospodarstvu, bo smiselno pripraviti shemo oprostitev, vezano na doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP in/ali izvajanje ukrepov, pri čemer se bo treba nasloniti na izkušnje iz preteklosti, ko je bila tovrstna shema že uveljavljena, da se doseže čim večje učinke in zmanjša administrativno breme.

VIRI PODATKOV

- Uradni list RS
- Borza električne energije v Leipzigu (European Energy Exchange)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

19. marec 2020

PROJEKT ZELENA PRORAČUNSKA REFORMA (IZVEDBA PROCESOV ZA OBLIKOVANJE IN POSPEŠITEV IZVAJANJA UKREPOV NA PODROČJIH: DAVKOV IN TAKS)

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-3, NORG-3a
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	zlasti ogljikov dioksid (CO ₂), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, metan (CH ₄)
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika, ekonomski
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF (in MOP, MKGP, MzI, MGRT)
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒
KRATEK OPIS	OP TGP poudarja pomembno vlogo „zelene davčne reforme“, ki zajema povečanje deleža okoljskih davkov, delež drugih davkov pa zmanjšujejo. Na področjih, ki so za zmanjševanje emisij TGP zelo pomembna, a je priprava ukrepov zahtevna in kompleksnosti, OP TGP načrtuje vzpostavitev strukturiranega procesa sodelovanja deležnikov za pripravo ukrepov. Projekt zelene proračunske reforme se je zaključil (2016-2018). V okviru tega projekta je delovna skupina pripravila pregled in analizo spodbud, ki vplivajo na okolje ter oblikovala priporočila za nadaljnje delo. Ozelenitev javnih financ se bo nadaljevala v okviru <i>Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)</i> in <i>Evropskega zelenega dogovora (The European Green Deal)</i>.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	V Sloveniji v letu 2019 ni bilo aktivnosti. Delovna skupina projekta Zelena proračunska reforma je zaključila z delom leta 2018.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov zaenkrat ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	Nadaljnja ozelenitev javnih financ po letu 2020 bo potekala v okviru <i>Evropskega zelenega dogovora</i> (ozelenitev nacionalnega proračuna, postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP), načrtovana pa je tudi v <i>NEPN-u</i>. Rezultati delovne skupine za projekt <i>Zelena proračunska reforma</i> lahko služijo kot temelj za nadaljnjo ozelenitev nacionalnega proračuna. Evropski zeleni dogovor prinaša spremembe na več področjih in tako krepi ambicioznost podnebnih politik za zmanjševanje vplivov na podnebne spremembe ter doseganje neto ničelnih emisij. Na področju davkov in taks je pričakovana osvežitev davčnih reform in ozelenitev celotnega javnofinančnega sistema EU ter usmerjanje sistemov v državah članicah. Spremembe bodo temeljile na pravičnem prehodu za vse in oblikovanju spodbud za trajnostno obnašanje celotnega gospodarstva. Zeleni dogovor postavlja temelje za ozelenitev davčnih sistemov in zahteva postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadaljevati je treba z izvajanjem aktivnosti za ozelenitev nacionalnega proračuna in njihovo nadgradnjo v skladu z NEPN in smernicami Evropskega zelenega dogovora v Sloveniji. Za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je treba oblikovati trajnostne proizvodne in potrošne vzorce (v skladu z Strategijo razvoja Slovenije), hkrati pa zagotoviti pravičen prehod za vse in zmanjšati spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP.

VIRI PODATKOV

- MF
- The European Green Deal, 11. 12. 2019
- Zelena proračunska reforma, Okoljski in javnofinančni vidik spodbud v Sloveniji, Povzetek, 2018
- MF, Zaključno poročilo projekta Zelene Proračunska reforma, april 2018
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

16. 3. 2020

SPodbUJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN IZKORIŠČANJA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V OKVIRU DRUGIH DAVKOV NA ENERGENTE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-3 AN OVE: 36
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒
KRATEK OPIS	Ministrstvo za finance v kombinaciji z drugimi ukrepi, ki jih vodi Ministrstvo za infrastrukturo, vodi tako trošarinsko politiko, ki bo zagotavljala konkurenčnost obnovljivih virov energije (biomase in biogoriv) v primerjavi s fosilnimi energenti za ogrevanje. Obdavčevanje energije je eden izmed najpomembnejših instrumentov, ki jih ima država na voljo, da vpliva na končno ceno posameznih energentov in cenovna razmerja med njimi ter s tem na doseganje ciljev okoljske in energetske politike. Zlasti pomembno je na področju obdavčitve goriv in energije za ogrevanje, zaradi možnosti zamenjave goriva s konkurenčnimi. Leta 2014 je bila odpravljena oprostitve plačila trošarine za biogoriva, ki se primešavajo fosilnim gorivom. Za popolno informacijo o izvajanju ukrepa, glej tudi povezan ukrep »Postopno zmanjševanje spodbud fosilnim gorivom«. V Strategiji razvoja Slovenije 2030 je poudarjeno načelo vključitve zunanjih stroškov po načelu onesnaževalec plača.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE) Strategija razvoja Slovenije 2030 Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	V letu 2019 ¹⁶ ostaja veljavna uredba o določitvi zneska trošarine za energente iz prejšnjega leta. Od leta 2008 pa do leta 2019 so se trošarine zvišale (bencin 95 oktanski 33 %, dizelsko gorivo 29 % in ELKO 587 %) ¹⁷ . V primerjavi z letom 2018 so se trošarine leta 2019 nekoliko zmanjšale, in sicer za bencin (2 % in so znašale 0,39 €/l) in dizelsko gorivo (3 % in so znašale 0,48 €/l). Za kurilno olje so bile trošarine že četrto leto zapored nespremenjene in so znašale 0,16 €/l.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	Nadaljnje spremembe so načrtovane v <i>Celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)</i> in v okviru <i>Evropskega zelenega dogovora</i> . V NEPN-u je za leto 2020 načrtovana kadrovska okrepitev Eko sklada, za leto 2021 pa nadgradnja sheme obveznega zagotavljanja prihrankov energije in postopno povečanje prispevka za energetske učinkovitost za zagotavljanje potrebnih namenskih sredstev za izvajanje ukrepov URE in izrabe OVE. V NEPN-u je predvidena še »zagotovitev fiskalnih spodbud v obliki olajšav za izvedbo naložb ter nadgradnja sistema oprostitev pri plačilu prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz OVE in SPTE«; od leta 2024 dalje bodo do tega upravičena le podjetja, ki imajo lastno proizvodnjo električne energije ali toplote iz OVE.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje oblikovanje olajšav za podjetja, zlasti energetske intenzivna. Olajšave naj bodo pogojene z obvezami, ki si jih zastavijo podjetja, in sicer za izvajanje ukrepov in / oziroma doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP. Priporočamo izvajanje instrumenta v skladu z odločitvami, sprejetimi v *NEPN-u*.

VIRI PODATKOV

- Uredba o določitvi zneska trošarine za energente (Uradni list RS, št. 34/18)
- Cene naftnih proizvodov (Statistika MZI – Direktorat za energijo)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

17. marec 2020

¹⁶ Uredba o določitvi zneska trošarine za energente (Uradni list RS, št. 34/18)

¹⁷ Leta 2008 so trošarine znašale: za bencin 0,36 €/l, za dizelsko gorivo 0,31 €/l in za kurilno olje 0,02 €/l.

POSTOPNO ZMANJŠEVANJE SPODBUD, KI SO V NASPROTJU S CILJI ZMANJŠEVANJA EMISIJ TGP

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-2, NORG-3
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒
KRATEK OPIS	Ukrep OP TGP naslavlja širše področje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Cilj ukrepa je preprečevanje okolju škodljivih praks, ki so dolgoročno škodljive tudi za konkurenčnost poslovnih subjektov in družbe. Pomemben cilj ukrepa je tudi zmanjšanje stroškov za izvajanje OP TGP, saj vsako povečanje emisij zahteva dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij in finančna sredstva zanje. Prehod je načrtovan postopno. Da bi zagotovili postopnost prehoda in ublažili potencialne kratkoročne negativne vplive na konkurenčnost proizvodnih subjektov, je ukrep dopolnjen s spodbudami za izboljšanje učinkovitosti rabe energije in zamenjavo goriv.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Aktualna ostajata pravilnika iz leta 2017 o vračilu trošarine (za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije ¹⁸ , za industrijsko-komercialni namen in za komercialni prevoz ¹⁹), s čimer se ohranja dosedanja ureditev glede vračila trošarin.
DOSEŽENI UČINKI	Za spremljanje področja je bil razvit kazalec spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (staro poimenovanje kazalca: okolju škodljive

18 Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (Uradni list RS, št. 70/17 in 8/18)

19 Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz (Uradni list RS, št. 70/17)

subvencije) v poglavju 1.3.3. V letu 2018 se je obseg spodbud glede na leto prej zmanjšal.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE Nadaljnje spremembe so v pripravi v okviru izvajanja *Evropskega zelenega dogovora* v Sloveniji, ki načrtuje ukrepanje tudi na tem področju. V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je predvideno postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, do leta 2030.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Potrebno je zagotoviti postopno zmanjševanje okolju škodljivih spodbud. Glej priporočila za ukrep Zelena proračunska reforma z utemeljitvijo.

VIRI PODATKOV

- Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz (Uradni list RS, št. 70/17)
- Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (Uradni list RS, št. 70/17 in 8/18)
- FURS
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

19. marec 2020

1.4.3 Zeleno javno naročanje in javno naročanje inovacij

RAZŠIRITEV IN NADGRADNJA SISTEMA ZELENEGA JAVNEGA NAROČANJA (ZEJN), VKLJUČNO Z UVAJANJEM JAVNEGA NAROČANJA INOVACIJ

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-4, OS-13, OP-6 AN URE: J.1 AN OVE: 22, 34 OP EKP		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MJU, MOP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒		
KRATEK OPIS	Cilj OP TGP je, da bodo na ravni države in lokalnih skupnosti sprejeti dodatni ukrepi za povečanje deleža zelenih javnih naročil na 50 %. Načrtovano je, da bo uveljavljeni sistem razširjen na nove kategorije izdelkov za področje učinkovite rabe energije, v skladu z že potrjenimi programskimi dokumenti AN URE in na drugih področjih, v zvezi z zmanjšanjem emisij TGP. OP EKP načrtuje tudi podporo projektom komercializacije razvitih rešitev ter vstopu novih tehnologij na trg za pridobitev referenc preko javnih naročil za inovacije, pred-komercialnih javnih naročil in demonstracijskih projektov, in sicer tudi v okviru tehnične pomoči.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o zelenem javnem naročanju (Ur. l. RS, št. 51/17) Zakon o javnem naročanju (ZJN-3; Ur. l. RS, št. 91/15 in 14/18)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE) Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA

V letu 2017 je bila sprejeta prenova *Uredbe o zelenem javnem naročanju* (Ur. l. RS, št. 51/17), ki je začela veljati 1. 1. 2018. Uredba je bila leta 2019 novelirana (Ur. l. RS, št. 64/19). S spremembo uredbe so natančneje določene izjeme, izvzete iz zelenega javnega naročanja (5. člen), spremenili so se nekateri izmed ciljev zelenega javnega naročanja (6. člen), uvedena je bila dodatna možnost za določanje meril za oddajo javnega naročila pri javnem naročanju cestnih vozil (8. člen) itd.

ZeJN je obvezno za 20 skupin predmetov, s spremembo uredbe iz leta 2017 pa ni več obvezno za gradnjo in projektiranje vseh javnih stavb, ampak samo za poslovne in upravne javne stavbe.

Po podatkih iz letnih statističnih poročil o oddanih javnih naročilih se sistem zelenega javnega naročanja postopno širi. Leta 2018 so naročniki oddali 16.865 naročil v vrednosti 2,9 milijard evrov. Najmanj en okoljski vidik je bil vključen v 5.771 oz. 34,2 % vseh oddanih naročil s skupno vrednostjo 559 milijonov evrov, kar pomeni 19,2-odstotni delež vrednosti vseh naročil. Med njimi je bilo 4.539 naročil v vrednosti 295 milijonov evrov, za katere okoljske zahteve določa *Uredba o ZeJN*, v preostalih 1.232 naročilih v vrednosti 264 milijonov evrov pa so naročniki okoljski vidik upoštevali prostovoljno. Pri 2.272 naročilih v vrednosti 389 milijonov evrov, kjer je predmet naročanja predstavljal vsaj enega izmed predmetov zelenega javnega naročanja, naročniki niso vključili nobenega okoljskega vidika.

Največji delež zelenih naročil v vseh naročilih glede na področje je na splošnem področju, kjer predstavljajo zelena naročila po številu dobro tretjino, po vrednosti pa skoraj 23 % vseh oddanih naročil na tem področju. Glede na predmet naročanja je največji delež zelenih naročil po številu pri naročilih blaga, po vrednosti pa pri naročilih gradenj. Naročniki so okoljske zahteve leta 2018 najpogosteje vključevali med tehnične specifikacije, in sicer pri slabih dveh tretjinah naročil, in merila za oddajo javnega naročila, pri dobri tretjini vseh zelenih naročil.

Največ naročil, pri katerih je bil upoštevan okoljski vidik, so oddali javni zavodi, in sicer 4.433 naročil v vrednosti 178 milijonov evrov, sledile so samoupravne lokalne skupnosti s 541 naročili v vrednosti nekaj manj kot 195 milijonov evrov. Organi Republike Slovenije so oddali 306 zelenih naročil v vrednosti slabih 52 milijonov evrov.

Leta 2018 je bilo največ naročnikov, ki so oddali vsaj eno naročilo z vključenimi okoljskimi vidiki, iz skupine javni zavodi, in sicer 415. V tej skupini je tudi 147 naročnikov, ki so oddali vsaj eno naročilo, vendar v nobenem niso bili upoštevanji okoljski vidiki (Tabela 12).

Tabela 12: Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2018)

Kategorija naročnika	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno zeleno naročilo	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno naročilo, a nobeno ni bilo zeleno
Organi RS	38	31
Samoupravne lokalne skupnosti	126	74
Javni skladi	4	4
Javne agencije	4	6

Javni zavodi	415	147
Javni gospodarski zavodi	8	3
Drugi naročniki (osebe javnega prava, javna podjetja, subjekt s posebnimi infrastrukturnimi pravicami)	82	52
Razni subjekti	7	40
Skupaj	684	357

DOSEŽENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Predvidene so sistemske in podporne dejavnosti in poddejavnosti na področju ZeJN. V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* so med drugim načrtovani priprava vzorčne dokumentacije za izbrane izdelke, prenos znanja na delavnicah za naročnike in ponudnike, redna usposabljanja in pomoč, pilotni projekti. Nekateri dejavnosti se zamikajo zaradi omejevanja prireditev in proračuna zaradi koronavirusa. Predvidena je tudi analiza učinkov zelenega naročanja.

V Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN) sta predvidena nadaljevanje izvajanja instrumenta in njegova nadgradnja, ki vključuje stalno spremljanje izboljšav zelenih tehnologij ter postopno vključitev obnovljivih in recikliranih goriv.

PREDVIDENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- MOP
- Statistična poročila o oddanih javnih naročilih v posameznih letih (<http://www.djn.mju.gov.si/sistem-javnega-narocanja/letna-porocila>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

20. april 2020

1.4.4 Označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave

ENERGIJSKO IN OKOLJSKO OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-1 AN URE: V.2
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI DE, Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za infrastrukturo
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Med obveščanje potrošnikov sodi tudi energijsko označevanje proizvodov. Zahteve zanj so opredeljene v <i>Energetskem zakonu (EZ-1)</i>, izhajajo pa iz <i>Direktive 2010/30/EU</i>, ki jo je leta 2017 na evropski ravni nadomestila <i>Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami</i>. Ravno tako so v EZ-1 opredeljene tudi zahteve za okoljsko primerno zasnovo proizvodov, povezanih z energijo, ki izhajajo iz <i>Direktive 2009/125/ES</i>.
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami (UL L 198 z dne 28. 7. 2017, str. 1) Direktiva 2009/125/ES o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (prenovitev) (UL L 285 z dne 31. 10. 2009, str. 10)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Energetski zakon (EZ-1), Ur. l. RS, št. 17/14 , 81/15 – EZ-1A, 43/19 – EZ-1B in 60/19 – uradno prečiščeno besedilo
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA

Zahteve se v slovenski pravni red prenašajo neposredno z uredbami Evropske komisije.

Marca 2019 je Evropska komisija za hladilnike, pomivalne, pralne in pralno-sušilne stroje, elektronske prikazovalnike, vključno s televizorji, sijalke in komercialne hladilnike potrdila končno obliko novih energijskih nalepk. Za omenjene naprave in še 5 drugih skupin proizvodov (hladilniki z neposredno prodajno funkcijo, zunanji napajalniki, elektromotorji, močnostni transformatorji, varilna oprema) je Evropska komisija nato oktobra 2019 sprejela še nove predpise o okoljsko primerni zasnovi.

Od 1. 1. 2019 morajo proizvajalci naprave, ki morajo biti označene z energijsko nalepko, pred prodajo na evropskem trgu registrirati v evropski bazi EPREL (European Product Database for Energy Labelling). Naprave, ki so prišle v prodajo med 1. 8. 2017 in koncem leta 2018, so morali proizvajalci vpisati v register najkasneje do konca junija 2019, vpis naprav, ki so bile na trgu prisotne pred 1. 8. 2017, pa ni obvezen.

Nadzor nad instrumentoma energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove izvajata Tržni inšpektorat RS in Inšpektorat RS za infrastrukturo. Tržni inšpektorat je leta 2019 opravil administrativni nadzor označevanja svetil ter kotlov in kompletov kotla na trdno gorivo z nazivno izhodno toplotno močjo 70 kW ali manj. Pri svetilih je bilo pregledanih 205 proizvodov, pri kotlih pa 49. Nadzor je pokazal, da je poznavanje zahtev glede energijskega označevanja še vedno slabo, saj z energijsko nalepko ni bila ustrezno opremljena dobra četrtina proizvodov. V okviru evropskega projekta EEPLIANT 2 (evropski program Obzorje 2020) je inšpektorat preverjal tudi okoljsko primerno zasnovo petih proizvodov v omrežni pripravljenosti in pri dveh ugotovil neskladnost. Za te naprave se je pokazalo, da je težko dobiti ustrezno storitev preverjanja in da je bistvena ustrezna interpretacija testnih poročil.

Inšpektorat RS za infrastrukturo je leta 2019 izvedel 4 inšpekcijske preglede na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki rabijo energijo, načrtovanih je bilo 10 pregledov.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta.

Podatki iz evropske baze EPREL bodo potrošnikom predvidoma na voljo v prvi polovici leta 2020. Izdelki, opredeljeni v novo sprejeti zakonodaji iz leta 2019, bodo morali novim zahtevam za okoljsko primerno zasnovo ustrezati od 1. marca 2021 dalje. Prav tako bodo morali biti do tega datuma ti izdelki opremljeni z novimi energijskimi nalepkami, ki namesto razredov od A+++ do G uvajajo razrede od A do G, določene z novimi mejnimi vredostmi rabe energije.

Tržni inšpektorat RS bo leta 2020 na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki rabijo energijo, ter označevanja z energijskimi nalepkami in podatkovnimi karticami preverjal kotle na trdno gorivo, kuhinjske nape in druge proizvode. Leta 2020 se bo končal projekt EEPLIANT 2, inšpektorat pa sodeluje tudi v projektu EEPLIANT 3, ki se je začel junija leta 2019 in bo trajal do maja leta 2023.

Inšpektorat RS za infrastrukturo ima za leto 2020 ponovno predvidenih 10 inšpekcijskih pregledov na področju okoljsko primerne zasnove

izdelkov, ki rabijo energijo, in sicer 5 na področju elektro energetike in 5 na področju strojne energetike.

V okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo leta 2021 na področju energijskega in okoljskega označevanja okrepilo promocijo, ozaveščanje in opismenjevanje uporabnikov.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadzor energijskega označevanja, ki ga izvaja Tržni inšpektorat RS, je pokazal, da je poznavanje zahtev glede energijskega označevanja še vedno slabo, in sicer predvsem zato, ker prodajalci zahtevam, določenim z delegiranimi uredbami, zaradi pogostih sprememb težko sledijo. To ob nadzorih od inšpektorata zahteva tudi informiranje in izobraževanje zavezancev glede posameznih zahtev energijskega označevanja. V Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na tem področju niso nikjer strnjeno povzete, zato bi bilo smiselno v okviru Portala Enegetika (<https://www.energetika-portal.si/>) tak pregled pripraviti in ga redno osveževati. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.

VIRI PODATKOV

- Poslovno poročilo Tržnega inšpektorata Republike Slovenije 2019, februar 2020, poglavji 5.3.10 in 5.3.11 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/TIRS/Poslovna-porocila/TirsPoslovnoPorocilo2019.pdf>)
- Sektorski program nadzora v letu 2020: Tržni inšpektorat Republike Slovenije (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/TIRS/Sektorski-program-nadzora/Sektorski-program-2020>)
- Letno poročilo o delu Inšpektorata RS za infrastrukturo za leto 2019, april 2020 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/IRSI/Dokumenti/letna-porocila/Porocilo-o-delu-2019.pdf>)
- Letni načrt dela Inšpektorata RS za infrastrukturo za leto 2020, marec 2020 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/IRSI/Dokumenti/letni-nacrt-dela-2020.pdf>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- European Commission: About the energy label and ecodesign (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_en)
- Evropska komisija – Informativni pregled: Na kratko o novih energijskih nalepkah, Bruselj, 11. marca 2019 (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-19-1596_sl.htm)
- European Commission – Press Release: New rules make household appliances more sustainable, Bruselj, 1. oktober 2019 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5895)

DATUM PRIPRAVE

4. maj 2020

2 Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

Cilji OP TGP za to področje so:

- izobraževanje in usposabljanje za prehod v konkurenčno nizkoogljično družbo;
- krepitev kadrovskih virov za odpiranje novih zelenih delovnih mest;
- informiranje o koristih blaženja podnebnih sprememb in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov.

2.1 Pregled stanja

V Sloveniji izvajajo aktivnosti izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja na področju blaženja podobnih sprememb različni nosilci. Ključni dosežki na tem področju so:

- 1 Med vidnejšimi dosežki na tem področju v letu 2019 lahko izpostavimo **začetek projekta LIFE IP CARE4CLIMATE**, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP. Namen projekta je tudi s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov, določenih v OP TGP. Projekt bo trajal od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2026; v okviru projekta pa se bo sistematično oblikoval tudi načrt usposabljanj za NOD.
- 2 Med dosežki na področju promocije lahko v zadnjem letu ponovno izpostavimo **Evropski teden mobilnosti**, ki je bil leta 2019 namenjen hoji. Tokrat se mu je pridružilo 80 občin, kar je največ do sedaj.
- 3 V okviru OP EKP se je nadaljeval projekt »**Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti**«, ki se bo izvajal do leta 2021. Projekt sestavlja 5 ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti, med katerimi sta tudi kampanja ozaveščanja in promocije trajnostne mobilnosti ter izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole. MZI je leta 2019 izdal *Nacionalne smernice za pripravo mobilnostnih načrtov za ustanove*, v projektu trajnostna mobilnost v vrtcih in osnovnih šolah pa je šolskem letu 2019/2020 sodelovalo 120 osnovnih šol in 111 vrtcev.
- 4 Nadaljevalo se je **izobraževanje EUREM**, podeljenih je bilo 17 certifikatov (potencialno zmanjšanje emisij CO₂ za 12,5 kt/leto)

2.2 Priporočila

Z letom 2020 se obdobje izvajanja OP TGP izteka. Izvajanje ukrepov se bo v obdobju 2021–2030 nadaljevalo v okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)*²⁰.

²⁰ Vlada RS, februar 2020
(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 01/2020	
Vzpostaviti je treba načrtno spremljanje izvajanja najbolj relevantnih usposabljanj in nastaviti enoten sistem evalvacije oz. enotno metodologijo ocenjevanja učinkov teh usposabljanj.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad, MZI, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	Leta 2019 se je začel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , v katerem je veliko vsebine namenjene tudi usposabljanju. Projekt predstavlja dobro izhodišče za nadgradnjo ukrepa in bolj usmerjeno izvajanje usposabljanj ter tudi vrednotenje učinkov.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 02/2020	
V novi finančni perspektivi je treba načrtno oblikovati naloge izobraževanja in usposabljanja na zelenih delovnih mestih ter jih tudi realizirati. V program usposabljanj na delovnem mestu je treba vključiti tudi usposabljanja na zelenih delovnih mestih.	
<u>IZVAJALEC</u>	MGRT, MDDSZ
<u>UTEMELJITEV</u>	Za programe izobraževanja in usposabljanja na zelenih delovnih mestih so bile predvidene naloge znotraj Socialnega evropskega sklada, ki pa niso bile realizirane. Ni se izkoristilo možnosti za financiranje usposabljanj in izobraževanja za zelena delovna mesta. Rok za realizacijo naloge je bil konec leta 2016.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 03/2020	
Aktivnosti informiranja in ozaveščanja je potrebno usmeriti bolj ciljno; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo. Ohraniti je treba tudi kontinuiteto določenih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema ne pojavi več.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Aktivnosti informiranja in ozaveščanja so precej razdrobljene in velikokrat stihijsko usmerjene. Če bi se aktivnosti bolje načrtovale in usmerjale v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo, bi s tem pripomogli k njihovi boljši realizaciji. K bolj usmerjeni kampanji bo pripomogel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> .
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 04/2020	
V aktivnosti usposabljanj, predvidenih v projektu <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , je treba vključevati tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	V projektu <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> je veliko aktivnosti, namenjenih usposabljanju, razvit naj bi bil tudi načrt usposabljanja za NOD. Vsi relevantni akterji niso partnerji na projektu, zato je treba poskrbeti za njihovo aktivno vključevanje in sodelovanje z njimi.

2.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 13).

Tabela 13: Pregled izvajanja instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Spodbujanje usposabljanja	OP TGP	✓	usposabljanje	SVRK, MZI DE, MZI DP, MKGP, MOP	da
	AN URE	✓			
Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	OP TGP	✓	informiranje, ozaveščanje	MZI DE, MZI DP, MKGP, MOP	da
	AN URE	✓			
Načrtovanje in razvoj usposabljanja za prehod v NOD	OP TGP	✓	izobraževanje, usposabljanje	MOP in pristojna ministrstva	da
	AN URE				
Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja	OP TGP	✓	izobraževanje, usposabljanje	MZIŠ, MZI (AN URE)	da
	AN URE				

SPODBUJANJE USPOSABLJANJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-1, NU-3 AN URE: H.4b, H.4a,, H.5.	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	usposabljanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	SVRK, Mzi DE, Mzi DP, MKGP, MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Usposabljanje za krepitev kadrovskih možnosti za prehod v NOD. Med drugim ciljno usmerjena usposabljanja za pripravo in izvedbo projektov na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in zelenih energetskih tehnologij ter drugih področij blaženja podnebnih sprememb.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Tekom leta potekajo številna usposabljanja/izobraževanja/delavnice v okviru različnih projektov in programov, katerih pa se, žal, sistematično ne spremlja, kot se tudi (v večini primerov) ne spremlja njihovih učinkov. Sistematični pristop k usposabljanju in potrjevanju kvalifikacij za več področij energetske učinkovitosti vzpostavlja EZ-1, ki opredeljuje pogoje za pridobitev licenc na neodvisne strokovnjake za izdelavo energetskih izkaznic, preglede klimatskih sistemov ter preglede ogrevalnih sistemov, predvideva usposabljanje inštalaterjev naprav na OVE in določa pogoje za izvajalce energetskega svetovanja za občane ter predvideva organizacijo njihovega dodatnega rednega izobraževanja. Na področju stavb so se izvajala naslednja usposabljanja: • dvakrat na leto usposabljanje za redne preglede klimatskih sistemov (v registru je trenutno 19 strokovnjakov); izvajalec je Univerza v Ljubljani,
-----------------	--

Fakulteta za strojništvo, Laboratorij za ogrevalno, sanitarno in solarno tehniko ter klimatizacijo;

- za izdelovalce energetskih izkaznic (do 7. 2. 2020 izdanih 397 licenc neodvisnim strokovnjakom, izdelovalcem energetskih izkaznic), brezplačno neodvisno energetsko svetovanje za občane v okviru mreže ENSVET (sredstva Eko sklada);
- po Pravilniku o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalce energetskih naprav (Ur. l. RS, št. 92/15) usposabljanja izvaja Zveze društev energetikov Slovenije; usposabljanja vključujejo tudi učinkovito rabo energije;
- potekalo je izobraževanje »Evropski energetski menedžer – EUREM, ki ga izvaja IJS, Center za energetsko učinkovitost;
- usposabljanja inženirjev in arhitektov za področje trajnostne gradnje, energetske učinkovitosti, zelenega javnega naročanja potekajo v okviru Inženirske zbornice Slovenije, Zbornice za arhitekturo in prostor ter Slovenskega združenja za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija.

Leta 2019 se ni izvajalo usposabljanje inštalaterjev OVE in usposabljanje za preglede ogrevalnih sistemov. Je pa bil pripravljen nov pravilnik za inštalaterje, ki je tik pred sprejetjem.

Finančno podporo projektom izobraževanja in usposabljanja je v letu 2019 nudil tudi Eko sklad, ki je v okviru javnega razpisa NVO-SJI18 s 550.000 evri razpisanih nepovratnih sredstev izbral in podprl 6 projektov:

- Kulturno društvo Prostoroz: Zelena streha kot orodje za izboljšanje kakovosti bivanja v urbanih središčih,
- Pravno-informacijski center nevladnih organizacij: Zagovorniki okolja – za podnebje,
- Alpe Adria Green, Mednarodno društvo za varstvo okolja in narave: Dimenzioniranje e-pogonov za poklicne šole – invalidski vozički,
- Mariborska kolesarska mreža: Spremembe potovalnih navad kot del rešitve v boju proti podnebnim spremembam in onesnaženju zraka,
- Društvo DOVES – FEE Slovenia, Društvo za okoljsko vzgojo Evrope v Sloveniji: Ozaveščanje, izobraževanje in uvajanje merjenja odtisa CO₂ v ekošole kot prispevek k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam,
- Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – Green building council Slovenia: Izobraževanje izvajalcev za kakovostnejšo izvedbo energijskih ovojev stavb, zmanjšanje reklamacij in izboljšanje učinka prihranka energije za ogrevanje, zmanjšanje onesnaževanja ter učinkovitejšo porabo subvencij.

Konec leta 2019 je EKO sklad objavil nov razpis NVO19 za sofinanciranje podnebnih programov vsebinskih mrež nevladnih organizacij za področju varstva okolja in urejanja prostora. Višina rapisanih sredstev je 800.000 evrov iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.

Za sektor kmetijstvo glej ukrep v sektorju kmetijstvo v *Zvezku 4*.

Iz Sklada za podnebne spremembe je bilo v letu 2019 za sofinanciranje nevladnih organizacij, kjer je bilo med vsebinskimi področji navedeno tudi usposabljanje, namenjenih 2,3 milijona evrov.

Umanotera je v sklopu projekta Klima za podnebje izvajala usposabljanja za mlade. Projekt se je zaključil leta 2019.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je za leto 2020 za nevladne organizacije predvidenih do 0,6 milijona evrov in do 0,7 milijona evrov v letu 2021. Za podnebne aktivnosti širše civilne družbe Sklad za podnebne spremembe v letu 2020 predvideva do 0,125 milijona evrov, v letu 2021 pa do 0,825 milijona evrov.

V letih 2020 in 2021 se nadaljuje izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP. Namen projekta je s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov, določenih v OP TGP. Projekt traja od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2026. Tudi za ta projekt je del sredstev, in sicer 3,2 milijona evrov, zagotovljen iz Sklada za podnebne spremembe.

Leta 2020 bo sprejet novi pravilnik za inštalaterije in objavljen razpis za inštitucije za usposabljanje. V javni obravnavi je tudi predlog *Zakona o učinkoviti rabi energije*, ki postavlja nova izhodišča, skladna z EPBD direktivo. Po zakonu se bo izvajanje usposabljanja za preglede ogrevalnih sistemov nadaljevalo tudi v prihodnje.

V OP EKP je v okviru prednostne naloge Spodbujanje energetske učinkovitosti, pametnega upravljanja z energijo in uporabe obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in stanovanjskem sektorju načrtovana tudi izvedba komplementarnih ukrepov, ki vključujejo:

- usposabljanje mikro in MSP podjetij, izvajalcev v gradbeništvu, podporo povezovanju podjetij (npr. v konzorcije), ki izvajajo prenove in novogradnje, za uspešno izvajanje projektov;
- neformalno in formalno izobraževanje in usposabljanje izvajalcev energetske prenove stavb;
- usposabljanje izvajalcev skoraj ničenergijske gradnje.

Na področju kmetijstva se bodo v sklopu PRP še naprej izvajala javna naročila za usposabljanja.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in izboljšalo, in sicer so predvideni:

- načrtno spremljanje izvajanja ustreznih usposabljanj za zaposlene v podjetjih in priprava enotnega sistema evalvacije oziroma enotne metodologije ocenjevanja učinkov teh usposabljanj;
- dodatna kadrovska okrepitev in usposobitev zaposlenih na pristojnih ministrstvih, javnih skladih in agencijah, odgovornih za spremljanje projektov, zlasti z zaposlitvami novih kadrov, ki imajo ustrezna znanja, potrebna za prehod v podnebno nevtralno družbo. Pri načrtovanju novih zaposlitev se upošteva Zakon o izvrševanju proračunov RS;
- vključevanje MIZŠ in izobraževalnih institucij (univerze idr.).

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. Finančna sredstva za usposabljanje je potrebno namensko in sistematično (načrtno) usmerjati v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo ali imajo težave, in bi bilo mogoče s pomočjo usposabljanj doseči

napredek pri njihovem izvajanju. V izogib podvajanju je potrebno tudi uskladiti načrtovana usposabljanja v okviru različnih pobud/projektov.

VIRI PODATKOV

- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [14/20](#))
- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2019, februar 2020
- Poročilo izvajanja Programa razvoja Podeželja
- Enotna zbirka ukrepov; za boljše zakonodajno in poslovno okolje (www.enotnazbirkaukrepov.gov.si)
- Sestanki z deležniki, neposredne informacije pridobljene od ministrstev, izvajalcev usposabljanj, javno dostopni podatki iz spleta
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

8. maj 2020

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE CILJNIH JAVNOSTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-4 AN URE: H.3		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	informiranje/ozaveščanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI DE, MzI DP, MKGP, MOP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Informiranje in ozaveščanje v gospodinjstvih, kmetijskih gospodarstvih, podjetjih, javnih institucijah idr., ki izvajajo ukrepe za zmanjšanje emisij TGP.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA

Opozorilo: Ukrep se izvaja v okviru različnih projektov in v okviru programov različnih ministrstev. Poleg navedenih se aktivnosti financirajo še iz drugih nacionalnih in mednarodnih virov. Izvajanja ukrepa in učinkov se ne spremlja (dovolj) sistematično. Ravno tako ni dovolj sistematičnega načrtovanja ukrepov. V pregledu je navedenih samo nekaj primerov dobre prakse.

Iz naslova ukrepa H.3. – AN URE so za ta ukrep pristojni MzI, Borzen in Eko sklad. Borzen je v ta namen vzpostavil portal Trajnostna energija, na katerem so informacije s področja URE in OVE.

MZI je vzpostavil Portal energetika, vodi tudi izvedbo vsakoletnega projekta Teden mobilnosti, v katerem je leta 2019 sodelovalo 80 občin.

Eko sklad:

- Informiranje in ozaveščanje občanov se izvaja tudi preko mreže energetskih svetovalcev ENSVET, po Sloveniji je razpršenih 57 pisarn v katerih deluje 56 posebej usposobljenih energetskih svetovalcev. V letu 2019 je bilo zabeleženih 9.283 aktivnosti (nasveti s pisnim poročilom,

članki, e-nasveti, predavanja...), sodelujejo tudi z eko šolami – enegetski svetovalci so v šolah in vrtcih predavali o učinkoviti rabi energije in obnovljivih virih energije, izvedli so svetovanja na raznih sejmih, ponovno je potekal tudi teden energetskega svetovanja (22. – 29. 9. 2019) na 16-ih lokacijah izbranih trgovskih centrov po Sloveniji (po oceni je bilo v tem obdobju danih 500 brezplačnih nasvetov). Teden energetskega svetovanja se je preko medijev še posebej oglaševalo. Eko sklad je prenovil tudi svojo spletno stran in ima novo vizualno podobo.

- Nadaljevali so s promocijo preko člankov, oddaj, predavanj (časnik Finance, Eko dežela, Štajerski tednik), spletne strani Moja Občina, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Eko sklad sicer komunikacijskih in izobraževalnih aktivnosti preko vabila za oddajo ponudb za promocijo Eko sklada leta 2019 ni sofinanciral. Maja 2019 je bil na podlagi poziva iz leta 2018 izveden še projekt »Spreminjam svet – od besed k eko dejanjem«, izvajalca Informa echo. So pa bile leta 2019 sklenjene partnerske pogodbe za projekte: Dnevi energetikov, Okoljsko srečanje, Odprte hiše Slovenije, Skoraj ničenergijske javne stavbe v Sloveniji – Fakulteta za arhitekturo, REUS 2019 in Vodni dnevi 2019.
- Na področju energetske revščine v okviru projekta ZERO se promocijski material distribuira preko različnih deležnikov: Karitas, Rdeči križ Slovenije, Slovenska filantropija itd.
- Leta 2018 je Eko sklad za sofinanciranje NVO izdal razpis v vrednosti 550.000 evrov (sredstva iz Sklada za podnebne spremembe; sofinancirani projekti se bodo izvajali v obdobju 2019–2021). Na razpis je prišlo 25 vlog, izbranih je bilo 6 projektov, med njimi tudi projekti ozaveščanja in informiranja ter usposabljanja. Leta 2019 je bil objavljen nov razpis za sofinanciranje nevladnih organizacij. Razpisanih je 800.000 evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe, ki so predvidena za štiriletno delovanje dveh vsebinskih mrež.

Z začetkom leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega so številne aktivnosti namenjene tudi informiranju in ozaveščanju (npr. kampanja o aktivni trajnostni mobilnosti, ozaveščanje o podnebnih spremembah...).

Umanotera je leta 2019 zaključila projekt *Klima za podnebje*, ki je potekal v letih 2018 in 2019 in je bil namenjen vzpostavljanju podpirne družbene klime za oblikovanje, sprejetje in izvajanje ambicioznih, storoškovno učinkovitih in pravičnih ukrepov za doseganje nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij TGP do leta 2020 in 2030.

Nadaljeval se je projekt *LIFE Podnebna pot 2050*, ki je s številnimi dogodki in dejavnostmi (med drugim tudi foto natečajem, Podnebnim semaforjem za občine itd.) pripomogel k informiranju in ozaveščanju o podnebnih spremembah.

Vzpostavljena je bila kampanja *Podnebna kriza*, ki združuje skoraj 250 civilno-druženih organizacij in posameznike, ki pozivajo odločevalce, naj začnejo podnebno krizo ustrezno obravnavati. Pomembno je k ozaveščanju in informiranju doprinesla tudi skupina Mladi za podnebno pravičnost, ki je organizirala tudi predavanja, okrogle mize in druge aktivnosti.

Ustanovljen je bil tudi Stalni posvetovalni odbor za podnebno politiko pri predsedniku Republike Slovenije, ki tudi informira in ozavešča o problematiki podnebnih sprememb.

V okviru OP EKP se je začel projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«, ki bo potekal do leta 2021. Projekt sestavlja 5 ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti, med katerimi sta tudi kampanja ozaveščanja in promocije trajnostne mobilnosti ter izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole. MzI je leta 2019 izdal Nacionalne smernice za pripravo mobilnostnih načrtov za ustanove, v projektu trajnostna mobilnost v vrtcih in osnovnih šolah pa je šolskem letu 2019/2020 sodelovalo 120 osnovnih šol in 111 vrtcev.

Nadaljeval se je projekt Clear 2.0 (Zveza potrošnikov Slovenije s partnerji), ki vključuje spodbujanje prehoda v NOD; ozaveščanje potrošnikov o pomenu rabe lokalnih obnovljivih virov v gospodinjstvih in prednostih nizkoogljičnih tehnologij ter usmerjanje pri izbiri – nakupu in uporabi naprav za ogrevanje in hlajenje v gospodinjstvih.

Aktivna na področju informiranja in ozaveščanja ciljnih javnosti je tudi nevladna organizacija Focus, ki je vključena tudi v projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, kjer deluje predvsem na področju ozaveščanja, spodbujanja dobrih praks, podpore lokalnim skupnostim pri prehodu v NOD, krepitve zmogljivosti javne uprave... V letu 2019 so izvedli celostno prenovu programa *Dovolj* za vse in oblikovali novo spletno stran, soorganizirali nacionalno konferenco o skupnostnem upravljanju z življenjskim viri, pripravili video in smernice za javne uslužbence o prehodu v NOD, začeli s pripravami na mednarodno poletno šolo 2020, ki pa je zaradi pandemije koronavirusa odpovedana. Septembra 2019 so začeli z izvajanjem projekta *LIFE UNIFY*, katerega cilj je prispevati k pravočasnemu in učinkovitemu prehodu v nizkoogljično družbo in gospodarstvo preko dolgoročnih podnebnih strategij, NEPN-ov in programiranja sredstev EU. Organizirali so tudi projekt *Prihodnost Evrope 2*, ki se je osredotočal na pomen politične participacije mladih – bralni krožek na temo podnebne pravičnosti. FOCUS je bil vključen tudi v projekt *IDEA* za razvoj inovativnih pristopov na področju izobraževanja o energetske revščini. Glavni cilj je bilo izboljšanje obstoječih in razvoj novih inovativnih izobraževalnih metod in gradiva za usposabljanje odraslih o energetske revščini. Projekt se je končal oktobra 2019. Pripravili so tudi izobraževalni program na temo energetske revščine, prvenstveno namenjen energetske svetovalcem, oktobra so izvedli tudi konferenco *Energetska revščina*; rešitve na praktični in strukturni ravni.

Focus, Inštitut za politike prostora in CIPRA Slovenije sodelujejo skupaj v programu *Aktivno v šolo*, katerega namen je podpora šolam in občinam pri spodbujanju aktivne poti v šolo. Organizirali so tudi že tradicionalni kolesarski zajtrk.

Društvo za energetske pismenosti EN-LITE je nadaljevalo z aktivnostmi na področju iENERGIJE: digitalna, interaktivna, izobraževalno-ozaveščevalna platforma.

Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je bil leta 2019 financiran tudi projekt *Podnebni dosje* – članki na temo podnebnih sprememb v reviji *Eol*; revija se je distribuirala tudi po slovenskih šolah.

Na področju informiranja in ozaveščanja so aktivne še številne druge nevladne organizacije: Umanotera, Cipra, Greenpeace, PIC (Zagovorniki okolja), IPoP, kolesarske mreže...

V Skladu za podnebne spremembe je bilo leta 2019 predvidenih 2,3 milijona evrov za sofinanciranje nevladnih organizacij in 500.000 evrov za podnebne aktivnosti širše civilne družbe. Sredstva so bila predvidena za vsebine, ki so zajemale tudi ozaveščanje, izobraževanje in usposabljanje.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Nadaljevalo se bo izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega so številne aktivnosti namenjene tudi informiranju in ozaveščanju, v njih pa sodelujejo ministrstva, raziskovalne inštitucije in nevladne organizacije.

V OP EKP je v okviru prednostne naloge Spodbujanje energetske učinkovitosti, pametnega upravljanja z energijo in uporabe obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in stanovanjskem sektorju načrtovana izvedba komplementarnih ukrepov, ki vključujejo tudi informiranje in ozaveščanje.

V okviru OP EKP se bo nadaljeval projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«, ki bo trajal do leta 2021. Projekt sestavlja 5 ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti, med katerimi sta tudi kampanja ozaveščanja in promocije trajnostne mobilnosti ter izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole.

Ukrep ozaveščanja in promocije trajnostne mobilnosti je razdeljen na dva sklopa in sicer: 1. sklop – ozaveščanje, informiranje in promocija trajnostne mobilnosti s pomočjo informacijsko komunikacijskih tehnologij, 2. sklop – izobraževanje za trajnostno mobilnost.

Ukrep izobraževanja o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole vključuje izvedbo izobraževalno-ozaveščevalnih iger za otroke v vrtcih in osnovnih šolah v treh šolskih letih ter pripravo gradiv za nadaljnje izobraževanje otrok. Igre naj bi prispevale k spreminjanju potovalnih navad in posledično k zmanjšanju motoriziranega prometa v okolici vrtcev in osnovnih šol.

Namen projekta je izvedba celostne promocije trajnostnih oblik mobilnosti, ki zajema spodbujevalne in izobraževalne aktivnosti na državni ravni, ter pripravo strokovnih smernic za podjetja, inštitucije in lokalne skupnosti. Celotna vrednost projekta je nekoliko manj kot 3,4 milijone evrov, od tega je 1,8 milijona evrov namenjenih kampanji za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti, 0,3 milijona evrov pa izobraževanju o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole.

Eko sklad je konec leta 2019 objavil javni razpis za financiranje nevladnih organizacij v višini 800.000 evrov (sredstva iz Sklada za podnebne spremembe). Predmet razpisa je sofinanciranje podnebnih programov vsebinskih mrež nevladnih organizacij za področji varstva okolja in urejanja prostora.

Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je za nevladne organizacije predvidenih 2,8 milijona evrov, za podnebne aktivnosti širše civilne družbe pa 0,5 milijona evrov. Iz sklada bodo v obdobju 2020–2023 projekti informiranja in ozaveščanja sofinancirani tudi v okviru tehnične pomoči; skupna sredstva tehnične pomoči znašajo do 12 milijonov evrov.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in izboljšalo, in sicer so predvideni:

- priprava in izvedba celovite nacionalne promocijske in opismenjevalne kampanje o pomenu in načinu prehoda v podnebno nevtralno družbo;
- periodično spremljanje ozaveščenosti različnih sektorjev in ciljnih skupin ter uporaba izsledkov za nadgradnjo politik in ukrepov;

- bolj ciljno usmerjanje aktivnosti (npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oziroma se slabo izvajajo ali imajo težave);
- ohranitev stalnosti uspešnih ozaveščevalnih in opismenjevalnih akcij (ne le enkratne akcije);
- ozaveščanje in izobraževanje uporabnikov naprav na lesno biomaso glede primerne goriva in pravičnega načina kurjenja;
- ozaveščanje in usposabljanje prodajalcev in instalaterjev naprav OVE in URE, upravnikov stavb, energetske managerjeve itd.;
- tematsko usposabljanje ciljnih poklicnih skupin glede problematike tehnologij URE in OVE (gasilci, reševalci, dimnikarji itd.).

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. Predvsem je pomembno, da se aktivnosti informiranja in ozaveščanja usmerja bolj ciljno; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo, in da se ohranja kontinuiteta določenih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema ne pojavi več.

VIRI PODATKOV

- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [14/20](#))
- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2019, februar 2020
- Focus – letno poročilo 2019
- Poročilo izvajanja Programa razvoja Podeželja
- Sestanki z deležniki, neposredne informacije od deležnikov/izvajalcev, javno dostopne informacije na spletnih straneh
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

8. maj 2020

NAČRTOVANJE IN RAZVOJ USPOSABLJANJA ZA PREHOD V NOD

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-2
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje / usposabljanje
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP in pristojna ministrstva
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	OP TGP načrtuje pripravo podrobnega načrta usposabljanja za prehod v konkurenčno nizkoogljico družbo, ki bi tudi podrobno opredelil potrebe po usposabljanju za različne cilje skupne in načrtovanje priprave oz. razvoja dodatnih programov.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , v okviru katerega je predvidena tudi priprava načrta in izvedba aktivnosti za usposabljanje za prehod v NOD (sklop C2: Usposabljanje in krepitev zmogljivosti za prehod v NOD). Aktivnosti so se v letu 2019 že začele izvajati.
DOSEŽENI UČINKI	Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	Potekalo bo izvajanje aktivnosti v okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i>. Podrobnejši terminski načrt načrtovanih aktivnosti zaenkrat še ni znan. Do konca leta 2020 sta predvideni priprava načrta usposabljanja in ustanovitev nacionalne kvalifikacijske platforme. V Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN) je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in izboljšalo. Predvidena je okrepitev spodbujanja prehoda v podnebno nevtrarno in krožno gospodarstvo s poudarkom na potrebnih znanjih in kakovostnih delovnih mestih, ki ustvarjajo višjo dodano vrednost, bistveno zmanjšujejo škodljive vplive na okolje ter zagotavljajo
----------------------	--

ustrezne pogoje za ustrezno plačilo in kakovostno delovno okolje, in sicer zlasti na področjih:

- ozaveščanja in izobraževanja javnih uslužbencev o priložnostih za spodbujanje podnebno nevtralnega in krožnega gospodarstva ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest;
- prenosa dobrih praks državnega spodbujanja iz drugih držav;
- zagotavljanja zgleda javne uprave in aktivne promocije tega z zelenim javnim naročanjem;
- sistematične prenove šolskih in študijskih programov za izboljšanje znanj, ki so pomembna za prehod v podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo;
- izobraževanja kadrov, da bodo imeli ustrezna znanja, potrebna za prehod v podnebno nevtralno družbo, s poudarkom na tehničnih in naravoslovnih znanjih, kjer je največji razkorak med ponudbo in povpraševanjem po tovrstnih kadrih, s hkratnim povezovanjem z družboslovnimi znanji;
- drugih aktivnosti v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* za posebne ciljne skupine.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. V oblikovanje usposabljanja v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* je treba vključiti tudi MIZŠ in druge relevantne deležnike (npr. univerze).

VIRI PODATKOV

- Informacije, pridobljene od pristojnih ministrstev (sestanki) in partnerjev projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

8. maj 2020

VKLJUČEVANJE PODNEBNIH VSEBIN V ŠIRŠI PROCES RAZVOJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-5, H.4b
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje / usposabljanje
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MZIŠ, Mzi (AN URE)
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v Sloveniji na vseh stopnjah izobraževanja.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Ukrep se izvaja. Te tematike se naslavlja tudi preko globalnega učenja (izvajalci nevladne organizacije), v katerih sodelujejo vrtci in šole. V šolskem letu 2018/2019 je bil v program Eko šol dodan nov tematski sklop Podnebne spremembe. Šole se velikokrat priključujejo tudi širšim dogodkom npr. evropski teden mobilnosti, svetovni dan Zemlje, vode..., kjer so obravnavane tudi teme podnebnih sprememb. V drugi polovici leta 2019 je pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo začel teči proces evalvacije učnih načrtov osnovnošolskega programa, ki bo v pomoč pri posodobitvi načrta v prihodnjih letih. Posodobljen je bil tudi koncept razširjenega programa osnovne šole, ki se v obdobju 2018–2021 pilotsko uvaja v 20 osnovnih šolah. Predviden je tudi večji poudarek na implementaciji tematik in pristopov iz nacionalnih smernic Vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR). Smernice VITR se aktivno izvajajo tudi v programih šol v naravi, ki jih izvajajo CŠOD-ji. V letu 2019 je bil za gimnazije pripravljen učni načrt za področje državljanske vzgoje, ki vključuje tudi trajnostni razvoj in smernice VITR. V šolskem letu 2019/2020 so bile gimnazijam ponujene tudi tematike s
-----------------	--

področja VITR, ki je izrazito medpredmetno in interdisciplinarno področje. Poskus bo zaključen v letu 2020.

V letih 2017 in 2019 je Zavod RS za šolstvo (ZRSŠ) skupaj z MOP in mrežo GENE opravil dve analizi izbranih učnih načrtov na področju splošnega izobraževanja z vključevanjem vsebin VITR. Ugotovljeno je bilo, da v večini pregledanih dokumentov prevladuje okoljski vidik VITR, manjši poudarek pa je na družbenem in ekonomskem vidiku VITR. Na podlagi analiz je ZRSŠ izdelal priporočila za bolj celostni pristop in implementacijo VITR za vrtce in osnovne šole.

Vsi izobraževalni programi srednjega ter poklicnega in strokovnega izobraževanja vključujejo cilje in vsebine trajnostnega razvoja. Do leta 2030 se načrtuje vključitev kompetence za trajnostni razvoj v vse poklicne standarde. Tudi za to raven srednješolskega izobraževanja je bil v letu 2019 pripravljen učni načrt za področje državljanske vzgoje, ki je tematiko tesneje in bolj sistematsko povezal s cilji VITR in globalnega učenja (GU).

Na področju izobraževanja odraslih se je uveljavil model študijskih krožkov, ki jih koordinira Andragoški center Slovenije (ACS). Celovitejša povezava med študijskimi krožki in VITR še poteka.

V sklopu OP EKP se je začel projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«, v okviru katerega je tudi ukrep izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole. Projekt se izvaja v treh šolskih letih, z začetkom v šolskem letu 2018/2019 in zaključkom 31. 7. 2021. Vsi vrtci in šole so prejeli prenovljena priročnika »[Trajnostna mobilnost – priročnik za vzgojitelje v vrtcih](#)« in »[Trajnostna mobilnost – priročnik za učitelje v osnovnih šolah](#)«. Priročnika vsebujeta vrsto napotkov, gradiv in primerov aktivnosti na temo trajnostne mobilnosti. Izdana so bila tudi gradiva za starše (zloženke) ter potovalni dnevnik, namenjen otrokom v osnovnih šolah. V šolskem letu 2019/2020 v projektu z aktivnostmi sodeluje 120 osnovnih šol (26.545 učencev) in 111 vrtcev (14.949 otrok).

Tudi leta 2019 je bil izveden teden izobraževanja za trajnostni razvoj, pod okriljem Združenja izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije – ZiSS; neformalna izobraževanja za starejše, ki je naslavljal tudi podnebne spremembe.

Potekalo je sodelovanje v mreži Climate Kic (www.climate-kic.org); Innovation for climate action, ki vključuje tudi izobraževanje. V *Nacionalnem programu varstva okolja (NPVO)* je načelo trajnostnega razvoja vključeno kot eno ključnih načel vzgoje v Sloveniji, s ciljem, da se ljudi opolnomoči za delo in življenje v zelenem gospodarstvu in da postane okoljska pismenost ključna sestavina funkcionalne pismenosti. Za doseganje ciljev predvideva NPVO nabor ukrepov na operativni ravni.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

V prihodnosti je načrtovana posodobitev nacionalnih smernic Vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj – VITR (2020–2022). Obstoječe smernice VITR so iz leta 2007, zato jih je potrebno dopolniti, in sicer predvsem z vidika podnebnih sprememb.

MIZŠ načrtuje leta 2020 imenovanje širšega medresorskega koordinacijskega telesa na področju VITR in globalnega učenja.

V okviru procesa priprave nove Bele knjige se pričakuje poziv, da se v prihodnosti na tem področju vpelje več sistematičnosti, koherentnosti, spremljanja in preglednosti pri posodabljanju in vključevanju vsebin VITR v pouk in vsakdanje življenje šol in vrtcev ter tudi stalne strokovne podpore.

Načrtuje se vzpostavitev krožnih šol v sklopu projekta razogličanja Slovenije in prehoda v krožno gospodarstvo.

V sklopu projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* bo pripravljen načrt usposabljanja za prehod v nizkoogljično družbo in vzpostavljena nacionalna kvalifikacijska platforma. V okviru tega projekta se nadaljuje tudi sistematični pregled področja terciarnega izobraževanja – strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter univerzitetnega izobraževanja.

Iz Sklada za podnebne spremembe je leta 2020 načrtovan do 1 milijon evrov sredstev, ki bodo namenjena za sistematično uvajanje podnebnih ciljev in drugih sprememb v sistemu vzgoje in izobraževanja.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in nadgradilo, in sicer s ciljem motivacije in spreminjanje vedenja ter potrošniških navad, trajnostnega podnebnega razvoja družbe itd.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V aktivnosti, predvidene v projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE*, je treba vključevati tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu. Pomembno je vzpostaviti sodelovanje med resorji, predvsem med MOP in MIZŠ, in pospešiti proces vključevanja aktualnega znanja in smernic glede podnebnih sprememb.

VIRI PODATKOV

- Komunikacija s pristojnimi ministrstvi, MIZŠ, MOP, in partnerji projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*
- Javno dostopne informacije na spletu
- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [14/20](#))
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

8. maj 2020

3 Ostali večsektorski ukrepi

3.1 Pregled stanja

K zmanjšanju emisij TGP prispevajo tudi drugi večsektorski ukrepi. Ukrepi obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih je natančneje opredeljen v AN URE. V prenovljeni obliki se izvaja od leta 2015, izvajanje instrumenta pa se bo nadaljevalo še vsaj do leta 2030. V okviru sheme so zavezanci leta 2018 zmanjšali rabo energije pri končnih odjemalcih za 281,9 GWh, od tega je bilo 38 % vseh prihrankov doseženih v industriji, 20 % v prometu in 18 % v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije.

Eko sklad je leta 2019 odobril za 57,7 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je 37 % več kot leto prej. Znesek v letu 2019 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 40,5 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej povečal za 23 %. Obseg kreditiranja se je povečal predvsem na račun večjega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov.

Leta 2016 je bila uveljavljena prenovljena shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soprodukciji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom. Novi vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena, kar je povzročilo dodaten upad števila prijavljenih in tudi izbranih projektov. Proizvodnja električne energije v okviru sheme je leta 2019 znašala 947,5 GWh, znesek izplačil pa je znašal 123 milijonov evrov. Shema bi se morala izteči ob koncu leta 2019, vendar je bilo njeno delovanje podaljšano do 31. 12. 2025.

3.2 Priporočila

Z letom 2020 se obdobje izvajanja OP TGP izteka. Izvajanje ukrepov se bo v obdobju 2021–2030 nadaljevalo v okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)*²¹. Ker so priporočila za izboljšanje izvajanja ukrepov iz Podnebnega ogladala 2019 v veliki meri že vključena v NEPN, jih tukaj ne navajamo ponovno. Ohranjamo samo priporočila, ki so za doseganje ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in rabe energije na področju večsektorskih ukrepov do leta 2030 in dolgoročno najvažnejša.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 01/2020

Čim hitreje je treba začeti z **izvajanjem instrumentov** za zmanjševanje emisij TGP ter povečevanje energetske učinkovitosti in izrabe OVE v stavbah **v skladu s smernicami in predvidenim obsegom iz NEPN**. Podporna shema za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE spodbuja ukrepe, ki so razpršeni, v njihovo pripravo in izvedbo je

²¹ Vlada RS, februar 2020
(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

vključenih veliko akterjev, priprava ukrepov ni dolgotrajna, zato lahko shema hitro omogoči velik obseg vlaganj ob prehodu iz ekonomske krize ob epidemiji COVID-19 in tako pomembno prispeva k oživitvi gospodarstva, zaposlovanju in skladnem regionalnem razvoju. **S pravočasno in kakovostno prenovo podporne sheme**, ki mora biti potrjena s strani EK do konca leta 2025, je treba preprečiti nastanek vrzeli pri spodbujanju ukrepov in tako zagotoviti kontinuiteto nepovratnih sredstev, skladno z novimi smernicami za državne pomoči. **S ciljem zagotavljanja stabilnega podpornega okolja je potrebno v okviru sheme zagotoviti napovedovanje razpisov vnaprej za obdobje enega do dveh let, po zgledu programov EU.**

IZVAJALEC MZI DE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen, Eko sklad in ostali deležniki

UTEMELJITEV Za doseganje zastavljenih ciljev do leta 2030 je bistvenega pomena, da se nadaljuje z izvajanjem načrtovanih ukrepov in jih nadgradi v obsegu iz NEPN. S pravočasno in kakovostno pripravo nove podporne sheme bo potrebno ob upoštevanju novih smernic za državne pomoči EU in Evropskega zelenega dogovora vzpostaviti širši in bolj učinkovit nabor podpor (poleg razpisov tudi investicijske podpore, »feed-in« premije za manjše proizvodne naprave idr.) za zagotavljanje učinkovitega, kvalitetnega in stabilnega podpornega okolja za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTE.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 02/2020

Trenutno veljavna *Uredba o zagotavljanju prihrankov energije* ureja delovanje sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance samo do konca leta 2020, zato je treba **za njeno neprekinjeno nadaljnje delovanje pravočasno pripraviti spremembo Uredbe oz. ustrezen nov pravni akt.**

IZVAJALEC MZI DE, Agencija za energijo

UTEMELJITEV *Uredba o zagotavljanju prihrankov energije* iz leta 2014 opredeljuje v skladu s 7. členom *Direktive o energetske učinkovitosti* iz leta 2012 delovanje sheme in njene cilje za obdobje do leta 2020. V skladu s spremenjeno Direktivo iz leta 2018 je treba s spremembo Uredbe ali novim pravnim aktom definirati vsaj nove ciljne vrednosti prihrankov enegije za zavezance v obdobju 2021–2030.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 03/2020

Izboljšati je potrebno sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada, tako da bodo na razpolago vsi potrebni podatki o doseženih učinkih po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene.

IZVAJALEC MOP, Eko sklad

UTEMELJITEV Sistematično spremljanje spodbud po sektorjih je nujno za dokazovanje doseganja ciljev na področjih energetske učinkovitosti, izrabe OVE in emisij TGP, zastavljenih do leta 2020, pa tudi do leta 2030. Ustrezno spremljanje

omogoča tudi ustrezno usmerjanje instrumentov, s čimer se vzpostavlja <i>proces nenehnih izboljšav – načrtuj, naredi, preveri in ukrepaj</i> .	
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 04/2020	
V okviru sheme podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTE z visokim izkoristkom je treba čimprej začeti z izvajanjem nadgradnje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. Izvajanje podporne sheme je potrebno izkoristiti in okrepiti tudi za ustvarjanje delovnih mest ob prehodu iz krize pa pandemiji COVID-19. Takoj je treba tudi okrepiti potrebno promocijo razpisov. Pripraviti je potrebno poglobljeno analizo ovir. Zagotoviti je treba, da so oprostitve plačila prispevka OVE in SPTE zgoljčasne. Predvsem pa je treba še naprej izboljševati izvedljivost prijavljenih projektov, odpraviti ovire za realizacijo izbranih projektov, podpreti investitorje pri pripravi prijav in dopolniti pravila pri pozivih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso .	
<u>IZVAJALEC</u>	MZI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen
<u>UTEMELJITEV</u>	Učinki nove podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav ter zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov je bistveno zaradi doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in deleža OVE v rabi bruto končne energije do leta 2020, pa tudi do leta 2030.
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 05/2020	
V nadaljnjih korakih odločanja o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) in Akcijskem programu za izvajanje SPRS je treba okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo . Načrtovati je potrebno ustrezne instrumente.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	SPRS in Akcijski program sta strateška dokumenta, ki omogočata, da se takoj ustrezno naslovi vidike prostorskega načrtovanja, ki pomembno vplivajo na obvladovanje podnebnih sprememb. Verzija strategije, ki je bila v javni obravnavi, problematiko naslavlja le delno.

3.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 14).

Tabela 14: Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih	OP TGP	✓	drugo (energetske storitve)	MZI, Agencija za energijo, dobavitelji energije	da
	AN URE	✓			
	AN OVE				
Posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero za okoljske naložbe	OP TGP	✓	ekonomski	MOP, Eko sklad	da
	AN URE	✓			
	AN OVE				

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podpirne aktivnosti	MzI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	da
	AN URE	✓			
	AN OVE	✓			
Strategija ogrevanja in hlajenja, akcijski načrt za daljinsko ogrevanje in hlajenje, toplotna karta	OP TGP		načrtovanje	MzI	da
	AN URE	✓			
	AN OVE				
Predpisi s področij varstva zraka in uporabe najboljših razpoložljivih tehnologij	OP TGP		predpisi	MOP	/
	AN URE				
	AN OVE				
Instrumenti prostorskega načrtovanja za prehod v NOD	OP TGP	✓	načrtovanje	MOP	/
	AN URE	✓			
	AN OVE				

OBVEZNOSTI DOBAVITELJEV ENERGIJE ZA DOSEGANJE PRIHRANKOV KONČNE ENERGIJE PRI KONČNIH ODJEMALCIH

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NI-2 AN URE: H.6
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (energetske storitve)
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Dobavitelji energije morajo doseči prihranke končne energije pri končnih odjemalcih s tem, da jih spodbujajo k izvedbi različnih ukrepov za učinkovito rabo energije, npr. k zamenjavi starih kotlov in gospodinjstskih električnih aparatov, uporabi varčnih sijalk, toplotni izolaciji stavb itd. Obveznosti izhajajo iz Direktive 2012/27/EU in EZ-1 in jih ureja Uredba o zagotavljanju prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 96/14). Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah).

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Energetski zakon (EZ-1), Ur. l. RS, št. 17/14 , 81/15 – EZ-1A, 43/19 – EZ-1B in 60/19 – uradno prečiščeno besedilo Uredba o zagotavljanju prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 96/14)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2018 IN 2019

POTEK IZVAJANJA	Leta 2018 je bilo v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance doseženo zmanjšanje rabe energije pri končnih
-----------------	--

odjemalcih za 281,9 GWh, kar je 12 % več kot leto prej²². 38 % vseh prihrankov je bilo doseženih v industriji, 20 % v prometu in 18 % v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije. Največ prihranka je bilo doseženega z vgradnjo sistemov za soproizvodnjo toplote in električne energije (22 %), ki so ji sledili ukrepi dodajanja aditiva pogonskemu gorivu (19 %), vgradnje energetske učinkovite razsvetljave v stavbah (15 %) in izkoriščanja odvečne toplote v industriji (8 %). Skupaj so ti ukrepi predstavljali skoraj dve tretjini vseh doseženih prihrankov. Svojo obveznost iz AN URE in *Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije* so zavezanci tokrat presegli za 12,5 %.

Agencija za energijo je v sistem poročanja v okviru sheme leta 2018 na novo vključila 77 zavezancev. Poročilo o doseženih prihrankih je leta 2018 tako oddalo 242 zavezancev, leta 2017 pa 186. Primerjava podatkov med prodano količino končne energije zavezancev in rabo končne energije še vedno kaže, da v shemo zaenkrat še niso vključeni vsi zavezanci.

Instrument prispeva k izpolnjevanju cilja na področju energetske učinkovitosti v okviru 7. člena *Direktive o energetske učinkovitosti (EED)* in je zato podrobneje predstavljen v *poglavju 2.3.1 Zvezka 1*.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo projektov URE in izrabe OVE v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je bilo leta 2018 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 281,9 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energije iz OVE: 18,3 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 86,1 kt/leto

Učinke so izračunali zavezanci sami v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 67/15 in 14/17)*. Kakovost podatkov o povečanju proizvodnje energije iz OVE in zmanjšanju emisije CO₂ je vprašljiva. Podatkov za leto 2019 še ni na razpolago.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Testno računsko orodje za izračun prihrankov energije za 10 izbranih metod iz *Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije*, ki je bilo pripravljeno leta 2018, bo preizkušeno v okviru zbiranja poročil zavezancev v letu 2020.

Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Shema obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance se bo v skladu z *Direktivo (EU) 2018/2002 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti*, ki je bila sprejeta decembra 2018, in *Celovitim nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom Republike Slovenije (NEPN)*, ki je bil sprejet februarja 2020, nadaljevala tudi v obdobju 2021–2030.

PREDVIDENI UČINKI

V skladu z AN URE in *Uredbo o zagotavljanju prihrankov energije* morajo zavezanci leta 2020 doseči prihranke energije v višini 0,75 % prodane energije v preteklem letu ter 0,25 % pri prodaji motornega bencina in dizelskega goriva v prometu. Na osnovi tega je v AN URE za shemo obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance za leto 2020 načrtovan prihranek 262 GWh. V *NEPNu* je prihranek energije v okviru 7. člena, skupaj za shemo in alternativni ukrep, za obdobje 2021–2030 ocenjen na 458,7 GWh letno.

²² Podatki za leto 2017 so bili po objavi *Podnebnega ogledala 2019* še popravljeni. Doseženo zmanjšanje rabe energije je tako znašalo 251,7 GWh.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z nadgradnjo iz prenove *AN URE* in *NEPN* je potrebno še naprej izboljševati spremljanje izvajanja sheme ter zagotoviti pogoje za njeno stabilno delovanje (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci, in sicer ne samo za namene izpolnjevanja obveznosti iz *AN URE*; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov itd.). Zagotoviti je treba sprotno prenovo metod za izračun prihrankov energije in odpraviti nepravilnosti, ki bi lahko povzročile nerealno visoke prihranke ter zato njihovo nizko ceno na trgu, itd.

Trenutno veljavna *Uredba o zagotavljanju prihrankov energije* ureja delovanje sheme samo do konca leta 2020, zato je treba za njeno neprekinjeno nadaljnje delovanje pravočasno pripraviti spremembo Uredbe oz. ustrezen nov pravni akt.

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo
- Osnutek poročila o doseženih prihrankih končne energije v sistemu obveznosti energetske učinkovitosti v letu 2018, Agencija za energijo, junij 2019
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328, z dne 21. 12. 2018 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018L2002>)

DATUM PRIPRAVE

5. marec 2020

POSOJILA EKO SKLADA S SUBVENCIONIRANO OBRESTNO MERO ZA OKOLJSKE NALOŽBE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NS-2, OI-4 AN URE: J.4, G.1, G.2, I.2		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP, Eko Sklad		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Eko sklad spodbuja okoljske naložbe s krediti z ugodno obrestno mero. Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah), pri oskrbi z energijo in ravnanju z odpadki ter v industrijskih procesih.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Aksijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Leta 2019 je Eko sklad odobril za 57,7 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je 37 % več kot leto prej. Znesek v letu 2019 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 40,5 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej povečal za 23 %. Obseg kreditiranja se je povečal predvsem na račun večjega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov. Večina občanov je hkrati izkoristila tudi možnost pridobitve nepovratne finančne spodbude. Skupno je bilo odobrenih 2.998 kreditov, lani 2.428, od tega 45 za pravne osebe v skupni vrednosti 10,3 milijonov evrov. Leto prej je bilo za pravne osebe odobrenih 24 kreditov v skupni vrednosti 9,2 milijonov evrov. V strukturi vrednosti odobrenih kreditov se je delež kreditov za pravne osebe še zmanjšal, in sicer z 22 na 18 %. Podpisanih kreditnih pogodb je bilo 2.346, od tega 26 s pravnimi osebami. 98 % sredstev podpisanih pogodb je bilo namenjenih financiranju naložb na področju varstva zraka in podnebja. Pri pravnih osebah so ukrepi URE predstavljali 45 %, ukrepi izrabe OVE pa 47 % vrednosti podpisanih
-----------------	---

	pogodb, leto prej 89 oz. 3 %. Pri občanah je bilo ukrepom URE namenjenih 66 % skupne vrednosti podpisanih kreditnih pogodb, ukrepom izrabe OVE pa 33 %, leto prej 61 oz. 38 %. Skupni znesek v letu 2019 porabljenih kreditov je znašal 41,1 milijonov evrov, in je bil v primerjavi z letom 2018 višji za 19 %. 6 % teh sredstev je bilo namenjenih za izvajanje 27 naložb pravnih oseb, 7 % za izvajanje 4 naložb občin, preostalih 87 % pa za kreditiranje 2.472 okoljskih naložb občanov.
DOSEŽENI UČINKI	Eko sklad v svojem poročilu objavlja podatke o učinkih kreditov, ki se nanašajo na podpisane pogodbe in ne na v posameznem letu porabljene kredite. Podatki za pravne osebe niso razpoložljivi po sektorjih.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta. V začetku leta 2020 so bili za kreditiranje naložb odprti naslednji pozivi: 65OB19 za občane (15 milijonov evrov razpoložljivih sredstev), 56PO16 za pravne osebe (vrednost razpoložljivih sredstev je bila leta 2018 povišana na 15 milijonov evrov) ter 60LS17 in 61ONS17 za javni sektor (5 milijonov evrov razpoložljivih sredstev v okviru prvega poziva, v okviru drugega poziva pa je bila vrednost razpoložljivih sredstev leta 2018 povišana na 20 milijonov evrov). Leta 2019 je bil odprt tudi javni poziv 76FS-PO19, v okviru katerega je lokalnim skupnostim in pravnim osebam na voljo 7 milijonov evrov nepovratnih sredstev in 5 milijonov evrov kreditnih sredstev. V skladu s poslovnim in finančnim načrtom Eko sklada za leto 2020 znaša predvideni okvir razpisanih sredstev posojil za to leto do 50 milijonov evrov. Za stavbe je v prenovi AN URE in dopolnitvi DSEPS kot dodatek obstoječim shemam povratnih in nepovratnih sredstev predviden tudi razvoj novih finančnih instrumentov. Leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (https://www.care4climate.si/sl), v okviru katerega je predviden tudi razvoj finančnih instrumentov za spodbujanje naložb v celovito energetske prenovi večstanovanjskih stavb. Podrobnosti so navedene pri instrumentu <i>Instrumenti za financiranje prenove v stavbah z več lastniki</i> v zvezku <i>Stavbe</i>.
PREDVIDENI UČINKI	Predvideni učinki instrumenta niso načrtovani.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z nadgradnjo iz *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)* je potrebno izboljšati sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada in s tem zagotoviti, da bodo na voljo vsi potrebni podatki o doseženih učinkih (zmanjšanje rabe energije in emisij TGP, povečanje proizvodnje energije iz OVE) po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene. Potrebno je paziti, da v primerih, ko je mogoča hkratna pridobitev nepovratnih sredstev, ne pride do dvojnega štetja doseženih učinkov.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2019, februar 2020
- Eko sklad, Poslovni in finančni načrt Eko sklada za leto 2020, januar 2020 (<https://ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/poslovni-in-financni-nacrt-za-leto-2020>)
- MzI, Portal energetika, Javne objave (<http://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo

DATUM PRIPRAVE

10. marec 2020

SHEMA PODPOR ZA SPODBUJANJE PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OVE IN V SOPROIZVODNJI TOPLOTE IN ELEKTRIČNE ENERGIJE (SPTE) Z VISOKIM IZKORISTKOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-5, OI-3 AN URE: V.3 AN OVE: 1	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: prihranek primarne energije ☒	
KRATEK OPIS	Obratovalne podpore v shemi (v obliki premije ali fiksne cene) so namenjene spodbujanju proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom v vseh sektorjih in sicer v napravah SPTE, manjših od 20 MW, ali elektrarnah na OVE manjših od 10 MW, z izjemo vetrnih polj, ki morajo biti manjša od 50 MW. Pretežni del učinkov sheme je dosežen v sektorju EU-ETS, za sektor ESD je zlasti relevantno spodbujanje oskrbe s toploto v SPTE, vključno z napravami SPTE na OVE. Glej tudi Zvezek 7: <i>Emisije TGP in sektor EU-ETS</i> .	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Energetski zakon (EZ-1) : • Uredba o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v soproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom • Uredba o zagotavljanju prihrankov energije • Uredba o izdaji deklaracij za proizvodne naprave in potrdil o izvoru električne energije • Uredba o obveznih meritvah na proizvodnih napravah, ki prejemajo za proizvedeno električno energijo potrdila o izvoru in podpore • Uredba o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v soproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom ter določanju izkoristka pretvorbe biomase • Uredba o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije • Uredba o podelitvi koncesije in načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z elektriko • Uredba o pravilih za pripravo napovedi položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in soproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo • Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih
	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Prenovljena shema, skladna z EZ-1 iz leta 2014, ki je shemo z namenom obvladovanja stroškov za podpore zelo spremenil, je v veljavi od leta 2016. Vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Cilji sheme so skladno z EZ-1 opredeljeni v AN OVE. Prvi razpis za vstop novih naprav v prenovljeno podporno shemo v vrednosti 10 milijonov evrov je bil objavljen decembra leta 2016, sledili pa jih je še pet, in sicer septembra 2017, februarja 2018 in decembra 2018 ter junija in decembra 2019, vsak od njih ravno tako v vrednosti 10 milijonov evrov. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena. To je tudi eden glavnih razlogov za upad števila prijavljenih in tudi izbranih projektov. Tako je bilo na javnem pozivu iz junija 2019 izbranih le 19 projektov s skupno nazivno električno močjo 26,7 MW. Na decembra 2019 objavljenem javnem pozivu, ki se je zaključil v letu 2020, pa je bilo izbranih 32 projektov s skupno nazivno električno močjo 13 MW. Potem, ko leta 2016 zaradi prehoda na novo shemo v shemo ni vstopila nobena nova proizvodna naprava, je leta 2017 v shemo vstopilo 6 novih naprav s skupno močjo 12,9 MW, leta 2018 12 novih naprav s skupno močjo 3,9 MW, leta 2019 pa je bilo izvedenih 17 projektov. Zaenkrat ni v shemo vstopila še nobena vetrna elektrarna.
DOSEŽENI UČINKI	Leta 2019 so naprave, vključene v shemo, proizvedle 947,5 GWh električne energije ali 1 % več kot leto prej. Glede na leto prej se je zmanjšal znesek izplačil v okviru sheme, in sicer za 9 % na 123 milijonov evrov. K manjšemu obsegu podpor je pripomogla predvsem višja referenčna tržna cena električne energije, ki je posledično znižala vrednost obratovalne podpore, ki je določena kot razlika med referenčnimi stroški oziroma proizvodno ceno elektrike ter referenčno tržno ceno. Ob koncu leta 2019 je bilo v shemo vključenih 3.858 enot, leto prej 3.859, s skupno nazivno močjo 417 MW. K prihranku primarne energije prispevajo tako enote SPTE, ki povečujejo učinkovitost izrabe energije pri proizvodnji električne energije, kot tudi sončne in vetrne elektrarne ter hidroelektrarne, ki nadomeščajo proizvodnjo električne energije iz fosilnih virov. Prihranek primarne energije, dosežen

leta 2018, je bil malenkostno višji kot leto prej in je znašal 568 GWh. Ocena za leto 2019 še ni bila narejena.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE

Postopki za vstop v podporno shemo bodo izpeljani tudi v letu 2020. Delovanje trenutno veljavne sheme je podaljšano do 31. 12. 2025.

V okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)* sta v obdobju 2020–2021 predvidena nadgradnja in izboljšanje izvajanja instrumenta, ki vključujeta izboljšanje izvedljivosti prijavljenih projektov in odpravo ovir za realizacijo izbranih projektov, izboljšanje informiranosti in promocijo sheme po ciljnih skupinah ter podporo investitorjem pri prijavi in dopolnitev pravil pri razpisih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso.

Za obdobje 2021–2023 je v *NEPN* načrtovana priprava nove podporne sheme, ki vključuje celovito prenovo sheme in uvedbo novih oblik spodbud za povečanje učinkov sheme in prednostno usmerjanje spodbud v enote OVE, uvedbo poenostavljenih postopkov za manjše proizvodne naprav, prehod na investicijske nepovratne spodbude za tehnologije, ki so blizu konkurenčnosti na ravni cen končnih odjemalcev, vpeljava koncesijske sheme za revitalizacijo degradiranih površin in njihovo uporabo za energetske namene, zagotovitev večje stabilnosti in predvidljivosti delovanja ter ustrezno upravljanje sheme in sodelovanje med vsemi vključenimi institucijami ter nadgradnjo sheme na način, da bo omogočala nakup statističnih prenosov OVE iz drugih držav članic EU oziroma vplačila v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov za potrebe doseganja nacionalnih obveznosti deleža OVE.

PREDVIDENI UČINKI

Ob boljši realizaciji izbranih projektov bo zagotovljen večji prihranek primarne energije in nadaljnje povečevanje prihranka emisij TGP.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Učinki nove podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav ter, tudi z vidika doseganja nacionalnega cilja OVE, zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Bistvenega pomena je zato, da se čimprej začne z izvajanjem nadgradnje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN*, čimprej pa je treba začeti tudi s pripravo nove podporne sheme in tako zagotoviti kvalitetno in stabilno podporno okolje za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE z visokim izkoristkom do leta 2030.

VIRI PODATKOV

- Borzen, Center za podpore, poročila (<https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Center-za-podpore-proizvodnji-zelene-energije/Poro%C4%8Dila-in-podatki/Poro%C4%8Dila>)
- Agencija za energijo, javni pozivi za vstop v shemo in ostali dokumenti (<https://www.agen-rs.si/obnovljivi-viri-energije>)
- Poročilo o doseganju nacionalnih ciljev na področju OVE in SPTE za obdobje 2017–2018, Agencija za energijo, IJS-CEU, november 2019 (<https://www.agen-rs.si/web/portal/izvajalci/ove-ure/obnovljivi-viri-in-soproizvodnja/porocilo-o-doseganju-nacionalnih-ciljev-na-podrocju-ove-in-spte>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

18. april 2020

STRATEGIJA OGREVANJA IN HLAJENJA, AKCIJSKI NAČRT ZA DALJINSKO OGREVANJE IN HLAJENJE, TOPLOTNA KARTA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	AN URE: V.5
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl DE
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Pripravljena bo celovita strategija ogrevanja in hlajenja, ki bo postavila jasne cilje in kriterije za razvoj učinkovitega ogrevanja in hlajenja. Operacionalizacija ciljev strategije bo opredeljena v akcijskem načrtu za daljinsko ogrevanje, v katerem bodo določene potrebne aktivnosti, izvajalci, časovnica izvajanja in potrebna finančna sredstva za izvedbo aktivnosti. Pripravljena bo tudi toplotna karta, s katero bo vzpostavljeno podporno okolje za načrtovanje učinkovitega ogrevanja in hlajenja na več ravneh. Vzpostavljena bosta tudi izobraževanje in podpora deležnikom na področju načrtovanja učinkovitih sistemov daljinskega ogrevanja.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Delegirana Uredba Komisije (EU) 2019/826 z dne 4. marca 2019 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vsebino celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Leta 2019 je potekal ciljni raziskovalni projekt <i>Razvoj in načrtovanje spremljanja rabe energije preko povezovanja različnih podatkovnih baz</i> , s ciljem izdelave metodoloških izhodišč za učinkovito povezovanje in obdelavo potrebnih podatkov ter koncepta za izdelavo toplotne karte Slovenije.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE V skladu s *Celovitim nacionalnim energetske in podnebni načrtom Republike Slovenije (NEPN)*, je načrtovano, da bo do konca leta 2020 pripravljena *Ocena potencialov učinkovitega ogrevanja in hlajenja* v skladu z *Direktivo o energetske učinkovitosti (člen 14 in prenovljeni Aneks VIII)*. Na podlagi te ocene in strokovnih podlag, pripravljenih v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>), bo pripravljena celovita strategija ogrevanja in hlajenja z opredeljenimi srednje in dolgoročnimi cilji ter usmeritvami pri ogrevanju in hlajenju. Leta 2021 bodo na podlagi strategije opredeljeni še podrobnejši ukrepi za področje ogrevanja in hlajenja ter izdelana toplotna karta in orodja za podporo lokalnemu načrtovanju.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN*.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo

DATUM PRIPRAVE

24. marec 2020

PREDPISI S PODROČIJ VARSTVA ZRAKA IN UPORABE NAJBOLJŠIH RAZPOLOŽLJIVIH TEHNOLOGIJ

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	ni oznake
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☐ povečanje rabe OVE ☐ drugo: <u>zmanjšanje emisij onesnaževal zraka in drugih vplivov na okolje</u> ☒
KRATEK OPIS	Izvajanje Direktive o industrijskih emisijah (2010/75/EU). Cilj direktive je uveljavljanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT) preko okoljskih dovoljenj za naprave in njihovega nadzora. S tem usmerja izbiro novih naprav in spodbuja zamenjavo obstoječih naprav tako, da morajo naprave ustrezati pogojem in določilom iz direktive oz. standardom iz referenčnih dokumentov (BREF). Direktiva določa tudi mejne emisijske vrednosti za velike kurilne naprave. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13) ter z uredbo o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav. Direktiva vpliva na več sektorjev od oskrbe z energijo, industrije do kmetijstva in odpadkov. Direktiva za velike kurilne naprave omogoča izjeme pri doseganju mejnih vrednosti emisij onesnaževal za naprave, ki so navedene v prehodnem nacionalnem načrtu. Prehodni načrt je bil pripravljen za obdobje 2016–2020 (PNN RS) in predpisuje kvote za naprave TE TOL, TET in Vipap.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva o industrijskih emisijah (2010/75/EU) (IED direktiva)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13), Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS št. 103/15) Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 103/15) (Uredba VKN)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Enota TE TOL je morala v letu 2019 omejiti delovanje. Dosegla je predpisane kvote skladno s PNN RS. Sistem za zmanjševanje emisij NO _x – DENOX SNCR na kotlu 3 je bil prigraden leta 2019. Sistem trenutno še ni v fazi obratovanja, ampak v fazi vročih testiranj oziroma vzpostavitve optimalnega obratovanja.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	S postavljenim sistemom DENOX SNCR bodo dosežene mejne vrednosti emisij snovi v zrak, ki so določene v <i>IED direktivi</i> oziroma <i>Uredbi VKN</i> , po letu 2021 (avgust) pa tudi mejne vrednosti po BAT zaključkih. Ob koncu leta 2021 je predviden začetek obratovanja plinsko parne enote (PPE-TOL) in prenehanje obratovanja kotla 2.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Uredba o emisijah snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS, št. 103/15)
- Prehodni nacionalni načrt za velike kurilne naprave za obdobje 2016-2020 (35400 -10/2015/5)
- TE TOL

DATUM PRIPRAVE

9. april 2020

INSTRUMENTI PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA ZA PREHOD V NOD²³

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-1, OP-7
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Ukrepi zmanjšanja potreb po mobilnosti, spodbujanja trajnostne mobilnosti in multimodalnosti v okviru prostorske politike. Ukrepi, ki zmanjšujejo potrebe po energiji v stavbah in naseljih v okviru prostorske politike. Pravila za načrtovanje poselitve in pravila za načrtovanje in graditev objektov so določena s Prostorskim redom, ki vključuje tudi pravila za v zvezi z učinkovito rabo energije pri načrtovanju in prenovi naselij.

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2019

POTEK IZVAJANJA	Marca 2020 je bila zaključena javna obravnava <i>Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS)</i> . Strategija obravnava podnebne spremembe in prehod v nizkoogljično družbo med izzivi. Teme ne naslavlja eksplicitno v viziji in med cilji, vključuje pa usmeritve za zagotavljanje prostorskih možnosti za prehod v nizkoogljično družbo, in sicer med usmeritvami za posebna območja, in del podnebno relevantnih vsebin naslavlja v usmeritvah za razvoj.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2020–2021

PREDVIDENO IZVAJANJE	Načrtovano je odločanje o <i>SPRS</i> na Vladi in v Državnem zboru ter priprava <i>Akcijskega programa za izvajanje SPRS</i> . <i>Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)</i> , poleg priprave <i>SPRS</i> in akcijskega načrta, predvideva
----------------------	--

²³ Praviloma bi instrumente prostorskega načrtovanja uvrstili med horizontalne ukrepe zelene rasti. Vendar bi to zahtevalo širšo obravnavo razvoja, kot pa ga obravnava OP TGP v poglavju Zelena gospodarska rast v OP TGP, zahtevalo bi obravnavo tudi drugih vidikov družbenega razvoja, ne le gospodarskega.

nadaljevanje in nadgradnjo aktivnosti s ciljem zmanjševanja potreb po mobilnosti in učinkoviti rabi energije tudi na ravni zakonodaje lokalnega in regionalnega prostorskega načrtovanja.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V nadaljnjih korakih odločanja o *SPRS* in *Akcijskem programu za izvajanje SPRS* je treba okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo. Načrtovati je potrebno ustrezne instrumente.

VIRI PODATKOV

- PIRS
- Enotna zbirka ukrepov za boljše zakonodajno in poslovno okolje
- Spletna stran MOP
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

3. april 2020

4 Spremljanje izvajanja OP TGP in mednarodno poročanje

4.1 Pregled stanja in priporočila

Spremljanje izvajanja in mednarodno poročanje o napredku in projekcijah (po Uredbi 535/2013, MMR poročanje UNFCCC) so v letih 2018 in 2019 potekali ustaljeno. Predvidene *ex ante* in *ex post* analize za spremljanje izvajanja in načrtovanje podnebne politike so se v sklopu projekta *LIFE Podnebna pot 2050* okrepile in se bodo prihodnje še okrepile tudi znotraj projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

V skladu z *Uredbo 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov* je Slovenija pripravila *Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)*, ki je ga je Vlada RS sprejela 27. 2. 2020. *NEPN* vsebuje ukrepe za doseganje ciljev zmanjšanja emisij TGP za obdobje 2021–2030 s pogledom do 2040. Načrt se bo obnavljal najmanj vsakih 10 let, revizijo je pričakovati že leta 2023.

Skladno z omenjeno *Uredbo* in *Pariškim sporazumom* pripravlja Slovenija tudi *Dolgoročno podnebno strategijo Slovenije*. Rok za oddajo po uredbi je bil 1. 1. 2020, pričakuje se, da bo strategija sprejeta na Vladi RS sredi leta 2020, sledi odločanje v Državnem zboru.

V letu 2017 se je začel izvajati projekt *LIFE ClimatePath2050*, ki je namenjen nadgradnji sistema spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij TGP in pripravi projekcij.

[PRIPOROČAMO](#), da MOP čim bolj **poveže vse naloge spremljanja in načrtovanja v naslednjih letih** in pri tem v čim večji meri – kjer je to možno – izkoristi rezultate in orodja, ki bodo razvita v okviru projekta *LIFE ClimatePath2050*.

Predvideno je, da bo sistem spremljanja izvajanja podnebne politike, razvit v okviru projekta *LIFE ClimatePath2050*, v prihodnje prevzel vlogo osrednjega sistema za spremljanje politike blaženja podnebnih sprememb v Sloveniji ter podpiral tudi spremljanje izvajanja *NEPN* za dimenziji nizkoogljičnost in energetska učinkovitost.

4.2 Spremljanje izvajanja ukrepov

Tabela 15: Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2019	Predvideno izvajanje 2020–2021	Viri podatkov
Projekcije emisij TGP in poročanje EK	OP TGP: NSP-2	Rok za poročanje EK o projekcijah in ukrepih je do 15. marca na vsaki dve leti. Področje je urejala <i>Uredba 535/2013</i> , s sprejemom <i>Uredbe 2018/1999</i> pa obe uredbi.	MOP	Slovenija je EK poročala v letu 2019 skladno z zahtevami, pri tem projekcije emisij TGP niso bile osvežene. Osvežene projekcije, skladne z <i>NEPN</i> , je Slovenija posredovala EK v začetku leta 2020. V skladu z <i>Uredbo 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov</i> je Slovenija pripravila <i>Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)</i> , ki je ga je Vlada RS sprejela 27. 2. 2020. Pripravo <i>NEPN</i> je spremljala medresorska delovna skupina, ustanovljena v ta namen. Začela se je priprava <i>Dolgoročne podnebne strategije Slovenije</i> , skladno z <i>Uredbo 2018/1999 in Pariškim sporazumom</i> .	Rok za naslednje celovito poročanje EK je 15. marec leta 2021.	MOP, MZI, splet (EU)
Poročanje UNFCCC	OP TGP: NSP-3	Izdelava državnih poročil UNFCCC skladno z navodili		Obveznost poročanja za leto 2019 je obsegala: <i>Četrto dvoletno poročilo Slovenije</i> , ki je bilo posredovano UNFCCC v začetku leta 2020. Slovenija je svoje poročilo oddala z zamudo.	V letu 2020 je bilo pripravljeno in oddano <i>Četrto dvoletno poročilo Slovenije UNFCCC</i> . Rok za oddajo je bil 31. 12. 2019. Naslednji rok za poročanje je 31. 12. 2021, in sicer za Osmo nacionalno poročilo in Peto dvoletno poročilo.	IJS, splet
Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu	OP TGP: NSP-4	Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu: povezava modelov v uporabi v Sloveniji za izdelavo projekcij v prometu. Vzpostavitev zajema podatkov o rabi goriv na področju tranzitnega prometa.		V okviru projekta <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> so bile nadgrajene metodologije za izdelavo projekcij tudi s povezovanjem različnih modelov. Nadgradnja je bila končana v letu 2019.	Marca 2019 je bila podpisana pogodba med MOP in IJS za pripravo podatkov za nov model COPERT 5, ki bo omogočal kakovostnejšo oceno emisij toplogrednih plinov in onesnaževal zraka za nazaj (evidence). V okviru naloge bo potrebno vzpostaviti tudi sistem, ki bo omogočal redno uporabo	IJS

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2019	Predvideno izvajanje 2020–2021	Viri podatkov
Razvoj modelov za pripravo projekcij do leta 2050 in vrednotenja učinkov na zeleno gospodarsko rast	OP TGP: NSP-5	V podporo pogajanjem o novih ciljih v mednarodnem prostoru in razvojnim strategijam države bodo razviti modeli za vrednotenje učinkov do leta 2050.		Nadaljevalo se je izvajanje projekta <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> (projekt se je začel izvajati leta 2017), katerega namen je priprava strokovnih podlag za <i>Dolgoročno strategijo za nizke emisije</i> za prihodnjih petdeset let, razvoj modelskih orodij za projekcije emisij TGP v Sloveniji in spodbujanje uporabe strokovnih podlag za odločanje. Hkrati se je začela tudi priprava strokovnih podlag oz. izdelava <i>Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)</i> . Marca 2020 se je zaključil raziskovalni projekt <i>Vrednotenje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v industriji</i> .	najnovejših podatkov o prevoženih kilometrih v modelu COPERT. V okviru projekta <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> bo zaključen razvoj modelov za projekcije emisij TGP za prihodnjih petdeset let in pripravljene podlage za odločanje.	IJS
Razširjena analiza stroškovne učinkovitosti in učinkov izvajanja ukrepov zmanjšanja emisij TGP	OP TGP: NSP-6	Kot osnovo za programiranje nadaljnjih ukrepov ter optimizacijo že sprejetih ukrepov bodo izdelane razširjene analize izvajanja ukrepov s poudarkom na ekonomski analizi.		Glej prejšnji ukrep.	V okviru navedenega projekta <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> je leta 2020 načrtovana analiza stroškovne učinkovitosti ukrepov	IJS
Uskladitev metodologije za ocenjevanje učinka ukrepov na zmanjšanje emisij TGP	OP TGP: NSP-7	Predvidena je uskladitev metodologije za poročanje, in sicer za ocenjevanje ukrepov glede zmanjšanja emisij TGP, zlasti za ukrepe v okviru naslednjih subvencioniranih in obveznih programov oz. shem: AN URE, AN OVE, ukrepov kohezijske politike, podporne sheme, spodbud Eko sklada, sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezanke idr.		Konec leta 2018 so bile pripravljene strokovne podlage za prenovu metod za določanje prihrankov energije. Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 67/15 in 14/17) leta 2019 ni bil spremenjen.	Računsko orodje za izračun prihrankov energije, proizvodnje energije iz OVE in zmanjšanja emisije CO ₂ bo predvidoma v testiranju pri zavezancih v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije leta 2020. V okviru projekta LIFE ClimatePath2050 je v letu 2020 načrtovana tudi uskladitev in nadgradnja metodologije za vrednotenje učinkov ukrepov na zmanjšanje emisij TGP.	IJS

5 Organizacija izvajanja

OP TGP za to področje ne zastavlja ciljev.

5.1 Kadrovske zmogljivosti

Družboslovna analiza, ki je bila izvedena v sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 in je bila usmerjena na kadrovske zmogljivosti posameznih institucij, ki so vključene v izvajanje OP TGP, uporabo analitičnih podlag za odločanje ter identifikacijo ključnih komunikacijskih in organizacijskih težav in ovir, ki se pojavljajo pri izvajanju ukrepov, je pokazala, da obstaja sistemska kadrovska podhranjenost, ki je predvsem izrazita na MOP-u.

V sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 je bila leta 2020 izvedena še analiza organiziranosti za izvajanje podnebne politike, ki je temeljila na pregledu najpomembnejših dokumentov v državi iz vidika jasnosti, določnosti, pravne, organizacijske in institucionalne ustreznosti. Analiza je (ponovno) pokazala na težavo kompetentnosti in števila kadrov za izvajanje podnebnih politik. Zaradi kompleksnosti področja podnebnih sprememb, predlaga študija tudi ustanovitev vladne službe, ki bi dajala organizacijsko, strokovno in drugo pomoč pri delovanju vlade ter usklajevanju ministrstev. Slednjega namreč na horizontalni ravni brez ustreznih pristojnosti ni mogoče doseči.

Kadrovsko se je MOP v letu 2019 okrepil. V Oddelku za podnebne spremembe (notranji organizacijski enoti MOP) je bilo lani zaposlenih 6 oseb, za namen črpanja sredstev Sklada za podnebne spremembe je bilo zaposlenih 10 ljudi (za določen čas), za projekt LIFE IP CARE4CLIMATE pa 7 ljudi. Navedeno število se nanaša na vse naloge podnebne politike – ne le tiste, ki so predmet OP TGP²⁴. Dodatne zaposlitve so projektne narave (za določen čas). Kljub novim zaposlitvam, bi MOP pri izvajanju in načrtovanju podnebne politike potreboval še dodatne okrepitve.

Zaradi kadrovske podhranjenosti vsega, kar je predvideno v OP, niti ne morejo izvajati. Vse prepogosto se sistemske težave pomanjkljivega povezovanja med institucijami in pomanjkanja krovnega koncepta na ravni posameznih institucij in na ravni države rešujejo z dobro komunikacijo med zaposlenimi znotraj institucije ali med institucijami.

5.2 Koordinacija izvajanja

OP TGP je kompleksen program z ukrepi v osmih sektorjih. Skoraj polovica ukrepov OP TGP se izvaja v sodelovanju dveh ali več institucij²⁵. Program posebej poudarja področja oz. ukrepe, ki

24 OP TGP obravnava blaženje podnebnih sprememb (ne pa tudi prilagajanja nanje) in ukrepe za zmanjšanje emisij TGP po Odločbi 2009/406/ES (ne pa tudi v sektorju EU-ETS).

25 OP TGP je kompleksen program, ki se izvaja v osmih sektorjih oz. področjih: (1) stavbe oz. raba goriv v široki rabi, (2) promet, (3) oskrba z energijo, (4) raba goriv v industriji, (5) procesne emisije, (6) odpadki, (7) kmetijstvo, (8) raba zemljišč in sprememba rabe zemljišč, ter s tremi večjimi sklopi večsektorskih instrumentov: (1) zelena gospodarska rast, (2) izobraževanje, usposabljanje, informiranje in promocija, (3) drugi večsektorski ukrepi, ter s spremljanjem izvajanja ukrepov.

so za koordinacijo posebej zahtevni, in za katerih izvajanje sta potrebni tako posebna in pravočasna priprava kot tudi ustrezna organiziranost ključnih deležnikov in pristojnih institucij. Ti ukrepi so: zelena gospodarska rast, energetska pogodbeništvu v javnem in večstanovanjskem sektorju, spodbujanje URE in OVE v gospodinjstvih z nizkimi prihodki, ukrepi v majhnih in srednjih podjetjih, energetska prenova stavb kulturne dediščine, trajnostna mobilnost in zeleno javno naročanje. V letu 2019 se je nadaljevala koordinacija izvajanja ukrepov na področju trajnostne mobilnosti in energetskega pogodbeništvu. Oba ukrepa sta vključena tudi v projekt LIFE IP CARE4CLIMATE. Deloma je bil napredek dosežen tudi na področjih energetske prenove stavb kulturne dediščine (za javne stavbe), zelene javnofinančne reforme in zelenega javnega naročanja.

Izrazite vrzeli so še pri koordinaciji na področjih zelene gospodarske rasti (ki se kažejo tudi pri spodbudah, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, in v neenakomernosti spodbujanja ukrepov, kar povzroča izrazite konice v povpraševanju, ob bolj enakomernem spodbujanju ukrepov bi lahko z enakimi sredstvi dosegli veliko boljše učinke na zaposlovanje) in pri spodbujanju ukrepov v SME oz. na splošno v industriji.

5.3 Sodelovanje deležnikov

V OP TGP so bili načrtovani tudi procesi sodelovanja deležnikov za pospešitev oblikovanja in izvedbe ukrepov na zgoraj navedenih področjih. Pri tem predstavlja pomemben korak projekt LIFE Podnebna pot 2050, ki združuje različne partnerje in deležnike na različnih področjih. Pomembno povezovalno vlogo je imela tudi priprava Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN), saj so bili pri njegovi pripravi vključeni različni deležniki. Vzpostavljena je bila tudi delovna skupina za pripravo NEPN, ki pa je bila, žal, razpuščena. V času projekta LIFE Podnebna pot 2050 se je preko številnih delavnic vzpostavila tudi »neformalna« skupina ljudi, ki delajo na tem področju, a to vsekakor ni dovolj. V letu 2019 velja izpostaviti tudi začetek projekta LIFE IP CARE4CLIMATE. Na drugih področjih so bili procesi sicer v večji meri zastavljeni, vendar brez dodatnega vključevanja ključnih deležnikov v zgodnje faze priprave ukrepov ali pri vprašanjih izvedbe ukrepov.

Leta 2019 je bil pripravljen okvir dolgoročne podnebne politike Slovenije z naslovom »Slovenija in zdrav planet«, v javni obravnavi pa je bil tudi predlog Zakona o podnebni politiki, a nadaljnja organizacija oz. koraki zaenkrat niso znani.

V OP TGP je izpostavljena vloga MOP, ki izvajanje OP TGP koordinira, kot navajamo: »MOP vodi in spremlja izvajanje OP-TGP-2020 in sodeluje s sektorji pri pripravi, uveljavljanju in izvajanju ukrepov tega programa. Sodeluje z relevantnimi deležniki na tem področju, kot so lokalne skupnosti, nevladne organizacije, gospodarstvo, raziskovalne institucije. Za doseganje ciljev OP-TGP-2020 sodeluje pri oblikovanju prioritet sektorskih, medsektorskih in razvojnih programov ter ukrepov in instrumentov in v okviru postopkov CPVO in z drugimi aktivnostmi zagotavlja integracijo ciljev zmanjševanja emisij TGP v sektorske programe«.

5.4 Spremljanje izvajanja ukrepov

Tabela 16: Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2019	Predvideno izvajanje 2020–2021	Viri podatkov
Koordinacija izvajanja OP TGP	OP TGP: NORG-1	Okrepljena bo koordinacija izvajanja ukrepov, zlasti na naslednjih področjih: zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij	MF, MGRT	Za koordinirano spodbujanje inovacij je bila izdelana Strategija pametne specializacije za Slovenijo »S4«. Izvajajo se projekti v podporo strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP) na prioritetnih področjih »S4«. Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast.	V okviru nove kohezijske politike se pripravljajo nove sheme spodbujanja ukrepov za MSP, kjer bo prehod v NOD pomemben element pri odločanju o upravičenih sredstvih. Potrebno je pripraviti ustrezne kazalnike, ki bodo podlaga za pripravo usmerjenih programov.	IJS
		energetsko pogodbeništvo	MzI	Ukrep se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetsko prenovo stavb na MzI. V pripravi je DSEPS, ki vlogo projektne pisarne zastavlja širše, energetsko pogodbeništvo pa je vključeno tudi v projekt LIFE IP Care4Climate. Pripravlja se tudi shema za zagotavljanje kakovosti projektov energetskega pogodbeništva.	Ukrep se bo izvajal skladno z DSEPS in v okviru projekta LIFE IP Care4Climate.	IJS
		ukrepi za SME	MzI, MGRT	Ukrep se ne izvaja sistematično. Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast.	V okviru nove kohezijske politike se pripravljajo nove sheme spodbujanja ukrepov za MSP, kjer bo prehod v NOD pomemben element pri odločanju o upravičenih sredstvih.	IJS
Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov OP TGP v okviru pristojnih institucij	OP TGP: NORG-2	Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov: kadrovske prerazporeditve in okrepitve	MOP pristojna ministrstva	Kadrovsko se je Oddelek za podnebne spremembe okrepil. V oddelku je stalno zaposlenih 6 oseb. Za namen črpanja sredstev iz Sklada za podnebne spremembe je zaposlenih 10 ljudi (za določen čas), za projekt LIFE IP Care4Climate pa 7 ljudi. Opozorilo/priporočilo: Oddelek za podnebne spremembe se mora kadrovsko okrepiti pri izvajanju strateških nalog in usmeritev, saj je na tem področju še zmeraj kadrovski primanjkljaj.	Oddelek se je okrepil na področju črpanja sredstev iz Sklada za podnebne spremembe ter pri izvajanju projekta LIFE IP Care4Climate. V letu 2021 potečejo pogodbe zaposlenim iz Sklada za podnebne spremembe, zaposleni na projektu LIFE IP Care4Climate pa imajo pogodbe do leta 2026.	MOP

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2019	Predvideno izvajanje 2020–2021	Viri podatkov
				Napovedan Direktorat za podnebne spremembe ni bil ustanovljen, kot tudi ni jasna bodoča struktura upravljanja podnebne politike/ukrepov.		
		usposabljanje javne uprave za operacionalizacijo zakonodaje in za večjo učinkovitost ter kakovost izvajanja ukrepov podnebne politike.		V času izvajanja projekta LIFE Podnebna pot 2050 se je vzpostavila »mreža« operativcev, ki delujejo na področju izvajanja ukrepov podnebne politike. Številna srečanja so nudila podporo večji učinkovitosti ter boljšemu izvedanju ukrepov podnebne politike. Krepitev zmogljivosti javne uprave za prehod v NOD in izvajanje participativnih procesov je tudi del projekta LIFE IP Care4Climate.	Predvidena sta nadaljevanje izvajanja projekta LIFE Podnebna pot 2050 in vzpostavitev dolgoročnega enotnega sistema monitoringa podnebnih ukrepov. Potekal bo projekt LIFE IP Care4Climate, in sicer z delavnicami in smernicami za javne uslužbenke za povečanje zmogljivosti za izvajanje ukrepov zmanjševanja emisij.	IJS
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov (na področjih: davkov in taks, spodbujanja inovacij, energetske prenove stavb kulturne dediščine, uveljavljanja energetskega pogodbenišтва in energetske prenove večstanovanjskih stavb)	OP TGP: NORG-3	Strukturirani procesi sodelovanja deležnikov pri oblikovanju in izvedanju ukrepov OP TGP, zlasti za področja: zelena gospodarska rast – davki in takse, zmanjševanje okolju škodljivih spodbud	MF	V letu 2020 je bil sprejet NEPN, v katerem je načrtovana sprememba – povečanje CO₂ dajatve za 5 % letno (postopno približevanje ceni ETS kupona). Aktivnosti projektna skupine Zelena proračunska reforma so se leta 2019 zaključile. Nadaljnja ozelenitev javnih financ (po letu 2020) bo potekala v okviru Evropskega zelenega dogovora, ki pa prinaša spremembe na več področjih (ne le na področju davkov in taks), s katerimi želi krepiti ambicioznost podnebnih politik za zmanjševanje vplivov na podnebne spremembe in doseganje ničelnih emisij. V NEPN-u je predvideno tudi postopno zmanjšanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene gospodarske rasti v poglavju 1. Ni pa zagotovljene kontinuitete skupine, ni sistematičnega delovanja, ni nosilca razvoja.	Za trajnostni prehod v nizkoogljično družbo je potrebno oblikovati trajnostne proizvodne in potrošne vzorce in pri tem zagotoviti pravičen prehod za vse ter postopno zmanjšati spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Tematiko že delno naslavlja NEPN, naslovljena bo tudi v Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050, ki je v pripravi. Priporočilo: Potrebno je zagotoviti sodelovanje deležnikov v procesu. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene gospodarske rasti v poglavju 1.	IJS
		zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij	MJU SVRK	Podporno okolje nudi MGRT (Spirit in Podjetniški sklad.). Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast.		
		energetsko pogodbenišтво v javnem sektorju	Mzl	Ukrep se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetsko prenoovo stavb na Mzl. Glej tudi ukrepe na področju stavb. V pripravi je	Ukrep se bo izvajal skladno z DSEPS in NEPN. To področje	IJS

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2019	Predvideno izvajanje 2020–2021	Viri podatkov
		• URE v stavbah kulturne dediščine	MZI	DSEPS, ravno tako je energetsko pogodbeništvu vključeno v projekt IP LIFE Care4Climate. Leta 2018 je bil objavljen javni razpis za podelitev koncesije za izvedbo projekta »Energetsko pogodbeništvu v določenih objektih Ministrstva za kulturo« za pridobitev koncesije za energetsko prenovu petih stavb. Leta 2019 so se nadaljevali postopki za izbor izvajalca/partnerja. Zaradi kompleksnosti projekta se je dialog zavlekel.	naslavlja tudi projekt IP LIFE Care4Climate. Projekt je v zaključni fazi konkurenčnega dialoga z zasebnim partnerjem.	IJS
		• ukrepi v stavbah v stanovanjskem sektorju	MZI MOP	Leta 2020 je bil sprejet NEPN, ukrepe bolj natančno naslavlja DSEPS, obravnavani pa so tudi v projektu LIFE IP Care4Climate.	Ukrep se bo izvajal skladno z NEPN in DSEPS.	IJS
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področju trajnostnega prometa	OP TGP: NORG-4	Nadgradnja ukrepov trajnostne prometne politike in njihovo izvajanje	MZI	V okviru MZI deluje Direktorat za trajnostno mobilnost in prometno politiko. V sklopu projekta LIFE IP Care4Climate je tudi področje, namenjeno trajnostni mobilnosti, ki zajema aktivnosti od promocijskih kampanj, do mobilnostnih načrtov, integracije javnega potniškega prometa... Glej tudi ukrepe v <i>Zvezku 2 – Promet</i> .	Pomemben prispevek za pospešitev, oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov trajnostne prometne politike se pričakuje v sklopu projekta IP LIFE Care4Climate. Glej tudi ukrepe v <i>Zvezku 2 – Promet</i> .	IJS

6 Oznake, slike in tabele

6.1 Seznam oznak in kratic

AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN URE	Akcijski načrt za učinkovito rabo energije
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	bruto domači proizvod
COPERT	Računalniški program Evropske okoljske agencije za izračunavanje emisij iz cestnega prometa (Computer programme to calculate emissions from road transport)
DE	Direktorat za energijo
DP	Direktorat za promet
DSEPS	Dolgoročna strategija za spodbujanje naložb energetske prenove stavb
ELKO	ekstra lahko kurilno olje
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
ESD	Odločba 406/2009/ES o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij TGP, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij TGP (Effort Sharing Decision)
ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
EU-28	države članice EU (28 držav)
EU-ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EUROSTAT	Statistični urad Evropske Unije
EZ-1	Energetski zakon
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
IPCC	Medvladni forum za spremembo podnebja (Intergovernmental Panel on Climate Change)
JZP	javno-zasebno partnerstvo
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
LULUCF	raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MMR	Mehanizem za spremljanje emisij toplogrednih plinov (Greenhouse gas Monitoring Mechanism Regulation)
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	mala in srednje velika podjetja
MzI	Ministrstvo za infrastrukturo
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NEPN	Nacionalni energetsko podnebni načrt

NOD	nizkoogljična družba
NPVO	Nacionalni program varstva okolja
NVO	nevladna organizacija
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OP TGP	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OVE	obnovljivi viri energije
PD	pilotno-demonstracijski
PIRS	Poslovni informator Republike Slovenije
PRP	Program razvoja podeželja
RS	Republika Slovenija
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SPT	soproizvodnja toplote in električne energije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba vlade razvoj in kohezijsko politiko
TEŠ	Termoelektrarna Šoštanj
TE TOL	Termoelektrarna Toplarna Ljubljana
TGP	toplogredni plini
UL	Uradni list
UNFCCC	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
VITR	Nacionalne smernice Vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj
ZeJN	zeleno javno naročanje
ZiSS	Združenje izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije
ZPR	Zelena proračunska reforma
ZVO	Zakon o varstvu okolja

6.2 Seznam slik

Slika 1:	Emisijska produktivnost v obdobju 2005–2018 v Sloveniji in EU-28 (Vir: IJS-CEU)	7
Slika 2:	Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)	8
Slika 3:	Emisijska produktivnost v Sloveniji in EU v obdobju 2005–2018 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU)	15
Slika 4:	Spremembe emisijske produktivnosti v obdobju 2005 do 2017 po državah članicah (Vir: EEA, Eurostat, IJS-CEU)	17
Slika 5:	Emisijska produktivnost na osnovi standarda kupne moči (Vir: EEA, IJS-CEU)	18
Slika 6:	Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU (Vir: Eurostat, IJS-CEU)	20
Slika 7:	Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)	23
Slika 8:	Struktura spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)	25

Slika 9:	Delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev med vsemi zaposlenimi v Sloveniji in EU-28. Podatki do leta 2012 in po letu 2013 niso primerljivi zaradi spremembe v metodologiji (Vir: SURS, Eurostat, IJS-CEU).	28
Slika 10:	Indeks eko-inovacij Slovenije in EU (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU).	31

6.3 Seznam tabel

Tabela 1:	Emisijska produktivnost v Sloveniji	16
Tabela 2:	Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za kazalec emisijske produktivnosti	19
Tabela 3:	Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU	21
Tabela 4:	Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za implicitno stopnjo obdavčitve energije	22
Tabela 5:	Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP	25
Tabela 6:	Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP	26
Tabela 7:	Število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev na področju upravljanja z energetskimi viri (Vir: SiSTAT)	29
Tabela 8:	Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za zelena delovna mesta	29
Tabela 9:	Indeks eko-inovacij (Vir: EUROSTAT)	32
Tabela 10:	Podatkovni viri in organiziranost zbiranja podatkov za indeks eko-inovacij	32
Tabela 11:	Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti	34
Tabela 12:	Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2018)	60
Tabela 13:	Pregled izvajanja instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije	67
Tabela 14:	Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov	84
Tabela 15:	Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021	103
Tabela 16:	Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021	107